

YALIYOMO

1.0	UTANGULIZI.....	1
2.0	HALI YA SEKTA ZA MAJI NA UMWAGILIAJI NCHINI.....	4
2.1	SEKTA YA MAJI	5
2.1.1	Usimamizi na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji	6
2.1.2	Huduma ya Maji Vijijini.....	7
2.1.3	Huduma ya Maji Mijini.....	8
2.1.4	Kujenga Uwezo wa Taasisi.....	12
2.2	SEKTA YA UMWAGILIAJI	12
3.0	MAPATO YA FEDHA KATIKA KIPINDI CHA MWAKA 2016/2017.....	13
4.0	MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA 2016/2017 NA MALENGO YA MWAKA 2017/2018	14
4.1	USIMAMIZI NA UENDELEZAJI WA RASILIMALI ZA MAJI.....	15
4.1.1	Mwenendo wa Rasilimali za Maji	15
4.1.2	Uhifadhi wa Mazingira na Vyanzo vya Maji.....	16
4.1.3	Kudhibiti Uchafuzi wa Vyanzo vya Maji.....	16
4.1.4	Kutafuta Vyanzo Vipya vya Maji	17

4.1.5	Udhibiti wa Uchimbaji Holela wa Visima	18
4.1.6	Matumizi Bora ya Rasilimali za Maji.....	19
4.1.7	Mipango ya Uendelezaji wa Rasilimali za Maji	19
4.1.8	Mradi wa Kufanikisha Uhakika wa Maji Eneo la SAGCOT.....	20
4.1.9	Kuimarisha Bodi za Maji za Mabonde.....	21
4.1.10	Makusanyo ya Maduhuli	21
4.1.11	Udhibiti wa Migogoro katika Matumizi ya Maji	22
4.1.12	Usimamizi wa Rasilimali za Majishirikishi	22
4.2	HUDUMA ZA UBORA NA USAFI WA MAJI.....	30
4.2.1	Ubora wa Maji kwa Matumizi ya Majumbani	31
4.2.2	Ubora wa Maji kwa Matumizi ya Viwanda na Ujenzi.....	32
4.2.3	Ushiriki wa Wizara katika Ufuatiliaji na Udhibiti wa Ugonjwa wa Kipindupindu Nchini.....	33
4.2.4	Utekelezaji wa Mipango ya Usalama wa Maji	34
4.2.5	Ubora wa Majitaka Yanayorudishwa kwenye Mazingira	34
4.2.6	Ubora wa Madawa ya Kusafisha na Kutibu Maji.....	35
4.2.7	Uondoaji wa Madini ya Fluoride katika Maji ya Kunywa na Kupikia	36

4.2.8	Maabara za Maji kupata Ithibati (Accreditation)	37
4.2.9	Ujenzi na Ukarabati wa Maabara za Maji.....	38
4.3	HUDUMA YA MAJI VIJIJINI	39
4.3.1	Hali ya Utekelezaji wa Miradi ya Maji Vijijini.....	40
4.3.2	Uendeshaji na Matengenezo	53
4.3.3	Mpango wa Utekelezaji wa Miradi ya Maji Vijijini kwa Mwaka 2017/2018	53
4.4	HUDUMA YA MAJI MIJINI	54
4.4.1	Kuboresha Huduma za Maji Mijini	54
4.4.2	Kuboresha Huduma ya Maji katika Miji ya Mpanda, Njombe na Bariadi	66
4.4.3	Miradi ya Kutoa Maji Ziwa Victoria Kupeleka Miji Mbalimbali.....	68
4.4.4	Miradi ya Kuboresha Huduma ya Maji katika Jiji la Dar es Salaam	71
4.4.5	Huduma ya Maji katika Baadhi ya Miji Mikuu ya Wilaya na Miji Midogo	75
4.4.6	Miradi ya Maji ya Kitaifa	80
4.4.7	Kuzijengea Uwezo Mamlaka za Maji Mijini	84
4.5	HUDUMA YA UMWAGILIAJI	85

4.5.1	Utekelezaji wa Programu ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo (ASDP).....	85
4.5.2	Mradi wa Kuendeleza Zao la Mpunga (Expanded Rice Productivity Project - ERPP).....	87
4.5.3	Mradi wa Kuendeleza Skimu za Umwagiliaji za Wakulima Wadogo (Small Scale Irrigation Development Project - SSIDP)	88
4.5.4	Programu ya Kukabiliana na Changamoto za Uhaba wa Chakula Duniani (Feed the Future).....	88
4.5.5	Mradi wa Kujenga Uwezo katika Kuendeleza Umwagiliaji Nchini (TANCAID).....	89
4.6	TAASISI ZILIZO CHINI YA WIZARA.....	90
4.6.1	Mfuko wa Taifa wa Maendeleo ya Maji	90
4.6.2	Mamlaka ya Udhhibiti wa Huduma za Nishati na Maji (EWURA)	92
4.6.3	Chuo cha Maji.....	97
4.6.4	Wakala wa Uchimbaji Visima na Ujenzi wa Mabwawa (DDCA)	100
4.6.5	Bohari Kuu ya Maji.....	101
4.7	MASUALA MTAMBUKA.....	102
4.7.1	Sheria	102
4.7.2	Habari, Elimu na Mawasiliano.....	105

4.7.3	Teknolojia ya Habari na Mawasiliano.....	107
4.7.4	Manunuzi	108
4.7.5	Jinsia.....	109
4.7.6	UKIMWI na Magonjwa Sugu Yasiyoambukiza (MSY).....	109
4.7.7	Maendeleo ya Rasilimali Watu.....	110
4.7.8	Mapambano Dhidi ya Rushwa	111
4.7.9	Ujenzi wa Ofisi za Wizara	111
4.7.10	Uratibu wa Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji.....	112
5.0	USHIRIKI WA SEKTA BINAFSI KATIKA SEKTA ZA MAJI NA UMWAGILIAJI	117
6.0	CHANGAMOTO NA HATUA ZINAZOCHUKULIWA..	119
6.1	Upungufu wa Wataalam katika Sekta za Maji na Umwagiliaji.....	119
6.2	Uwekezaji Mdogo katika Sekta Usiolingana na Mahitaji	120
6.3	Kupungua kwa Rasilimali za Maji.....	122
6.4	Uharibifu wa miundombinu ya maji na umwagiliaji	124
6.5	Kiwango Kikubwa cha Upotevu wa Maji.....	125

6.6 Madeni Makubwa ya Ankara za Maji kwa Taasisi za Serikali	126
6.7 Uendelevu wa Miradi ya Maji na Skimu za Umwagiliaji.....	127
7.0 SHUKRANI.....	128
8.0 MAOMBI YA FEDHA KWA MWAKA 2017/2018	131
9.0 MAJEDWALI	133
<i>Jedwali Na.1: Kiwango cha Maji katika Maziwa, Mito na Mabwawa Katika Mwaka wa Kihadrolojia 2015/2016 Ikilinganishwa na Mwaka 2014/2015</i>	<i>133</i>
<i>Jedwali Na. 5(a): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo Zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Halmashauri Kutekeleza Miradi ya Maji Vijijini 140</i>	<i>140</i>
<i>Jedwali Na. 5(b): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Usimamizi wa Miradi ya Maji katika Ofisi za Mkoa</i>	<i>154</i>
<i>Jedwali Na. 5(c): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo Zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Miradi Mngine ya Maji Vijijini.....</i>	<i>156</i>
<i>Jedwali Na. 6: Mgawanyo wa Fedha Zilizotengwa kwa ajili ya Kutekeleza Miradi ya Maji Mijini kwa Mwaka 2017/2018.....</i>	<i>159</i>
<i>Jedwali Na. 7: Mchanganuo wa Fedha kwa Miji Itakayonufaika na Ufadhili wa Dola za Marekani Milioni 500 kutoka Serikali ya India</i>	<i>172</i>
<i>Jedwali Na. 8: Orodha ya Skimu za Umwagiliaji na Hatua Zilizofikiwa.....</i>	<i>174</i>
<i>Jedwali Na. 9 (a): Halmashauri Zilizopelekewa Fedha za Mfuko wa Maji hadi Mwezi Machi, 2017</i>	<i>185</i>
<i>Jedwali Na. 9 (b): Mamlaka za Maji Mijini Zilizopelekewa Fedha za Mfuko wa Maji hadi Mwezi Machi, 2017.....</i>	<i>192</i>
<i>Jedwali Na. 9 (c): Fedha za Mfuko wa Maji Zilizotumwa Kwenye Miradi Inayosimamiwa na Wizara hadi Mwezi Machi, 2017.....</i>	<i>194</i>
<i>Jedwali Na. 10: Udahili wa Wanafunzi kuanzia Mwaka wa Masomo 2005/2006 katika Ngazi ya Stashahada na Shahada.....</i>	<i>194</i>
<i>Jedwali Na. 11: Idadi ya Wahitimu katika Ngazi ya Cheti na Stashahada ...</i>	<i>195</i>

<i>Jedwali Na. 12: Idadi ya Watumishi katika Chuo cha Maji.....</i>	<i>195</i>
<i>Jedwali Na. 13: Orodha ya Visima Vilivyochimbwa hadi Mwezi Machi, 2017</i>	<i>196</i>

**HOTUBA YA WAZIRI WA MAJI NA UMWAGILIAJI
MHE. ENG. GERSON HOSEA LWENGE (MB)
AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO
NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA MAJI NA
UMWAGILIAJI KWA MWAKA 2017/2018**

1.0 UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, leo hii Bunge lako Tukufu limepokea taarifa ya Mwenyekiti wa **Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Kilimo, Mifugo na Maji, Mheshimiwa Daktari Mary Michael Nagu, Mbunge wa Hanang'**, inayohusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji. Naomba sasa, kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu likubali kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Kawaida na Maendeleo ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji kwa mwaka 2017/2018.

2. **Mheshimiwa Spika**, napenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa Kamati hiyo kwa kupokea na kuchambua Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti ya Mwaka 2016/2017 na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara yangu kwa mwaka 2017/2018. Maoni, ushauri na maelekezo yaliyotolewa na **Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Kilimo, Mifugo na Maji** yamezingatiwa wakati wa maandalizi ya bajeti ya Wizara yangu.

3. **Mheshimiwa Spika**, kwa namna ya pekee napenda kumpongeza **Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Daktari John Pombe Joseph Magufuli, Makamu wa Rais, Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan na Waziri Mkuu, Mheshimiwa Majaliwa Kassim Majaliwa** kwa uongozi makini na

thabiti waliouonesha katika mwaka wa kwanza wa Serikali ya Awamu ya Tano pamoja na juhudi zao kwenye ukusanyaji wa kodi; kupunguza matumizi yasiyo ya lazima ya Serikali; pamoja na mapambano dhidi ya rushwa, ufisadi, na madawa ya kulevywa. Vilevile, nichukue fursa hii kuwapongeza viongozi hao kwa azma yao ya dhati ya kuipeleka Tanzania kuwa nchi ya uchumi wa kati kupitia viwanda. Hii ni ishara tosha ya uzalendo walionao kwa nchi yetu na imani yao katika kuhakikisha kuwa wananchi wanapata maendeleo ya haraka na ya uhakika.

4. **Mheshimiwa Spika**, naomba nitumie fursa hii kuwapongeza Waheshimiwa Wabunge wapya ambao ni **Mhe. Juma Ali Juma (Mb)** aliyechaguliwa kuwa Mbunge kupitia Jimbo la Dimani na **Mhe. Dkt. Getrude Pangalile Rwakatare (Mb)** kuwa Mbunge kupitia Viti Maalum. Nawapongeza pia **Mhe. Anne Kilango Malecela (Mb)**, **Mhe. Abdallah Majurah Bulembo (Mb)**, **Mhe. Prof. Palamagamba John Aidan Mwaluko Kabudi (Mb)** na **Mhe. Salma Rashid Kikwete (Mb)** walioteuliwa na **Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania** kuwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

5. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa pole kwako wewe mwenyewe Mhe. Spika, Bunge lako Tukufu, Familia za Marehemu, Ndugu, Jamaa na Watanzania wote kwa misiba iliyotupata kwa kuondokewa na aliyekuwa **Mbunge wa Dimani**, **Mhe. Hafidh Ali Tahir** pamoja na aliyekuwa **Mbunge wa Viti Maalum**, **Mhe. Dkt. Ely Marko Macha**. Michango ya Wabunge hao katika shughuli za maendeleo ya Taifa letu itakumbukwa

milele daima. Mwenyezi Mungu azilaze roho za marehemu hao mahali pema peponi. **Amin.**

6. Mheshimiwa Spika, vilevile, natoa pole kwa wananchi wa maeneo mbalimbali nchini waliokumbwa na majanga katika mwaka 2016/2017 ya kupoteza ndugu, marafiki na mali zao. Kwa namna ya pekee natoa pole kwa wahanga wa tetemeko la ardhi lililotokea katika Mkoa wa Kagera na kuleta madhara makubwa. Namwomba Mwenyezi Mungu awape nguvu na moyo wa subira wahanga wote.

7. Mheshimiwa Spika, naomba pia nichukue fursa hii kumshukuru, **Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Majaliwa Kassim Majaliwa (Mb)** kwa hotuba yake mahiri aliyowasilisha hapa Bungeni ambayo inatoa dira na mwongozo wa utekelezaji wa kazi za Serikali. Hotuba hiyo imeonesha mapitio ya uendeshaji wa shughuli za Serikali ya Awamu ya Tano kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2016/2017 na Mpango na Bajeti kwa Mwaka 2017/2018 pamoja na utekelezaji wa Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi (2015 – 2020). Vilevile, nawapongeza Mawaziri wenzangu wote walionitangulia kuwasilisha hoja zao na Wabunge waliochangia hoja hizo.

8. Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo ya utangulizi, napenda sasa kuchukua fursa hii kuwasilisha hotuba ya bajeti ya Wizara yangu yenye maeneo makuu manne yafuatayo:- Hali ya Sekta za Maji na Umwagiliaji Nchini; Mapitio ya Utekelezaji wa Bajeti ya mwaka wa fedha 2016/2017 na Malengo ya Sekta kwa mwaka 2017/2018; Ushiriki wa Sekta Binafsi katika kutekeleza

miradi ya Sekta za Maji na Umwagiliaji; pamoja na Changamoto na Hatua zilizochukuliwa. Maelezo ya maeneo hayo yamezingatia Mpango wa Maendeleo wa Taifa; Sera, Mikakati na Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi (2015 – 2020). Maelezo ya kina kuhusu utekelezaji huo yameainishwa kwenye sehemu zifuatazo katika hotuba hii.

2.0 HALI YA SEKTA ZA MAJI NA UMWAGILIAJI NCHINI

9. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kutekeleza miradi mbalimbali ya maji na umwagiliaji kupitia Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji kwa mujibu wa Sera ya Maji ya mwaka 2002; Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo kwa mujibu wa Sera ya Taifa ya Umwagiliaji ya mwaka 2010; pamoja na Sheria za Maji na Umwagiliaji na Kanuni zake. Utekelezaji huo unazingatia maelekezo ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Malengo ya Maendeleo Endelevu 2016 - 2030; Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano; Ilani ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2015-2020; na ahadi mbalimbali za Serikali. Utekelezaji wa mipango hiyo, umeboresha hali ya usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji; upatikanaji wa huduma ya maji katika maeneo ya vijijini na mijini; pamoja na kuongeza eneo lenye miundombinu ya umwagiliaji.

10. Mheshimiwa Spika, pamoja na maboresho hayo, Sekta za Maji na Umwagiliaji zimeendelea kukabiliwa na changamoto mbalimbali zikiwemo kupungua kwa rasilimali za maji kunakosababishwa na uharibifu wa mazingira, mabadiliko ya tabianchi na matumizi mabaya ya maji; ongezeko la watu lisilowiana na kiwango cha

uwekezaji katika Sekta hizo; na kuongezeka kwa mahitaji ya maji kutokana na ukuaji wa shughuli za kiuchumi na kijamii. Serikali imeendelea kukabiliana na changamoto hizo kwa kuimarisha hali za upatikanaji wa huduma za maji na umwagiliaji katika maeneo mbalimbali nchini. Kuimarika kwa huduma hizo ni kichocheo kikubwa katika kufikia azma ya Serikali ya Awamu ya Tano ya kuwa na **“Tanzania ya Viwanda”** na kuelekea kuwa nchi ya kipato cha uchumi wa kati ifikapo mwaka 2025.

11. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kuendelea kuboresha upatikanaji wa huduma za maji na umwagiliaji, Wizara yangu imeendelea kutekeleza Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji pamoja na Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo kwa upande wa Umwagiliaji kwa kuzingatia Sera, Sheria na Kanuni zilizopo. Hali halisi katika Sekta hizo ni kama ifuatavyo:-

2.1 SEKTA YA MAJI

12. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa Awamu ya Kwanza ya Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji ulikamilika mwezi Juni, 2016. Kwa sasa, Wizara inatekeleza Awamu ya Pili ya Programu hiyo iliyoanza mwezi Julai, 2016. Awamu hiyo inatekelezwa kwa kipindi cha miaka mitano na imegawanyika katika programu ndogo tano ambazo ni Usimamizi na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji; Huduma ya Maji Vijijini; Huduma ya Maji Mijini; Kampeni ya Kitaifa ya Usafi wa Mazingira; na Kujenga Uwezo wa Taasisi. Kwa sasa, programu ndogo hizo zipo katika hatua zifuatazo:-

2.1.1 Usimamizi na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji

13. Mheshimiwa Spika, usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji nchini unafuata taratibu za usimamizi shirikishi wa rasilimali za maji kupitia Bodi za Maji za Mabonde tisa yaliyopo nchini, ambapo mabonde saba kati ya hayo yanahusisha majishirikishi kati ya nchi yetu na nchi jirani. Kutokana na rasilimali hizo za maji, takwimu zilizopo zinaonesha kuwa maji yanayofaa kwa matumizi mbalimbali ni **kilomita za ujazo 96.27** na kila mwananchi ana uwezo wa kupata maji wastani wa **mita za ujazo 1,800** kwa mwaka. Aidha, kiwango cha chini cha mahitaji ya maji kwa kila mtu kwa mwaka kinachokubalika kimataifa ni **mita za ujazo 1,700**. Iwapo hatua madhubuti hazitachukuliwa, kiwango hicho kitapungua hadi kufikia **mita za ujazo 883** katika mwaka 2035. Serikali inaendelea na jitihada za kukabiliana na changamoto ya kupungua kwa rasilimali za maji ikiwa ni pamoja na uhamasishaji wa uvunaji wa maji ya mvua ili nchi yetu isifikie kiwango kikubwa cha uhaba wa maji na kusababisha athari kwa maendeleo ya nchi.

14. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa kihaidrolojia ulioanza mwezi Novemba 2015 hadi mwezi Oktoba 2016, hali ya mvua katika mabonde ya maji nchini ilitofautiana kutokana na tabia tofauti za hali ya hewa. Pamoja na muonekano wa kuwepo kwa mvua kubwa katika baadhi ya maeneo nchini, kwa ujumla hali ya mvua katika kipindi hicho imeendelea kuwa chini ya wastani. Kiwango cha maji katika maziwa, mito na mabwawa mbalimbali kwa kipindi hicho ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 1**.

15. Mheshimiwa Spika, mwenendo usioridhisha wa upatikanaji wa mvua kwenye baadhi ya maeneo nchini umeathiri shughuli za maendeleo zikiwemo kilimo, ufugaji na uzalishaji wa umeme. Kutokana na hali hiyo, kumekuwa na mvutano baina ya wakulima, wafugaji na watumiaji wengine wa maji. Katika kukabiliana na hali hiyo, Wizara yangu kwa kushirikiana na Ofisi ya Waziri Mkuu, imeanza kuandaa Mfumo wa Tahadhari (*Early Warning System*) ambao utahusu ufungaji wa vifaa vya kuchunguza mwenendo wa hali ya hewa kwenye maeneo mbalimbali nchini. Lengo la Mfumo huo ni kuboresha taarifa za hali ya hewa ambazo zitawasaidia wananchi kuandaa mikakati ya kukabiliana na majanga yatakayojitokeza.

2.1.2 Huduma ya Maji Vijijini

16. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na wadau mbalimbali imeendelea kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na salama katika maeneo ya vijijini kupitia Programu Ndogo ya Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini kwa kujenga, kupanua na kukarabati miundombinu ya maji, kujenga miradi ya visima virefu na vifupi pamoja na kujenga mabwawa katika maeneo kame. Utekelezaji wa Programu hiyo umeboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji vijijini ambapo hadi mwezi Machi 2017, jumla ya watu **22,951,371** sawa na **asilimia 72.58** ya wananchi waishio vijijini wanapata huduma ya maji safi na salama katika umbali usiozidi mita 400 kama Sera ya Maji ya Mwaka 2002 inavyoelekeza.

17. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea kuhamasisha wananchi kushiriki

kikamilifu katika kupanga, kujenga na kuendesha miradi ya maji katika maeneo yao, ikiwa ni pamoja na kuunda na kuimarisha Vyombo vya Watumiaji Maji (*Community Owned Water Supply Organizations - COWSOs*). Lengo la kuunda na kuimarisha vyombo hivyo ni kuhakikisha kuwa huduma ya maji inakuwa ya uhakika na endelevu. Hadi mwezi Machi 2017, uhamasishaji uliofanyika umeleta mafanikio na mwamko wa wananchi katika kumiliki na kugharamia uendeshaji wa miradi ya maji vijijini kupitia jumla ya Vyombo vya Watumiaji Maji **1,799** vilivyosajiliwa.

2.1.3 Huduma ya Maji Mijini

18. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira katika Miji Mikuu ya Mikoa, Wilaya, Miji Midogo na Miradi ya Maji ya Kitaifa imeendelea na ujenzi, ukarabati na upanuzi wa miundombinu ya majisafi katika maeneo ya miji hiyo. Kwa mujibu wa Ilani ya Uchaguzi ya CCM (2015 - 2020), malengo ya Serikali ni kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Miji Mikuu ya Mikoa kutoka **asilimia 86** hadi kufikia **asilimia 95**; Miji Mikuu ya Wilaya, Miji midogo na Miradi ya Kitaifa kutoka **asilimia 60** hadi **asilimia 75**; na katika Jiji la Dar es Salaam kutoka **asilimia 72** hadi **asilimia 95** ifikapo mwaka 2020. Kwa sasa, hali ya upatikanaji wa huduma ya majisafi na uondoaji wa majitaka mijini ni kama ifuatavyo:-

(a) Huduma ya Majisafi Mijini

(i) Miji Mikuu ya Mikoa

19. Mheshimiwa Spika, hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Miji Mikuu ya Mikoa imeendelea kuimarika na kuweza kupunguza kero ya uhaba wa maji safi kwa wananchi wa miji hiyo. Idadi ya wateja waliounganishiwa huduma hiyo imeongezeka kutoka **405,095** mwezi Machi 2016, hadi wateja **432,772** mwezi Machi, 2017 ambapo **asilimia 97** ya wateja hao wamefungiwa dira za maji ili kulipia huduma ya maji kulingana na matumizi.

20. Mheshimiwa Spika, kupungua kwa wingi wa maji katika vyanzo vya maji mbalimbali nchini kumesababisha kushuka kwa wastani wa uzalishaji wa maji katika miji mikuu ya mikoa kutoka **lita milioni 470** kwa siku mwezi Machi 2016 hadi kufikia **lita milioni 400** kwa siku mwezi Machi, 2017. Hali hiyo imesababisha wakazi katika baadhi ya miji mikuu ya mikoa kupata huduma ya maji kwa mgao. Katika jitihada za kuimarisha vyanzo vya maji, Wizara inaendelea kuhamasisha wananchi kuhusu utunzaji wa mazingira na vyanzo vya maji pamoja na utafutaji wa vyanzo vingine vya maji ikiwemo ujenzi wa mabwawa ya kimkakati na uchimbaji wa visima virefu.

(ii) Jiji la Dar es Salaam

21. Mheshimiwa Spika, hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Jiji la Dar es Salaam na Miji ya Kibaha na Bagamoyo imeimarika kutokana na kukamilika kwa maboresho ya mitambo ya Ruvu Juu na Ruvu Chini ambapo uzalishaji wa maji umeongezeka kutoka **lita**

milioni 300 hadi **lita milioni 504** kwa siku. Aidha, mahitaji ya maji yameongezeka kutoka **lita milioni 450** mwezi Machi, 2016 hadi **lita milioni 544** mwezi Machi, 2017.

22. Mheshimiwa Spika, idadi ya maunganisho kwenye mtandao wa majisafi imeongezeka kutoka wateja **155,000** mwezi Machi, 2016 hadi kufikia wateja **182,721** mwezi Machi, 2017. Hali hiyo imechangia kuongezeka kwa makusanyo ya maduhuli yanayotokana na mauzo ya maji kwa mwezi kutoka wastani wa **Shilingi bilioni 7.1** mwezi Machi, 2016 hadi **Shilingi bilioni 8.3** mwezi Machi, 2017. Vilevile, upotevu wa maji umeendelea kupungua kutoa **asilimia 47** mwezi Machi, 2016 hadi **asilimia 38** mwezi Machi, 2017. Lengo ni kupunguza upotevu huo kufikia **asilimia 25** ifikapo mwaka 2020. Wizara inaendelea kukamilisha ujenzi wa miradi ya kuongeza uzalishaji wa maji pamoja na miradi ya miundombinu ya kusambaza maji ili kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika maeneo mengi zaidi ya Jiji la Dar es Salaam pamoja na Miji ya Kibaha na Bagamoyo.

(iii) Miji Mikuu ya Wilaya, Miji Midogo na Miradi ya Maji ya Kitaifa

23. Mheshimiwa Spika, uzalishaji wa maji katika Miji Mikuu ya Wilaya na Miji Midogo umeongezeka kutoka **lita milioni 99.5** mwezi Machi, 2016 hadi **lita milioni 99.7** kwa siku mwezi Machi, 2017 ikilinganishwa na mahitaji ya maji ya **lita milioni 273** kwa siku. Kwa upande wa miradi ya maji ya Kitaifa uzalishaji wa maji umeongezeka kutoka wa **lita milioni 57.2** hadi kufikia **lita milioni 59.5** ambapo mahitaji ya maji ni **lita milioni**

119 kwa siku. Pamoja na ongozoko hilo la uzalishaji wa maji bado mahitaji ya maji ni makubwa katika maeneo ya Miji Mikuu ya Wilaya, Miji Midogo na Miradi ya Maji ya Kitaifa ikilinganishwa na uzalishaji uliopo. Kutokana na hali hiyo Wizara inaendelea kuwekeza katika miundombinu ya maji pamoja na kuzijengea uwezo mamlaka za maji ili kuongeza upatikanaji wa huduma ya majisafi na salama na kuboresha huduma za kiuchumi na kijamii katika maeneo hayo.

(b) Uondoaji wa Majitaka Mijini

24. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea kuboresha miundombinu ya majitaka katika Miji Mikuu **10** ya Mikoa yenye mtandao wa majitaka ambayo ni Arusha, Dodoma, Mbeya, Morogoro, Mwanza, Tabora, Moshi, Tanga, Songea na Iringa. Idadi ya wateja waliunganishwa kwenye mitandao ya majitaka katika miji hiyo imeongezeka kutoka **25,361** mwezi Machi, 2016 hadi kufikia wateja **26,636** mwezi Machi, 2017 na kuweza kupunguza kero ya majitaka kutiririka ovyo katika miji hiyo. Kwa upande wa Jiji la Dar es Salaam, idadi ya wateja waliunganishwa kwenye mtandao wa majitaka imeongezeka kutoka **18,436** mwezi Machi, 2016 hadi kufikia wateja **19,034** mwezi Machi, 2017. Kwa sasa wastani wa utoaji wa huduma ya uondoaji majitaka katika miji hiyo ikijumuisha Jiji la Dar es Salaam ni **asilimia 20**. Wizara imeweka mkakati wa kuhakikisha kuwa miradi yote ya majisafi itakayotekelezwa ni lazima kuwepo na kipengele cha mradi wa usafi wa mazingira utakaohusisha miundombinu ya uondoaji wa majitaka ikiwemo mabwawa ya kutibu majitaka pamoja na ununuzi wa magari ya huduma ya uondoaji majitaka. Mkakati huo

unatarajiwa kuongeza huduma ya uondoaji majitaka kufikia **asilimia 30** ifikapo mwaka 2020.

2.1.4 Kujenga Uwezo wa Taasisi

25. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kujenga uwezo wa Taasisi zinazotekeleza Programu za Maendeleo ya Sekta ya Maji na Sekta ya Kilimo kwa upande wa umwagiliaji, kwa kuzipatia Sekta hizo wataalam wa kada mbalimbali hususan wahandisi na mafundi sanifu watakaofanikisha utekelezaji wa programu hizo. Hadi mwezi Machi 2017, Wizara imepata kibali cha kuajiri jumla ya Wataalam **243** wa Sekta ya Maji ambao watapangiwa vituo vya kazi katika ngazi ya Wizara, Sekretarieti za Mikoa, Halmashauri za Miji, Manispaa na Wilaya. Vilevile, kibali cha kuajiri Wataalam **40** wa Sekta ya Umwagiliaji kimetolewa. Wataalam hao watakaoajiriwa watasaidia kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya Sekta hizo kwenye maeneo mbalimbali nchini. Aidha, Wizara imeendelea kuzijengea uwezo Taasisi zake kwa kuzijengea ofisi, kuzipatia watumishi na vitendea kazi ili kuongeza ufanisi wa utoaji huduma za maji na umwagiliaji nchini.

2.2 SEKTA YA UMWAGILIAJI

26. Mheshimiwa Spika, Mpango Kabambe wa Taifa wa Umwagiliaji wa mwaka 2002 ulibaini kuwa nchi yetu ina eneo la **hekta milioni 29.4** zinazofaa kwa kilimo cha umwagiliaji. Eneo hilo lina uwezekano tofauti wa kumwagiliwa ambapo **hekta milioni 2.3** zina uwezekano mkubwa, **hekta milioni 4.8** zina uwezekano wa kati na **hekta milioni 22.3** zina uwezekano mdogo. Hadi mwezi

Machi 2017, eneo linalomwagiliwa limeongezeka kutoka **hekta 461,326** kwa mwaka 2015/2016 na kufikia **hekta 468,338**. Eneo hilo linachangia **asilimia 24** ya mahitaji yote ya chakula nchini kwa sasa. Lengo ni kuongeza eneo la umwagiliaji kufikia **hekta 1,000,000** katika skimu za wakulima wadogo, wa kati na wakubwa ifikapo mwaka 2020.

27. Mheshimiwa Spika, Serikali imekamilisha utekelezaji wa Awamu ya Kwanza ya Programu Ndogo ya Umwagiliaji katika Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo. Awamu ya Pili inatarajiwa kuanza kutekelezwa mwaka 2017/2018 kwa kipindi cha miaka mitano. Katika Awamu hiyo, Serikali imepanga kukamilisha ujenzi wa miundombinu katika skimu **176**, ukarabati wa skimu **205**, ukarabati wa mabwawa **30** na kujenga mabwawa mapya **40** ili kuvuna maji ya mvua kwa ajili ya kilimo cha umwagiliaji na matumizi mengine kwenye maeneo mbalimbali nchini.

3.0 MAPATO YA FEDHA KATIKA KIPINDI CHA MWAKA 2016/2017

28. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Fungu 49 – Wizara ya Maji na Umwagiliaji liliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 939,631,302,771** na kati ya fedha hizo **Shilingi 24,437,365,000** zilikuwa ni fedha za matumizi ya kawaida na **Shilingi 915,193,937,771** zilikuwa ni fedha za maendeleo. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya **Shilingi 181,209,813,609** sawa na **asilimia 19.8** ya fedha za maendeleo zilipokelewa ambapo kati ya fedha hizo **Shilingi 95,506,951,632** zilipatikana kupitia Mfuko wa Maji. Aidha, **Shilingi 14,286,952,966** sawa na

asilimia 58.5 ya fedha za matumizi ya kawaida zilipokelewa.

29. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Fungu 05 – Tume ya Taifa ya Umwagiliaji liliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 39,876,143,028**. Kati ya fedha hizo **Shilingi 4,506,613,600** zilikuwa ni fedha za matumizi ya kawaida na **Shilingi 35,369,529,428** zilikuwa ni fedha za maendeleo. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya **Shilingi 2,986,101,292** sawa na **asilimia 8.4** ya fedha za maendeleo zilipokelewa; na **Shilingi 2,532,329,224** sawa na **asilimia 56.2** ya fedha za matumizi ya kawaida zilipokelewa.

4.0 MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA 2016/2017 NA MALENGO YA MWAKA 2017/2018

30. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara yangu ilitekeleza miradi inayohusu usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji nchini; kuongeza upatikanaji wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira vijijini na mijini; uendelezaji wa miundombinu ya umwagiliaji; na kutekeleza malengo ya masuala mtambuka. Mapitio ya utekelezaji wa bajeti ya mwaka 2016/2017 na malengo ya mwaka 2017/2018 yamefafanuliwa katika sehemu zifuatazo za hotuba hii:-

4.1 USIMAMIZI NA UENDELEZAJI WA RASILIMALI ZA MAJI

31. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara yangu iliendelea kusimamia na kuendeleza rasilimali za maji nchini na majishirikishi kupitia Bodi za Maji za Mabonde, Ofisi za Mabonde Madogo na Jumuiya za Watumia Maji. Usimamizi huo ulihusu kuchunguza na kutathmini wingi na ubora wa maji juu na chini ya ardhi; kuandaa mipango shirikishi ya usimamizi na uendelezaji wa rasilimali hizo; pamoja na kusanifu na kusimamia ujenzi wa miundombinu ya kipaumbele.

4.1.1 Mwenendo wa Rasilimali za Maji

32. Mheshimiwa Spika, katika kusimamia mwenendo wa rasilimali za maji nchini, Wizara yangu imeendelea kuimarisha vituo vya kupima wingi na ubora wa rasilimali za maji juu na chini ya ardhi ili kuboresha upatikanaji wa takwimu na taarifa sahihi. Takwimu na taarifa hizo husaidia kutambua hali ya maji kwa nyakati tofauti kwenye maeneo mbalimbali hapa nchini, hivyo kukamilisha uandaaji wa mipango na maamuzi sahihi ya ugawaji wa rasilimali za maji kwa matumizi mbalimbali.

33. Mheshimiwa Spika, hadi mwezi Machi 2017, jumla ya vituo **55** vilifanyiwa ukarabati kwenye mabonde ya Ziwa Victoria (**17**), Rufiji (**12**), Wami-Ruvu (**9**), Pangani (**9**), Ruvuma na Pwani ya Kusini (**5**), Bonde la Kati (**2**) na Ziwa Nyasa (**1**); na vituo **13** vya hali hewa vilijengwa katika mabonde ya Pangani (**9**), Rufiji (**2**), Ziwa Tanganyika (**1**) na Ruvuma na Pwani ya Kusini (**1**). Vilevile, takwimu za hali ya maji nchini zilikusanywa na kuchambuliwa kutoka vituo **215** vya kupima maji katika

mito, **156** vya mvua, **81** vya hali ya hewa, **30** vya kupima usawa maji chini ya ardhi na vituo **5** vya kupima usawa wa maji kwenye maziwa na mabwawa. Katika mwaka 2017/2018, Wizara imepanga kujenga vituo **90** na kukarabati vituo **35** katika mabonde yote pamoja na kuboresha ukusanyaji wa takwimu za rasilimali za maji.

4.1.2 Uhifadhi wa Mazingira na Vyanzo vya Maji

34. Mheshimiwa Spika, Wizara yangu kwa kushirikiana na wadau mbalimbali imeendelea kuvitambua, kuviwekea mipaka na kuvitangaza vyanzo vya maji kuwa maeneo tengefu ili kuvilinda na kuvihifadhi kwa ajili ya kuzuia uharibifu na uchafuzi wa vyanzo hivyo. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya vyanzo **73** vimewekewa mipaka na kati ya hivyo, **18** ambapo vyanzo vimetangazwa katika Gazeti la Serikali kuwa maeneo tengefu ambapo vyanzo **tisa (9)** vimetangazwa katika mwaka 2016/2017. Maeneo hayo ni Bwawa la Mindu lililoko Bonde la Wami-Ruvu pamoja na Mito ya Halewa/Swaya, Mfwizimo/Iziwa, Nzovwe, Ivumwe, Imeta, Hanzya, Mfwizimo/Lunji na Sisimba iliyoko Bonde la Ziwa Rukwa. Vyanzo hivyo ni kwa ajili ya matumizi ya maji majumbani. Katika mwaka 2017/2018, Wizara yangu itaendelea kuweka mipaka na kutangaza maeneo ya vyanzo vya maji yaliyoainishwa ili kuyakinga dhidi ya uharibifu wa mazingira na kuhakikisha usalama wa vyanzo na uhakika wa upatikanaji wa maji kwa maendeleo endelevu.

4.1.3 Kudhibiti Uchafuzi wa Vyanzo vya Maji

35. Mheshimiwa Spika, katika kudhibiti uchafuzi wa vyanzo vya maji, Bodi za Maji za Mabonde hufanya

ukaguzi, kupima na kuchakata takwimu zinazoonesha ubora wa maji katika vyanzo mbalimbali vya maji pamoja na majitaka kutoka maeneo mbalimbali ya uzalishaji. Katika mwaka 2016/2017, sampuli **241** za maji kutoka vyanzo mbalimbali vya maji katika mabonde ya Ziwa Victoria (**93**) na Wami-Ruvu (**148**) zilipimwa na kuchakatwa ili kupata hali ya ubora wa maji katika vyanzo hivyo. Matokeo ya uchunguzi wa sampuli **82** kutoka maeneo ya Bonde la Ziwa Victoria yalionesha kukidhi viwango vinavyokubalika isipokuwa sampuli **11** za maji kutoka baadhi ya vyanzo vya visima vifupi vinavyozunguka mgodi wa North Mara na Mto Tighite zilionekana kuwa na vimelea vya vijidudu. Maeneo yaliyobainika kuwa na maji yenye vimelea vya vijidudu, ilishauriwa kusitishwa kwa shughuli za kibinadamu ambazo zimesababisha uchafuzi wa vyanzo vya maji kwenye maeneo hayo. Vilevile, Wizara ilihakiki maeneo ya kujenga mabwawa ya majitaka ya migodi **mitano (5)** ya *Nyarugusu Mine, Aura Minerals (Tz) Limited, New Luika Gold Mine, Gengetatu Extech Co.Ltd* na *Nyamahuna Medium Scale Gold Mine*. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kufanya uchunguzi katika vyanzo vya maji na ukaguzi kwenye maeneo ya uzalishaji kama viwanda na migodi na kuchukua hatua stahiki.

4.1.4 Kutafuta Vyanzo Vipya vya Maji

36. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara yangu imeendelea kutafuta vyanzo mbalimbali vya maji na kuhakikisha vinabainishwa na kufanyiwa tathmini ili viweze kuendelezwa na kuongeza upatikanaji wa maji nchini. Utafiti wa maji chini ya ardhi ulifanyika kwenye maeneo **174** katika mabonde ya Ruvuma na

Pwani ya Kusini (**72**), Bonde la Kati (**21**), Ziwa Victoria (**20**), Pangani (**39**), Wami-Ruvu (**15**), Rufiji (**3**) na Ziwa Tanganyika (**4**) na kubaini kuwa maeneo hayo yanafaa kuendelezwa kuwa vyanzo vya maji. Vilevile, Wizara imekamilisha maandiko ya miradi ya mabwawa ya kimkakati ya Farkwa na Ndembera kwa ajili ya kupata fedha za ujenzi. Tathmini ya fidia kwa wananchi watakaoathirika na miradi ya ujenzi wa mabwawa hayo inaendelea na inatarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Juni, 2017. Katika mwaka 2017/2018, Serikali itaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa mabwawa hayo pamoja na kufanya utafiti wa maji chini ya ardhi katika maeneo mengine nchini.

4.1.5 Udhhibiti wa Uchimbaji Holela wa Visima

37. Mheshimiwa Spika, Wizara yangu ina jukumu la kuratibu na kusajili kampuni za utafiti na uchimbaji wa visima vya maji ili kudhibiti uchimbaji holela wa visima hivyo. Vilevile, Bodi za Maji za Mabonde zimepewa mamlaka ya kuratibu na kutoa vibali vya uchimbaji visima katika maeneo mbalimbali nchini. Utaratibu huo unalenga kuhakikisha misingi ya kitaalam inafuatwa katika uchimbaji wa visima kwenye maeneo husika. Katika mwaka 2016/2017, maombi **19** ya leseni kutoka kampuni za uchimbaji visima na kampuni **mbili (2)** za utafiti wa maji chini ya ardhi yalipokelewa. Kati ya maombi hayo, leseni **15** kwa kampuni za uchimbaji visima na leseni **moja (1)** ya kampuni ya utafiti wa maji chini ya ardhi zilitolewa. Hadi mwezi Machi 2017, vibali vya kuchimba visima **441** vya maji katika maeneo mbalimbali nchini vilitolwa ambapo visima **242** vilichimbwa na Wakala wa Uchimbaji Visima na Ujenzi

wa Mabwawa na visima **199** vilichimbwa na makampuni binafsi.

4.1.6 Matumizi Bora ya Rasilimali za Maji

38. Mheshimiwa Spika, matumizi ya rasilimali za maji yanazingatia kanuni za ugawaji maji kwa matumizi mbalimbali kwa mujibu wa Sheria **Na. 11** ya mwaka 2009 ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji. Katika mwaka 2016/2017, Wizara yangu kupitia Bodi za Maji za Mabonde ilitoa jumla ya vibali vipya **914** vya kutumia maji katika Bonde la Kati vibali **154**, Wami-Ruvu (**152**), Rufiji (**149**), Pangani (**126**), Ziwa Rukwa (**115**), Ziwa Nyasa (**60**), Ziwa Victoria (**57**), Ziwa Tanganyika (**55**) pamoja na Bonde la Ruvuma na Pwani ya Kusini vibali **46**. Vilevile, vibali **12** vya kutiririsha majitaka katika Bonde la Pangani vibali **9**, Rufiji (**2**) na Wami-Ruvu (**1**) vilitolewa. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kupokea maombi na kutoa vibali vya matumizi ya rasilimali za maji kwa shughuli mbalimbali za kiuchumi na kijamii.

4.1.7 Mipango ya Uendelezaji wa Rasilimali za Maji

39. Mheshimiwa Spika, Mipango Shirikishi ya Usimamizi na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji imekamilika katika Mabonde ya Ruvuma na Pwani ya Kusini, Ziwa Rukwa, Ziwa Nyasa, Ziwa Tanganyika, Rufiji na Bonde la Kati. Utekelezaji wa mipango hiyo utanza baada ya kufanyiwa Tathmini ya Kimkakati ya Kimazingira na Kijamii (*Strategic Environment and Social Assessment*). Hadi mwezi Machi 2017, rasimu ya mwisho ya Tathmini ya Kimkakati ya Kimazingira na Kijamii katika Bonde la Rufiji imekamilika na kuwasilishwa kwa wadau na sasa Mtaalamu Mshauri

anafanyia kazi maoni ya wadau. Aidha, Mtaalam Mshauri kwa ajili ya kutayarisha tathmini hiyo kwa mabonde mengine **matano (5)** yaliyokamilisha mipango shirikishi amepatikana na rasimu ya mkataba imeandaliwa. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itakamilisha uandaaji wa mipango shirikishi katika mabonde ya Wami-Ruvu, Pangani na Ziwa Victoria pamoja na tathmini za kimkakati kwa mipango iliyokamilika.

4.1.8 Mradi wa Kufanikisha Uhakika wa Maji Eneo la SAGCOT

40. Mheshimiwa Spika, awamu ya kwanza ya mradi wa kufanikisha uhakika wa maji kwenye eneo la *Southern Agricultural Growth Corridor of Tanzania* (SAGCOT) unaofadhiliwa na **Shirika la Maendeleo la Kimataifa la Serikali ya Uingereza (Department for International Development - DFID)** inaendelea kutekelezwa kwenye Bonde la Rufiji katika maeneo ya Usangu na Kilombero. Katika mwaka 2016/2017, kazi zilizotekelezwa ni pamoja na kukamilika kwa utafiti wa kuangalia mwingiliano wa maji ya juu na chini ya ardhi, wingi na ubora wake katika eneo la Usangu (Mbarali) kwa kutumia *Isotope Sampling* pamoja na kutambua vyanzo vya maji (*Water Source Mapping*) katika mabonde madogo ya Kilombero na Usangu. Awamu hiyo imekamilika mwezi Desemba, 2016. Awamu ya pili ya mradi itakayotekelezwa kwa kipindi cha miaka mitano itagharimu **Paundi za Uingereza milioni 31.7** na inatarajiwa kuanza baada ya kupatikana kwa fedha. Awamu hiyo itahusisha kazi zitakazotekelezwa katika ngazi ya Wizara pamoja na mabonde ya Rufiji na Pangani.

4.1.9 Kuimarisha Bodi za Maji za Mabonde

41. **Mheshimiwa Spika**, Bodi za Maji za Mabonde zimeendelea kujengewa uwezo na kuimarishwa ili ziweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Katika mwaka 2016/2017, ujenzi wa ofisi kwa ajili ya Bodi za Maji za Mabonde ya Ziwa Victoria na Ziwa Tanganyika umekamilika. Vilevile, ujenzi na ukarabati wa ofisi za Bodi za Maji za Mabonde ya Kati, Ruvuma na Pwani ya Kusini, Ziwa Rukwa, ofisi Ndogo ya Ziwa Nyasa pamoja na ofisi za Jumuiya za Watumia Maji Likonde na Mto wa Mbu unaendelea. Aidha, usanifu na makabrasha ya zabuni kwa ajili ya ujenzi wa ofisi za Bonde la Wami/Ruvu na Pangani umekamilika na wakandarasi wamekabidhiwa maeneo ya ujenzi. Ujenzi wa ofisi zote za Bodi za Maji za Mabonde unatarajiwa kukamilika katika mwaka 2017/2018.

4.1.10 Makusanyo ya Maduhuli

42. **Mheshimiwa Spika**, Bodi za Maji za Mabonde hukusanya maduhuli yatokanayo na ada za matumizi ya maji pamoja na kazi mbalimbali za utafiti na kutumia mapato hayo katika usimamizi, utunzaji na uendelezaji wa rasilimali za maji nchini. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya **Shilingi 2,953,466,917** zilikusanywa sawa na **asilimia 78** ya lengo la **Shilingi 3,806,000,000** kwa mwaka 2016/2017. Katika mwaka 2017/2018, Bodi za Maji za Mabonde zimelenga kukusanya kiasi cha **Shilingi 4,145,000,000** kutoka kwenye vyanzo mbalimbali vya mapato kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 2**.

4.1.11 Udhhibiti wa Migogoro katika Matumizi ya Maji

43. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, migogoro **32** ya watumia maji ilijitokeza katika Bonde la Mto Pangani (**29**), Wami-Ruvu (**1**), Ziwa Victoria (**1**) na Ziwa Tanganyika (**1**). Kati ya hiyo, migogoro **25** katika Bonde la Mto Pangani imesuluhishwa na migogoro mingine **7** ipo katika hatua mbalimbali za usuluhishi. Katika mwaka 2017/2018, Serikali itaendelea kutoa elimu kuhusu matumizi, ugawaji na utunzaji wa rasilimali za maji ili kupunguza migogoro ya watumia maji pamoja na kuitatua kadri itakavyojitokeza.

4.1.12 Usimamizi wa Rasilimali za Majishirikishi

44. Mheshimiwa Spika, nchi yetu ina rasilimali za maji tunazoshirikiana na nchi nyingine ambazo zipo katika mabonde saba kati ya tisa. Mabonde hayo ni Bonde la Ziwa Victoria, Bonde la Ziwa Tanganyika, Bonde la Ziwa Nyasa, Bonde la Ziwa Rukwa, Bonde la Mto Ruvuma na Pwani ya Kusini, Bonde la Mto Pangani na Bonde la Kati. Rasilimali za majishirikishi ni pamoja na Mito ya Ruvuma, Kagera, Mara, Umba, Momba na Songwe; na Maziwa ya Chala, Jipe, Victoria, Tanganyika, Nyasa na Natron. Ushirikiano huo baina ya Tanzania na nchi nyingine unatekelezwa kupitia Mikataba na Makubaliano ambayo yameanzisha Kamisheni au Taasisi za Kikanda zikiwemo *SADC, Nile Basin Initiative (NBI)*, Kamisheni ya Bonde la Ziwa Victoria (*Lake Victoria Basin Commission - LVBC*), Mamlaka ya Ziwa Tanganyika, Kamisheni ya pamoja ya Maji ya Mto Ruvuma na Kamisheni ya Bonde la Mto Zambezi (*ZAMCOM*). Vilevile, Tanzania ni mwanachama wa Baraza la Mawaziri wa Maji Barani Afrika (*Africa*

Ministers Council of Water - AMCOW) ambapo Baraza hilo lina jukumu kuu la kusimamia utekelezaji wa Lengo Namba 6 la Malengo ya Maendeleo Endelevu yanayohusu usalama wa maji na usafi wa mazingira. Utekelezaji wa miradi na programu mbalimbali zinazohusu majishirikishi ni kama ifuatavyo:-

(a) Mradi wa Hifadhi ya Mazingira ya Ziwa Victoria

45. Mheshimiwa Spika, Awamu ya Pili ya Mradi wa Usimamizi na Hifadhi ya Mazingira ya Ziwa Victoria (*Lake Victoria Environmental Management Program - LVEMP II*) inatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na Serikali za Burundi, Kenya, Rwanda na Uganda. Hadi mwezi Machi 2017, miradi **243** ya jamii imekamilika na kati ya hiyo miradi **160** imefanyiwa tathmini na kukabidhiwa kwa Halmashauri husika kwa ajili ya uendeshaji. Aidha, miradi **83** inatarajiwa kufanyiwa tathmini ili ikabidhiwe kwa Halmashauri. Vilevile, miradi **98** iko katika hatua mbalimbali za utekelezaji. Miradi mikubwa **20** (*Co-Management Interventions*) kati ya **24** iliyofadhiliwa na *LVEMP II* kwa kushirikiana na Halmashauri za Wilaya na Taasisi mbalimbali za Serikali imekamilika na miradi **minne (4)** ipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji.

46. Mheshimiwa Spika, mradi wa uunganishaji wa majitaka ya majumbani kwenye mtandao mkuu wa majitaka Jijini Mwanza unaendelea na umefikia **asilimia 55**, ukarabati wa machinjio ya Jiji la Mwanza umefikia **asilimia 80** na ujenzi wa mfumo wa kutibu majitaka ya machinjio ya Jiji la Mwanza umefikia **asilimia 75**. Aidha, ukarabati wa Maabara za Maji za Mwanza na Musoma pamoja na ujenzi wa Maabara ya Bukoba unaendelea.

47. Mheshimiwa Spika, mradi wa *LVEMP II* umefanikiwa kupunguza uwepo wa gugumaji katika Ziwa Victoria kutoka **hekta 518** mwaka 2009 hadi **hekta 116** mwezi Novemba, 2016 kwa kutumia njia za kibaiolojia (*introduction of weevils*) pamoja na nyenzo rahisi za mikono. Kupungua kwa gugumaji kumesaidia kuongeza ubora wa maji na kurahisisha usafirishaji katika Ziwa. Vilevile, mradi umeipatia Idara ya Uvuvi boti **nne (4)** za doria ambazo zimegawiwa katika Mikoa ya Mwanza, Kagera na Mara ili kuimarisha ulinzi wa rasilimali za samaki ziwani. Katika mwaka 2017/2018, mradi huo umepanga kukamilisha ujenzi wa miradi ya kupunguza uchafuzi wa Ziwa pamoja na mfumo wa kutibu majitaka katika Jiji la Mwanza; kuongeza thamani ya mazao ya miradi ya jamii; na kuanza maandalizi ya awamu nyingine ya mradi. Awamu ya Pili ya mradi wa *LVEMP* inatarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Desemba, 2017.

(b) Programu ya Utunzaji na Uendelezaji wa Bonde la Mto Songwe

48. Mheshimiwa Spika, nchi za Tanzania na Malawi zimeanza utekelezaji wa Awamu ya Tatu ya Programu ya Utunzaji na Uendelezaji wa Bonde la Mto Songwe ambapo miradi ya uwekezaji inatarajiwa kutekelezwa kwa pamoja na nchi zote. Kazi zitakazotekelezwa katika awamu hiyo ni pamoja na ujenzi wa Bwawa la Songwe Chini kwa ajili ya kuzalisha umeme (**180.2 MW**) na matumizi mengine; skimu mbili za umwagiliaji **hekta 6,200** (ambapo kwa Tanzania ina **hekta 3,150** na Malawi **hekta 3,050**); ukarabati wa mkondo wa mto katika uwanda wa chini wa mafuriko; ujenzi wa mradi wa maji ya kunywa kwa ajili ya wananchi wanaoishi katika miji

midogo ya Kasumulu (Tanzania) na Songwe (Malawi) pamoja na jamii inayoishi kwenye uwanda wa chini wa Mto; na kutekeleza mipango iliyobainishwa ya miradi ya maji, umeme, maendeleo ya uvuvi, barabara na utalii vijijini. Kazi hizo zitasimamiwa na Kamisheni ya Kudumu ya Bonde la Mto Songwe itakayoanzishwa baada ya Nchi Washirika kusaini Mkataba (*Convention on the Establishment of the Songwe River Basin Commission*). Taratibu za kuridhia mkataba huo zipo katika hatua za mwisho na nchi hizo zinaendelea na jitihada za kutafuta fedha kutoka kwa wafadhili na wawekezaji mbalimbali kwa ajili ya kutekeleza miradi iliyopangwa.

(c) Bonde la Mto Nile

49. Mheshimiwa Spika, Umoja wa Ushirikiano wa Nchi za Bonde la Mto Nile (*Nile Basin Initiative – NBI*) ni chombo cha mpito kuelekea uundwaji wa Kamisheni ya Bonde la Mto Nile. Jumla ya nchi **11** zinazounda umoja huo ni Burundi, Ethiopia, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Kenya, Misri, Rwanda, Sudan, Sudan Kusini, Uganda na Tanzania na nchi ya Eritrea ikiwa ni Mtazamaji (Observer). Nchi hizo zinashirikiana katika matumizi ya Mto Nile ambao moja ya chanzo chake ni Ziwa Victoria. Madhumuni ya kuanzishwa kwa umoja huo ni kusimamia utekelezaji wa miradi ya maji, mazingira, nishati, kilimo, mafunzo na kujenga uwezo kwa taasisi zilizopo katika nchi husika.

50. Mheshimiwa Spika, Tanzania ilipewa heshima ya kuwa mwenyeji wa maadhimisho ya 11 ya siku ya Nile ambayo yalifanyika tarehe 22 Februari, 2017 na Mgeni rasmi katika maadhimisho hayo alikuwa **Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania**,

Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan. Kaulimbiu ya Maadhimisho hayo ilikuwa ni ‘*Our Shared Nile: Source of Energy, Food and Water for All*’ yenye maana ya kuhakikisha usalama wa upatikanaji wa chakula, maji, na nishati ya umeme kwa jamii inayozunguka Bonde hilo. Jumla ya washiriki **600** kutoka nchini na nchi washirika wa Bonde la Mto Nile walihudhuria maadhimisho hayo. Maadhimisho hayo hufanyika kila mwaka ili kukuza uelewa kuhusu umuhimu wa ushirikiano baina ya nchi zote wanachama, miradi inayotekelezwa na faida inayotokana na matumizi bora ya rasilimali za maji katika Bonde la Mto Nile.

51. Mheshimiwa Spika, kuna miradi mbalimbali inayoendelea kutekelezwa chini ya Bonde la Mto Nile, mojawapo ni mradi wa Bonde dogo la Mto Kagera. Bonde hilo linachangia kiasi kikubwa cha maji katika Bonde la Mto Nile na linahusisha nchi **nne** za Burundi inayomiliki **asilimia 22**, Rwanda (**asilimia 33**) Tanzania (**asilimia 35**) na Uganda inamiliki **asilimia 10**. Utekelezaji wa miradi na shughuli mbalimbali katika Bonde hilo unasimamiwa na chombo cha Programu ya nchi za Maziwa Makuu katika Bonde la Mto Nile (*Nile Equatorial Lakes Subsidiary Action Program- NELSAP*). Hadi mwezi Machi 2017, tathmini ya athari za kimazingira na kijamii kwa ajili ya miradi inayotekelezwa katika Bonde la Mto Ngono na Bonde la Mto Mara inaendelea. Vilevile, Wizara kwa kushirikiana na *NELSAP* inaendelea na taratibu za kupata Mkandarasi wa ujenzi wa Bwawa la Borenga na miundombinu ya umwagiliaji katika Bonde la Mto Mara; pamoja na kuandaa makabrasha ya zabuni kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu ya kilimo cha umwagiliaji katika maeneo yaliyopo kando ya Bonde la Mto Ngono. Mradi wa

umwagiliaji katika Bonde la Mto Ngono utatekelezwa katika vijiji **24** vya Wilaya za Bukoba na Missenyi na inakadiriwa jumla ya **hekta 11,000** zitatumika katika kilimo cha umwagiliaji. Vilevile, bwawa hilo litatoa huduma ya maji kwa matumizi ya majumbani, mifugo pamoja na kuzalisha umeme wa **Megawati 1.5**. Katika mwaka 2017/2018, Serikali kwa kushirikiana na *NELSAP* itaendelea kutafuta fedha za ujenzi wa mradi huo.

52. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Bonde dogo la Mto Mara, miradi inayotekelezwa husimamiwa na Kamisheni ya Bonde la Ziwa Victoria (*Lake Victoria Basin Commission-LVBC*). Bonde hilo linahusisha nchi mbili za Kenya inayomiliki **asilimia 65** ya bonde pamoja na Tanzania inayomiliki **asilimia 35**. Katika mwaka 2016/2017, Serikali za nchi hizo mbili kupitia Kamisheni ya Bonde la Ziwa Victoria ziliendelea kuimarisha ushirikiano uliopo kwa kulinda, kusimamia na kuendeleza rasilimali asili za Bonde hilo. Vilevile, maadhimisho ya tano ya *'Siku ya Mara'* yalifanyika tarehe 15 Septemba, 2016 nchini Kenya katika *County* ya Bomet, yalihusu maonesho ya shughuli mbalimbali zinazotekelezwa na jamii inayoishi kando ya Bonde dogo la Mto Mara ili kubadilishana uzoefu katika masuala ya rasilimali za maji.

(d) Mamlaka ya Ziwa Tanganyika

53. Mheshimiwa Spika, Serikali imeendelea na usimamizi wa pamoja wa rasilimali za maji ya Ziwa Tanganyika kwa kushirikiana na Serikali za Burundi, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo (*DRC*) na Zambia. Nchi ya *DRC* inamiliki **asilimia 45**, Tanzania (**asilimia 41**), Burundi (**asilimia 8**) na Zambia inamiliki **asilimia 6**

ya rasilimali hiyo. Kwa kipindi kirefu kumekuwa na changamoto ya kushuka kwa kina cha maji ya Ziwa Tanganyika kutokana na kubomoka kwa banio la maji kwenye Mto Lukuga, hivyo kuathiri miundombinu ya bandari katika nchi hizo pamoja na chanzo cha maji kilichopo Mji wa Kigoma/Ujiji. Katika mwaka 2016/2017, timu ya wataalam kutoka Benki ya Dunia na kamati za kiufundi kutoka Tanzania na *DRC* zilifanya ziara katika eneo la ujenzi wa Banio la Mto Lukuga na kukusanya taarifa kwa ajili ya kuona uwezekano wa Benki ya Dunia kufadhili ujenzi wa banio hilo. Serikali za Tanzania na *DRC* zinaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa banio la Mto Lukuga.

(e) Bonde la Mto Zambezi

54. Mheshimiwa Spika, Wizara yangu kwa kushirikiana na wadau wengine inaendelea na utekelezaji wa Mkataba wa Kamisheni ya Bonde la Mto Zambezi (*Zambezi Watercourse Commission - ZAMCOM*) ulioanza kutekelezwa rasmi kisheria mwaka 2011 kwa kushirikisha nchi saba zilizo katika Bonde hilo. Nchi hizo ni Angola, Botswana, Msumbiji, Namibia, Zambia, Zimbabwe na Tanzania. Majukumu ya Sekretarieti ya *ZAMCOM* ni kuandaa mikakati ya utekelezaji wa mipango ya usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji za Bonde la Mto Zambezi kwa kuzingatia maamuzi ya vikao vya Baraza la Mawaziri wa Maji wa *SADC* na lile la nchi wanachama wa *ZAMCOM*. Katika mwaka 2016/2017, Sekretariati ya *ZAMCOM* imesimamia zoezi la uundwaji wa kamati mbalimbali za kitaifa na kikanda kwa ajili ya kurahisisha majadiliano ya hoja mbalimbali za uhifadhi wa Bonde hilo. Hadi mwezi Machi 2017, Kamati ya Kitaifa ya Wadau (*ZAMCOM*

National Stakeholders Committee) imeundwa, ambapo vikao **vinne (4)** vya kamati vimefanyika na kujadili namna ya kuhifadhi na kuendeleza rasilimali za Bonde. Kazi nyingine zilizotekelezwa ni pamoja na kutathmini hali ya mazingira ya Bonde la Mto Zambezi (*Zambezi Environmental Outlook*); kuandaa mwongozo wa kubadilishana takwimu (*Guidelines for Data Sharing*); na kuandaa mfumo wa kubadilishana, kutumia na kuhifadhi takwimu za rasilimali za maji (*Zambezi Water Resources Information system*).

55. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2017/2018, Serikali kwa kushirikiana na Serikali za nchi zilizo chini ya Mkataba wa *ZAMCOM* itaendelea na utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kufanyika kulingana na mkataba huo; kuandaa Mpango Mkakati wa *ZAMCOM*; pamoja na kutoa mafunzo kwa nchi wanachama kuhusu namna ya kutumia mifumo iliyoandaliwa.

(f) Baraza la Mawaziri wa Maji wa Afrika (AMCOW)

56. Mheshimiwa Spika, Wizara kwa kushirikiana na Sekretarieti ya *AMCOW* iliandaa Maadhimisho ya 6 ya Wiki ya Maji wa Afrika na Mkutano Mkuu wa 10 wa Baraza la Mawaziri wa Maji wa Afrika, kuanzia tarehe 18 – 22, Julai 2016 Jijini Dar es Salaam. Kaulimbiu ya maadhimisho hayo ilikuwa ni '**Kufikia Lengo la Sita la Maendeleo Endelevu (SDGs Goal 6) kuhusu Usalama wa Maji na Usafi wa Mazingira**'. Washiriki wa maadhimisho hayo walitoka katika Serikali za mataifa mbalimbali, Taasisi za Kikanda, Washirika wa Maendeleo, Sekta Binafsi, Mashirika yasiyo ya Kiserikali na vyombo vya habari vya kitaifa na kimataifa. Mgeni Rasmi kwenye maadhimisho hayo alikuwa ni **Makamu**

wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan.

57. Mheshimiwa Spika, Mkutano wa Mawaziri uliofanyika tarehe 22 Julai 2016, ulipitisha “**Azimio la Dar es Salaam**” lililotoa mwelekeo wa utekelezaji wa majukumu mbalimbali kwa nchi za Afrika kuhusu Usalama wa Maji na Usafi wa Mazingira (*Roadmap for Achieving the N’gor Commitments on Water Security and Sanitation in Africa*). Mwelekeo huo ulipendekeza maeneo **12** ya utekelezaji kulingana na Agenda 2030 ya Lengo la Sita la Maendeleo Endelevu. Katika Mkutano huo, nikiwa Waziri wa Maji na Umwagiliaji wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania nilikabidhiwa **Urais wa Baraza la Mawaziri wa Maji wa Afrika** kwa kipindi cha miaka miwili kuanzia Julai, 2016 hadi Juni, 2018 na Rais aliyemaliza muda wake ambaye ni Waziri wa Maji wa Senegal. Vilevile, **Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Daktari John Pombe Joseph Magufuli** amekuwa ndiye Msemaji Mkuu (*Champion*) wa masuala yanayohusu maji Barani Afrika. Katika mwaka 2017/2018, Sekretarieti ya *AMCOW* kwa kushirikiana na nchi wanachama wataandaa Mpango Mkakati wa miaka 10 wa *AMCOW* na Mpango Mkakati wa Mawasiliano na Uhamasishaji.

4.2 HUDUMA ZA UBORA NA USAFI WA MAJI

58. Mheshimiwa Spika, mojawapo ya majukumu ya Wizara yangu ni kuhakiki ubora na usalama wa maji katika vyanzo vya maji kwa lengo la kulinda afya za wananchi na mazingira. Uchunguzi wa ubora wa maji katika vyanzo na mitandao ya usambazaji wa maji

hutekelezwa na Maabara za Maji nchini na kutoa ushauri wa kitaalam kwa Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira, Vyombo vya Watumiaji Maji, Bodi za Maji za Mabonde, Taasisi pamoja na watu binafsi kuhusu umuhimu wa kuzingatia viwango vinavyokubalika kwa matumizi yaliyokusudiwa. Takwimu na taarifa zinazopatikana hutumika katika maamuzi mbalimbali ikiwemo tafiti na utekelezaji wa mikakati ya kudhibiti uchafuzi wa vyanzo vya maji. Katika mwaka 2016/2017, Wizara ilipanga kukagua vyanzo vya maji kwa kuchunguza sampuli **10,000** za maji ili kuhakiki ubora wake. Vilevile, sampuli **1,500** za majitaka zilipangwa kukusanywa na kuchunguzwa ubora wake kwa lengo la kudhibiti uchafuzi wa vyanzo vya maji na mfumo wa ikolojia.

59. Mheshimiwa Spika, hadi mwezi Machi 2017, jumla ya sampuli **4,288** za maji zilikusanywa na kuhakikiwa ubora wake. Kati ya hizo, sampuli kwa ajili ya matumizi ya maji majumbani ni **3,554**, viwandani (**221**), kuratibu mwenendo wa ubora wa maji katika vyanzo (**133**), shughuli za utafiti (**355**) na ujenzi sampuli **25**. Kwa upande wa majitaka jumla ya sampuli **264** zilikusanywa na kufanyiwa uchunguzi. Matokeo ya uchunguzi wa sampuli hizo na hali ya ubora wa maji kwa matumizi mbalimbali ni kama ifuatavyo:-

4.2.1 Ubora wa Maji kwa Matumizi ya Majumbani

60. Mheshimiwa Spika, katika kuhakiki ubora wa maji kwa matumizi ya majumbani jumla ya sampuli **3,554** zilikusanywa na kufanyiwa uchunguzi kutoka kwenye vyanzo mbalimbali vya maji vijijini na mijini. Matokeo yalionesha kuwa sampuli **2,878** sawa na **asilimia 81**

zilikidhi viwango vinavyokubalika na sampuli **676** sawa na **asilimia 19** hazikukidhi viwango vinavyokubalika. Hali hii imetokana na uwepo wa vimelea vya vijidudu (*bacteria*), kiasi kikubwa cha chumvichumvi pamoja na madini mbalimbali. Madini hayo ni *Chloride* katika maeneo ya Kasulu; *Fluoride* (Maji ya Chai na Bomang'ombe); *Nitrate* (Bahi na Kiteto) pamoja na madini ya Chuma na *Manganese* katika maeneo ya Mtwara, Masasi, Newala na Nanyamba. Ushauri stahiki ulitolewa kwa wahusika katika maeneo hayo. Kwa upande wa Halmashauri za Wilaya hali ya ubora wa maji si ya kuridhisha kutokana na miradi mingi iliyokamilika kutokuwa na miundombinu ya kutibu maji. Wizara imezielekeza Halmashauri husika kutumia teknolojia rahisi za kutibu maji, kutoa mafunzo kwa wataalam, kufuatilia na kutathmini matumizi ya dawa za kutibu maji pamoja na kuwaelimisha wananchi kuhusu matumizi ya majisafi na salama ili kupunguza changamoto hiyo.

4.2.2 Ubora wa Maji kwa Matumizi ya Viwanda na Ujenzi

61. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha maji yanayotumika viwandani na kwenye shughuli za ujenzi yanakidhi viwango vya ubora, Wizara imeendelea kuhakiki ubora wa maji kwa matumizi hayo. Katika mwaka 2016/2017, jumla ya sampuli **221** za maji zilikusanywa na kuhakikiwa ubora wake kutoka kwenye viwanda vya kusindika vyakula vya *Kagera Sugar, Kagera Fish, Vic Fish, Tanica, KBG Soft Drink, Musoma Fish, Tanzania Fish, Omega Fish Processors, Bahari Food Ltd, Nileperch* na *Tanperch*. Sampuli **saba (7)** ambazo ni sawa na **asilimia 3.2** maji yake hayakukidhi viwango vya ubora kutokana na uwepo wa vimelea vya

vijidudu (*bacteria*). Vilevile, jumla ya sampuli **25** za maji kwa ajili ya ujenzi zilikusanywa katika mikoa ya Morogoro, Kigoma, Mwanza, Arusha na Rukwa na kuhakikiwa ubora wake. Matokeo ya uchunguzi yalionesha sampuli **moja (1)** haikukidhi viwango vya ubora kwa matumizi ya ujenzi kutokana na kiwango kikubwa cha chumvichumvi. Katika mwaka 2017/2018, Serikali itaendelea kufuatilia ubora wa maji yanayotumika kwenye viwanda ili kuhakikisha yanakidhi viwango kwa lengo la kulinda afya za wananchi.

4.2.3 Ushiriki wa Wizara katika Ufuatiliaji na Udhhibiti wa Ugonjwa wa Kipindupindu Nchini

62. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kushirikiana na Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto; Mamlaka za Serikali za Mitaa na Tawala za Mikoa; na wadau wengine katika kukabiliana na ugonjwa wa kipindupindu kwa kufuatilia ubora wa maji katika maeneo mbalimbali yakiwemo yaliyoathirika na ugonjwa wa kipindupindu. Katika mwaka 2016/2017, Wizara kupitia Maabara za Ubora wa Maji nchini ilikagua uwekaji wa madawa ya kutibu maji katika Mamlaka za Maji na Usafi wa Mazingira za Mikoa ya Dodoma, Mbeya, Mara, Kagera, Arusha, Shinyanga, Simiyu, Mtwara, Lindi, Morogoro, Tanga na Iringa. Matokeo yalionesha kuwa maji yaliyotibiwa yalikuwa na kiwango cha *chlorine* kinachokubalika kwa matumizi ya majumbani. Wizara imezielekeza Mamlaka hizo kuzingatia matumizi sahihi ya madawa pamoja na kiwango sahihi cha *chlorine* kwenye mtandao wa kusambaza majisafi ili kudhibiti magonjwa yatokanayo na matumizi ya maji yasiyo safi na salama. Vilevile, katika jitihada za Serikali za kuhakikisha wananchi wanapata

huduma ya maji safi na salama, Wizara imeandaa mafunzo kuhusu matumizi sahihi ya madawa ya kutibu maji kwa Mamlaka za Maji na Halmashauri za Wilaya nchini.

4.2.4 Utekelezaji wa Mipango ya Usalama wa Maji

63. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeandaa Mipango ya Usalama wa Maji (*Water Safety Plans*) kwa Mamlaka ya Maji Kigoma na Chombo cha Watumiaji Maji – Mbande (Mbande COWSO - Dodoma). Taasisi hizo zitatumika kama maeneo ya majaribio (*pilot sites*) na utekelezaji wa mipango hiyo kwenye maeneo hayo utanza mwaka 2017/2018. Kukamilika kwa majaribio hayo kutaiwezesha Wizara kufahamu njia bora ya kutekeleza mipango ya usalama wa maji katika maeneo mengine ya nchi. Lengo la mipango hiyo ni kuboresha huduma za upatikanaji wa maji safi na salama kwa Mamlaka za Maji na Vyombo vya Watumiaji Maji Vijijini (COWSOs) kuanzia kwenye chanzo cha maji hadi kwa mtumiaji.

4.2.5 Ubora wa Majitaka Yanayorudishwa kwenye Mazingira

64. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia maabara za maji nchini, imekuwa ikifuatilia kwa karibu ubora wa majitaka yanayorudishwa kwenye mazingira vikiwemo vyanzo vya maji pamoja na kubaini ufanisi wa miundombinu ya kutibu majitaka katika taasisi mbalimbali. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya sampuli za majitaka **264** zilikusanywa na kuhakikiwa ubora wake. Kati ya hizo, sampuli **150** ni kwa ajili ya majitaka yanayorudishwa kwenye mazingira na sampuli **114** ni

kwa ajili ya kubaini ufanisi wa miundombinu ya kutibu majitaka. Kwa upande wa majitaka yanayorudishwa kwenye mazingira, sampuli **92** sawa na **asilimia 61** hazikukidhi viwango vya ubora unaokubalika. Matokeo hayo yanaashiria kuwepo kwa mahitaji ya kuongeza jitihada katika ufuatiliaji wa viwango vya ubora wa majitaka yanayotiririshwa kwenye mazingira hususan vyanzo vya maji. Kwa kuzingatia hilo, Wizara imetoa ushauri wa kitaalam katika miji, viwanda na taasisi mbalimbali ili kuongeza ufanisi wa mabwawa na mitambo ya kusafisha majitaka kwenye maeneo yao. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kufuatilia ubora wa majitaka katika miji, viwanda na taasisi mbalimbali ikiwa ni pamoja na kutoa ushauri wa kitaalam kwa lengo la kudhibiti uchafuzi wa mazingira.

4.2.6 Ubora wa Madawa ya Kusafisha na Kutibu Maji

65. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Maabara za Maji nchini imeendelea kuchunguza ubora wa madawa ya kusafisha na kutibu maji yanayotumiwa kwenye Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira kwa lengo la kuhakiki ubora wake. Katika mwaka 2016/2017, jumla ya sampuli **16** za madawa ya kusafisha na kutibu maji kutoka Mamlaka hizo zilihakikiwa. Sampuli hizo ni dawa aina ya *Calcium Hypochlorite* sampuli **6**, *Aluminium Sulphate* (**5**), *Polyaluminium Chlorite* (**3**), *Polymerbinder* (**1**) na *Pollyacryl Amide* sampuli (**1**) ambazo hutumika kusafisha maji na kuua vijidudu. Matokeo ya uchunguzi huo yalionyesha kuwa sampuli zote za dawa zilikidhi viwango vinavyokubalika kwa ajili ya kusafisha na kutibu maji kwa matumizi ya majumbani. Katika mwaka 2017/2018, Wizara imepanga kuendelea kufuatilia na kuhakiki ubora wa madawa ya kutibu maji katika

Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira pamoja na Taasisi zinazohusika na usambazaji wa madawa hayo.

4.2.7 Uondoaji wa Madini ya *Fluoride* katika Maji ya Kunywa na Kupikia

66. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuhamasisha matumizi ya teknolojia ya kuondoa madini ya *fluoride* kwenye maji ya kunywa na kupikia kwa kutumia mkaa wa mifupa ya ng'ombe (*bone char*) katika ukanda ulioathirika na madini hayo. Katika mwaka 2016/2017, Wizara imesambaza jumla ya mitambo **473** ya kuondoa madini ya *fluoride* kwenye ngazi ya kaya katika kata **12**. Kata hizo ni Bwawani, Engikareet, KIA, Kisongo, Maji ya Chai, Kati, Olmotonyi, Oldonyowas, Oldonyosambu, Olrtormet, Shambarai na Uwiro ambapo jumla ya wananchi **3,784** wamepata maji safi na salama kupitia teknolojia hiyo. **Jedwali Na. 3** linaonesha mchanganuo wa mgawanyo wa mitambo na wananchi walionufaika. Katika mwaka 2017/2018, Wizara imepanga kusambaza mitambo **2,000** ya mkaa wa mifupa ya ng'ombe katika maeneo yenye kiwango kikubwa cha *fluoride*.

67. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kukusanya takwimu kwenye vyanzo vya maji juu na chini ya ardhi katika maeneo yaliyopo kwenye ukanda wenye madini ya *fluoride*. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya vyanzo **355** vya maji kutoka maeneo ya Ikungi, Itigi, Kishapu, Ushetu, Buchosa, Msalala na Iramba vilikaguliwa kwa kufanyiwa uchunguzi wa madini ya *fluoride*. Matokeo yalionesha kuwa vyanzo **32** kati ya hivyo ambavyo ni sawa na **asilimia 9** vina kiwango kikubwa cha madini ya *fluoride* ikilinganishwa na

viwango vinavyokubalika kwa matumizi ya majumbani. Vilevile, Wizara inaendelea na taratibu za kumpata Mtaalamu Mshauri atakayeandaa kanzi data ya maeneo yaliyoathirika na madini ya *fluoride*. Mfumo huo wa takwimu utasaidia upatikanaji kwa wakati wa taarifa sahihi zinazohusu maeneo yaliyoathirika na madini hayo katika kutekeleza miradi ya maji.

4.2.8 Maabara za Maji kupata Ithibati (*Accreditation*)

68. Mheshimiwa Spika, Wizara imepanga kuongeza idadi ya maabara za maji zenye ithibati (*accreditation*) kutoka maabara **moja (1)** hadi **tano (5)** ifikapo mwaka 2019. Katika kutekeleza mpango huo, Maabara za Maji za Dar es Salaam na Iringa zimeendelea na taratibu za kupata ithibati katika vipimo vya kemikali (*Chemical analysis to ISO/IEC 17025: 2005*). Hadi mwezi Machi 2017, rasimu za Mwongozo wa Usimamizi wa Ubora (*Quality Management Manuals*) kwa ajili ya Maabara hizo pamoja na mpango kazi zimeandaliwa. Mpango huo umebainisha mambo muhimu ya kutekeleza ikiwa ni pamoja na upungufu uliopo, kurekebisha upungufu uliopo (*implementation of corrective action*), kufuatilia na kukagua utendaji kazi wa maabara pamoja na kukamilisha matakwa ya tathmini itakayofanywa na *Southern African Development Community Accreditation Service (SADCAS)*.

69. Mheshimiwa Spika, vilevile, maabara zote za Ubora wa Maji nchini zimeshiriki katika zoezi la kupima uwezo na ufanisi wa maabara hizo (*Proficiency Testing*) linaloratibiwa na *Shirika la Maji la Namibia (NAM WATER PT Provider-Namibia Water Corporation)* chini ya mpango wa *Southern Africa Development Community*

Measurement Traceability (SADCMET). Katika zoezi hilo, Maabara zote zilishiriki kufanya uchunguzi wa vimelea vya vijidudu (*bacteria*) na kati ya hizo maabara **11** zilifanya pia uchunguzi wa viashiria vya kifizikia na kikemia. Matokeo yameonesha kuwa maabara zimeendelea kufanya vizuri katika upimaji wa viashiria mbalimbali vya kemikali na vijidudu kwenye maji. **Jedwali Na. 4** linaonesha Maabara zilizoshiriki katika zoezi la kujipima uwezo wa kufanya uchunguzi wa vijidudu kwenye maji. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kushiriki katika zoezi la kupima uwezo wa ufanisi wa maabara ambapo maabara zote **16** zitashiriki katika vipimo vya bakteriolojia, fizikia na kemikali.

4.2.9 Ujenzi na Ukarabati wa Maabara za Maji

70. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kuboresha mazingira ya kazi, Wizara inaendelea na kazi ya ujenzi na ukarabati wa maabara za maji ili ziweze kukidhi mahitaji ya mwongozo wa viwango vya kimataifa vya *ISO 17025:2005*. Katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea na kazi ya upanuzi (*extension*) na ukarabati wa jengo la Maabara Kuu ya Dar es Salaam na Maabara za Musoma na Songea ambapo utekelezaji umefikia wastani wa **asilimia 85** kwa Dar es Salaam, **asilimia 98** kwa Musoma na Songea **asilimia 40**. Aidha, ujenzi wa jengo la maabara ya Kigoma umekamilika na ujenzi wa majengo ya maabara nyingine unaendelea ambapo Singida umefikia **asilimia 80**, Bukoba (**65**), Mwanza (**50**), Sumbawanga (**50**), Mbeya (**50**) na Mtwara **asilimia 50**.

71. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendela kuzijengea uwezo maabara za maji kote nchini kwa kukarabati na kujenga majengo pamoja

na kuzipatia vifaa vya kisasa ili kukidhi mahitaji ya mwongozo wa *ISO 17025* na kulinda afya za watumishi. Vilevile, Wizara itaendelea kutekeleza mkakati wa usimamizi wa ubora wa maji ambapo itachunguza sampuli **10,000** za maji kutoka vyanzo mbalimbali na sampuli **1,500** za majitaka kutoka katika migodi, viwanda na taasisi mbalimbali ili kudhibiti uchafuzi wa vyanzo vya maji nchini.

4.3 HUDUMA YA MAJI VIJIJINI

72. Mheshimiwa Spika, Serikali inatekeleza miradi ya maji vijijini kupitia Programu Ndogo ya Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini. Katika utekelezaji wa Awamu ya Kwanza ya Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji, jumla ya miradi **1,333** imekamilika na miradi **477** inaendelea kujengwa na ipo katika hatua mbalimbali za ujenzi. Utekelezaji wa miradi hiyo unatumia vyanzo vya visima vifupi, visima virefu, mabwawa na maji mtiririko kwenye maeneo mbalimbali nchini.

73. Mheshimiwa Spika, katika Awamu ya Pili ya Programu ambayo imeanza kutekelezwa mwezi Julai 2016, Serikali imepanga kujenga, kukarabati na kufanya upanuzi wa miradi ya maji katika vijiji **4,105** na itakapokamilika itawanufaisha wananchi **19,080,000**. Katika awamu hiyo, Serikali imeweka kipaumbele katika kukamilisha miradi inayoendelea ambayo ujenzi wake haukukamilika kwenye Awamu ya Kwanza; maeneo ambayo miradi haikutekelezwa kutokana na kukosa vyanzo vya maji vya uhakika; na maeneo kame na yenye shida kubwa ya maji.

74. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, jumla ya **Shilingi bilioni 421.56** zilikasimiwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maji vijijini, kati ya fedha hizo **Shilingi bilioni 373.34** ni fedha za ndani na **Shilingi bilioni 48.22** ni fedha za nje. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya **Shilingi bilioni 80.41** zilitolewa sawa na **asilimia 19.07** ili kutekeleza miradi ya maji vijijini. Kupatikana kwa fedha hizo kumewezesha kukamilika kwa miradi **123** na kuongeza idadi ya wananchi wanaopata huduma ya maji kutoka **21,900,000** mwezi Juni, 2016 hadi kufikia wananchi **22,951,371** mwezi Machi, 2017. Maelezo ya kina kuhusu utekelezaji wa miradi mbalimbali yameainishwa katika aya zifuatazo:-

4.3.1 Hali ya Utekelezaji wa Miradi ya Maji Vijijini

75. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa miradi ya maji vijijini unahusisha ujenzi wa miradi ya kimkakati, miradi yenye kuleta matokeo ya haraka na ujenzi wa mabwawa. Hatua ziliyofikiwa ni kama ifuatavyo:-

(a) Miradi ya Kimkakati

(i) Mradi wa Maji Tabora

76. Mheshimiwa Spika, ujenzi wa mradi wa maji Tabora, umetekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na Serikali ya Japan kwa ajili ya kuboresha upatikanaji wa maji katika vijiji **31** kwenye Wilaya zote saba za Mkoa wa Tabora. Mradi huo umehusisha ujenzi wa visima **111** vya pampu za mkono na miradi **4** ya maji ya bomba yenye vituo **60** vya kuchotea maji. Mradi umekamilika na kuzinduliwa rasmi na **Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Samia Suluhu**

Hassan tarehe 29 Aprili, 2017 na unahudumia wananchi **40,352** katika vijiji hivyo.

(ii) Mradi wa Maji wa Same – Mwanga – Korogwe

77. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **BADEA, OFID** na **Kuwait Fund** inaendelea kutekeleza mradi wa Same-Mwanga-Korogwe ambao umelenga kusambaza maji katika Miji ya Same na Mwanga pamoja na vijiji **38** vilivyo kando ya bomba kuu katika Wilaya za Same, Mwanga na Korogwe. Mradi huo umegawanyika katika awamu mbili na ujenzi umeanza kwa awamu ya kwanza ambayo inatekelezwa katika vipande vinne vitakavyohusisha ujenzi wa chanzo, mitambo ya kusafisha maji na miundombinu ya kupeleka na kusambaza maji katika Miji ya Mwanga na Same.

78. Mheshimiwa Spika, kipande cha kwanza kinahusu ujenzi wa chanzo cha maji, mtambo wa kusafisha maji na ulazaji wa bomba kuu la urefu wa **kilomita 12.8**. Gharama za ujenzi ni **Dola za Marekeni milioni 41,36** na gharama za usimamizi ni **Dola za Marekeni milioni 0.51** na **Shilingi milioni 381.72**. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa chanzo, mtambo wa kusafisha maji na tanki kubwa la kuhifadhi maji kwa ajili ya usambazaji umefikia **asilimia 15.8** na unatarajiwa kukamilika katika mwaka 2017/2018.

79. Mheshimiwa Spika, kipande cha pili kinahusu ujenzi wa miundombinu katika vijiji **tisa (9)** vinavyozunguka mradi na kipande cha tatu kinahusu ujenzi wa mtambo wa kusukuma maji kutoka kwenye tanki la Kisangara hadi Kiverenge, miundombinu ya

matanki ya kuhifadhi maji na mabomba ya kusambaza maji katika Mji wa Mwanga. Utekelezaji wa kipande cha pili na cha tatu bado haujaanza kutokana na ukosefu wa fedha pamoja na kutokamilika kwa taratibu za manunuzi.

80. Mheshimiwa Spika, kipande cha nne kinahusu ujenzi wa miundombinu ya maji kwa ajili ya usambazaji wa maji katika Mji wa Same ikiwemo tanki la **mita za ujazo 7,500** katika Mlima Kiverenge, ujenzi wa matanki ya kuhifadhi maji na ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji katika Mji wa Same. Ujenzi utagharimu **Dola za Marekani milioni 35.25** na **Shilingi bilioni 1.67**. Mkandarasi ameanza maandalizi ya ujenzi na kazi hizo zinatarajiwa kukamilika mwezi Agosti, 2018.

81. Mheshimiwa Spika, awamu ya pili ya mradi huo itahusu kupeleka maji kwenye vijiji **29** vilivyopo kando ya bomba kuu kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 97.61**. Utekelezaji haujaanza kutokana na ukosefu wa fedha. Vijiji hivyo ni pamoja na Hedaru, Mabilioni, Gavao, Makanya, Mgwasi, Bangalala, Chajo, Mwembe, Njoro, Ishinde, Ruvu Mferejini, Ruvu Jiungeni, Majengo, Bendera, Mkonga, Ijinyu na Mgandu vilivyopo katika Wilaya ya Same; Vijiji vya Kifaruru, Kiruru, Ibwejewa, Kisangara, Lembeni, Kiverenge, Kiti cha Mungu, Mbambua, Kileo, Kivulini, Kituri, Mgagao, Handeni, Lang'ata Bora, Lang'ata Kagongo, Nyabinda, Kirya na Njia Panda vilivyo katika Wilaya ya Mwanga; na Vijiji vya Bwiko, Mkomazi, Nanyogie, Manga - Mtindilio na Manga Mikocheni vilivyopo katika Wilaya ya Korogwe. Aidha, Serikali inaendelea kutafuta fedha za utekelezaji wa mradi huo kutoka katika vyanzo vyake vya ndani pamoja na Wadau mbalimbali wa Maendeleo.

82. Mheshimiwa Spika, mradi wa maji Same-Mwanga-Korogwe utakapokamilika utakuwa na uwezo wa kuhudumia wananchi wapatao **456,931** kutoka katika Wilaya za Same wananchi **264,793**, Mwanga (**177,085**) na wananchi **15,053** katika Wilaya ya Korogwe.

(iii) Mradi wa Maji wa Masoko – Wilayani Rungwe

83. Mheshimiwa Spika, mradi wa maji wa Masoko Wilayani Rungwe unaotarajiwa kuhudumia jumla ya vijiji **15** ni miongoni mwa miradi inayojengwa chini ya Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji kwa fedha za ndani. Awamu ya kwanza ya mradi huo inaendelea kutekelezwa ambapo ujenzi wa tanki la kuhifadhia maji lenye **mita za ujazo 90** katika Kijiji cha Ikama umekamilika. Kazi zinazoendelea ni pamoja na ujenzi wa chanzo cha Mbaka, ujenzi wa tanki lenye **mita za ujazo 370** katika Kijiji cha Lufumbi, kulaza mabomba yenye urefu wa **kilomita 12.6** na kujenga vituo **vitano (5)** vya kuchotea maji. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa mradi kwa ujumla umefikia **asilimia 50**.

84. Mheshimiwa Spika, awamu ya pili ya mradi inatarajiwa kuanza katika mwaka 2017/2018 na utagarimu jumla ya **Shilingi bilioni 5.3**. Mradi utahusisha ulazaji wa bomba lenye urefu wa **kilomita 92.1** na ujenzi wa vituo **135** vya kuchotea maji na utakapokamilika utawanufaisha wananchi wapatao **19,624** katika vijiji vya Bulongwe, Ngaseke, Igembe, Ntandabala, Lupando, Bujesi, Lufumbi, Nsyasa, Ikama, Itagata, Busisya, Mbaka, Isabula, Lwifa na Nsanga.

(iv) Mradi wa Maji Mkoani Kigoma

85. Mheshimiwa Spika, Serikali ya Tanzania kwa kushirikiana na **Serikali ya Ubelgiji** itatekeleza mradi wa maji utakaohusisha Halmashauri zote za Mkoa wa Kigoma. Mradi huo utatekelezwa katika vijiji **26** vya kipaumbele kwa kipindi cha miaka mitano na utawanufaisha wananchi wapatao **200,000** wa Mkoa huo. Mradi utagarimu jumla ya **Euro milioni 8.8** na kati ya fedha hizo, Serikali ya Ubelgiji itatoa **Euro milioni 8** na kiasi cha **Euro milioni 0.8** kitatolewa na Serikali ya Tanzania. Hadi mwezi Machi 2017, Serikali ipo kwenye hatua za mwisho za kusaini Mkataba wa Makubaliano ili ujenzi wa mradi uweze kuanza.

(b) Miradi yenye Kuleta Matokeo ya Haraka (quickwins)

(i) Mradi wa Maji kwa Vijiji 100 Vinavyopitiwa na Bomba Kuu kutoka Ziwa Victoria hadi Kahama-Shinyanga

86. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kutekeleza ujenzi wa miradi ya maji katika vijiji vilivyopo pembezoni mwa bomba kuu la maji kutoka Ziwa Victoria hadi Miji ya Kahama na Shinyanga. Ujenzi wa miradi ya maji katika vijiji **40** umeanza ambapo upimaji na usanifu katika vijiji **32** umekamilika. Kati ya hivyo, ujenzi wa miradi ya maji umekamilika katika vijiji **14** vya Nyang'homango, Runele, Gatuli, Nyashimbi, Magobeko, Kakulu, Butegwa, Ng'homango, Jimondoli, Kadoto, Lyabusalu, Mwajiji, Ichongo na Bukamba na wananchi wanapata huduma ya maji. Vilevile, ujenzi unaendelea katika vijiji vya Mwakatola na Mwasekagi katika

Halmashauri ya Shinyanga ambapo ujenzi umefikia **asilimia 65**.

(ii) Mradi wa Maji wa Ntomoko

87. Mheshimiwa Spika, hali ya huduma ya maji kutoka chanzo cha Ntomoko imeshindwa kukidhi mahitaji kutokana na ongezeko kubwa la watu kutoka **23,400** mwaka 1973 waliolengwa kwenye mradi huo hadi kufikia watu **55,397** kwa sasa. Mradi ulilenga kutoa huduma katika vijiji **18** vya Wilaya za Kondoa na Chemba. Kutokana na mradi huo kutotosheleza mahitaji, iliazimiwa kuwa vijiji **10** kati ya hivyo vipate maji kutoka mradi wa maji wa Ntomoko. Vijiji hivyo ni Makirinya, Lusangi, Kinkima, Kirere cha Ngómbe, Churuku, Hamai, Songolo, Jangalo, Jinjo na Madaha.

88. Mheshimiwa Spika, hadi mwezi Machi 2017, utekelezaji wa mradi katika vijiji hivyo 10 unaendelea ambapo kazi zilizokamilika ni ujenzi wa chanzo, chujio la maji, tanki lenye **mita za ujazo 100**, vituo vya kuchotea maji, nyumba ya mlinzi, uzio wa eneo la **mita za mraba 120**; ukarabati wa matanki yenye ukubwa wa ujazo mbalimbali katika vijiji husika; ulazaji wa bomba kuu urefu wa **kilomita 17** kati ya **kilomita 21**; pamoja na ujenzi wa malambo mapya ya kunyweshea mifugo katika vijiji hivyo. Vilevile, mabomba ya kusambaza maji yamelazwa katika vijiji vya Makirinya, Hamai, Songolo, Kinkima, Churuku na Lusangi. Kutokana na kukamilika kwa kazi hizo, vijiji **viwili (2)** vya Makirinya na Lusangi vimeanza kupata huduma ya maji. Kazi zinazoendelea ni kukamilisha ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji katika vijiji vya Kirere cha Ng'ombe, Kinkima, Churuku, Hamai, Songolo, Madaha, Jinjo na Jangalo na

kuyaunganisha kwenye bomba kuu. Kazi hiyo imefikia **asilimia 90** na inatarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Juni, 2017 ambapo wananchi wapatao **34,000** wa vijiji hivyo watanufaika na huduma ya maji safi.

89. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa vijiji **nane (8)** vilivyobaki ambavyo vilipendekezwa vipate maji kutoka vyanzo vingine, vijiji **vinne (4)** vya Mlongia, Njenjeluse, Goima na Mtakuja vinapata huduma ya maji kupitia visima vilivyochimbwa. Kwa vijiji vya Itolwa, Mapango, Chandama na Igunga, Serikali ipo katika hatua mbalimbali za kutekeleza miradi ili kuhakikisha kuwa wananchi wa vijiji hivyo wanapata huduma ya maji.

(iii) Mradi wa Maji Chiwambo

90. Mheshimiwa Spika, mradi huo unahusu ukarabati na ujenzi wa miundombinu ya maji katika Kata za Lulindi, Lupumbulu, Namalenga, Chiungutwa, Sindano, Mchauru na Mbuyuni zilizopo Halmashauri ya Wilaya ya Masasi. Mradi ukikamilika, wananchi wapatao **84,082** wa kata hizo watanufaika na huduma ya maji safi na salama. Utekelezaji wa mradi kwa sasa upo katika hatua mbalimbali ambapo katika kipande cha Chiwambo – Nagaga kazi zinazoendelea ni pamoja na ulazaji wa bomba la inchi 8 urefu wa **mita 500**, bomba la inchi 3 (**kilomita 3.3**), bomba la inchi 6 (**kilomita 3.6**), na bomba la inchi 4 lenye urefu wa **mita 400**. Utekelezaji wa kipande hicho umefikia **asilimia 75**. Katika kipande cha Nagaga - Mpetu, kazi zinazoendelea ni pamoja na ujenzi wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 21**, ulazaji wa bomba la kusambaza maji lenye urefu wa **kilomita 3**, ukarabati wa matanki matatu ya **lita 25,000** kila moja na

ujenzi wa vituo **21** vya kuchotea maji. Utekelezaji wa kipande hicho umefikia **asilimia 67**.

91. Mheshimiwa Spika, kazi zinazoendelea kutekelezwa za kujenga miundombinu ya maji kwenye Kata ya Chiungutwa ni pamoja na ujenzi wa tanki lenye ujazo wa **lita 50,000**, ujenzi wa vituo **13** vya kuchotea maji, ulazaji wa bomba la kusambaza maji lenye urefu wa **kilomita 4.2** pamoja na ukarabati wa tanki lenye ujazo wa **lita 25,000**. Utekelezaji wa Mradi huo umefikia **asilimia 65**. Katika kipande cha Nagaga - Mitesa kazi zinazoendelea ni pamoja na ujenzi wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 8**, ulazaji wa bomba la kusambaza maji lenye urefu wa **kilomita 4.9**, ukarabati wa nyumba ya pampu, ukarabati wa *sump well*, ujenzi wa vituo **17** vya kuchotea maji, ujenzi wa tanki lenye ujazo wa **lita 50,000**, ukarabati wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita 150,000** na ujenzi wa ofisi ya Jumuiya ya Watumia Maji. Utekelezaji wa kipande hicho umefikia **asilimia 75**.

92. Mheshimiwa Spika, kazi zinazoendelea kutekelezwa katika kipande cha Nagaga hadi Milewe ni ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 25** ambapo **kilomita 13.2** zimekamilika na ulazaji wa bomba la kusambaza maji lenye urefu wa **kilomita 5**. Ukarabati wa matanki mawili ya ujazo wa **lita 25,000** kila moja umekamilika. Utekelezaji wa kipande hicho umefikia **asilimia 60**. Aidha, ukarabati wa mradi katika Kijiji cha Mpetu unaendelea na umefikia **asilimia 90**.

(c) Ukarabati na Ujenzi wa Mabwawa

93. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea na ujenzi pamoja na ukarabati wa

mabwawa katika maeneo mbalimbali nchini hususan kwenye maeneo kame kwa lengo la kuwapatia wananchi huduma ya maji kwa matumizi ya kijamii na kiuchumi. Hadi mwezi Machi, 2017 hatua za utekelezaji wa mabwawa hayo ni kama ifuatavyo:-

- (i) **Mabwawa ya Habiya na Seke Ididi:** Ujenzi wa Bwawa la Habiya lililopo Wilayani Itilima Mkoa wa Simiyu na Seke Ididi lililopo katika Wilaya ya Kishapu Mkoani Shinyanga umekamilika. Ujenzi wa miundombinu ya usambazaji maji kutoka kwenye mabwawa hayo hadi maeneo ya wananchi umepangwa kutekelezwa katika mwaka 2017/2018;
- (ii) **Bwawa la Kawa:** Ujenzi wa Bwawa la Kawa lililopo katika Halmashauri ya Nkasi mkoani Rukwa umekamilika. Halmashauri ya Wilaya hiyo inaendelea na ujenzi wa miundombinu ya maji kupeleka katika vijiji vya Nkundi, Kalundi na Fyengereza;
- (iii) **Bwawa la Matwiga:** Bwawa la Matwiga lipo Halmashauri ya Wilaya ya Chunya katika Mkoa wa Mbeya, ujenzi wa bwawa hilo umefikia **asilimia 94**. Mradi huo ulisimama kwa muda kutokana na mvua zinazoendelea kunyesha kwenye maeneo hayo na ujenzi unatarajiwa kuendelea baada ya mvua hizo kukatika;
- (iv) **Bwawa la Mwanjoro:** Taratibu za kupata Mkandarasi wa kukamilisha ujenzi wa bwawa la Mwanjoro lililopo Halmashauri ya Wilaya ya

Meatu mkoani Simiyu zinaendelea. Rasimu ya Mkataba wa ujenzi imewaslishwa kwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali na Mkataba unatarajiwa kusainiwa ifikapo mwezi Juni, 2017;

- (v) **Bwawa la Iguluba:** Wizara imefanya tathmini ya awali kuhusu uwezo wa Bwawa la Iguluba lililopo katika Halmashauri ya Wilaya ya Iringa ili kubaini kama litaweza kukidhi mahitaji ya matumizi yaliyokusudiwa. Baada ya kufanya tathmini hiyo, imeonekana kuwa bwawa hilo halitakuwa endelevu hivyo, Wizara imepanga kufanya tathmini ya kina ili kupata chanzo mbadala kwa ajili ya kuhudumia vijiji vilivyokusudiwa. Taratibu za kumpata Mtaalam Mshauri kwa ajili ya kufanya tathmini hiyo ikiwa ni pamoja na upembuzi yakinifu na usanifu wa mradi huo zinaendelea;
- (vi) **Bwawa la Wegero:** Wizara imefanya tathmini ya kina kuhusu uwezo na uendelevu wa Bwawa la Wegero lililopo Wilaya ya Butiama na kuonekana kuwa bwawa hilo halitatosheleza mahitaji ya maji kwa maeneo yaliyolengwa na siyo endelevu. Katika mwaka 2017/2018, Serikali itaajiri Mtaalam Mshauri atakayefanya upembuzi yakinifu na usanifu wa kina ili kupata chanzo cha maji mbadala kwa ajili ya kuhudumia maeneo yaliyokusudiwa;
- (vii) **Bwawa la Kidete:** Serikali imesitisha Mkataba wa Mkandarasi wa ujenzi wa Bwawa la Kidete

lililopo Wilaya ya Kilosa Mkoani Morogoro baada ya kushindwa kutekeleza Mkataba huo. Hadi mwezi Machi 2017, Wizara inaendelea kufanya mapitio ya upimaji na usanifu wa bwawa hilo na kazi hiyo itakapokamilika, ujenzi wa bwawa hilo utanza; na

- (viii) **Bwawa la Dongo na Bwawa la Sukuro:** Bwawa la Dongo linatarajiwa kujengwa katika Halmashauri ya Wilaya ya Kiteto Mkoani Manyara na kuhudumia Wilaya tatu za Kiteto, Gairo na Kongwa. Upembuzi yakinifu wa awali umekamilika na katika mwaka 2017/2018, Wizara imepanga kufanya usanifu na kuandaa makabrasha ya zabuni kwa ajili ya kuanza ujenzi wa mradi huo. Kwa upande wa Bwawa la Sukuro lililopo Wilayani Simanjiro katika Mkoa wa Manyara linatarajiwa kuanza kufanyiwa ukarabati katika mwaka 2017/2018 ambapo jumla ya **Shilingi milioni 100** zimetengwa.

(d) Miradi ya Maji katika Maeneo ya Maziwa Makuu

94. Mheshimiwa Spika, kwa sasa Wizara imetangaza kazi kwa ajili ya kuandaa miradi ya kimkakati ambayo itahudumia wananchi wengi zaidi katika maeneo ya maziwa makuu ikiwemo Ziwa Victoria, Ziwa Nyasa na Ziwa Tanganyika. Zabuni kwa ajili ya kuwapata Wataalam Washauri imetangazwa.

(e) Mradi wa Kutumia Teknolojia ya Nishati Jadidifu (*Renewable energy*)

95. Mheshimiwa Spika, Wizara kwa kushirikiana na **Benki ya Dunia** kupitia ***Global Partnership on Output Based Aid (GPOBA)*** inakamilisha maandalizi ya mradi wa kutumia teknolojia ya nguvu za jua. Lengo la mradi huo ni kupunguza gharama za uendeshaji na matengenezo ya miradi ya maji vijijini. Awamu ya kwanza ya mradi itaanza kwa majaribio katika vijiji **280** kwenye Mikoa **12** ya Dodoma, Morogoro, Geita, Kagera, Mara, Shinyanga, Mtwara, Rukwa, Singida, Tabora, Arusha na Manyara kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 4.2**. Vilevile, Wizara inaendelea na majadiliano na Chuo Kikuu cha Ohio kilichopo Marekani ili kutekeleza sehemu ya mradi huo katika vijiji vingine **125** katika mikoa hiyo.

(f) Mradi wa Pamoja na Mgodhi wa Bulyanhulu

96. Mheshimiwa Spika, mradi wa maji wa Bulyanhulu unatekelezwa kwa ushirikiano kati ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji; Mgodhi wa Dhahabu wa Bulyanhulu (*ACACIA*); Halmashauri za Shinyanga na Msalala kwa Mkoa wa Shinyanga; na Halmashauri ya Nyang'hwale kwa Mkoa wa Geita. Mradi huo unahusu upanuzi wa miundombinu ya maji kutoka bomba kuu la maji la mradi wa maji *KASHWASA* ili kuvipatia huduma ya maji vijiji **13** vilivyopo katika Halmashauri za Wilaya za Shinyanga, Nyang'hwale na Msalala. Vijiji vitakavyonufaika na mradi huo ni pamoja na Mwenge, Nyugwa, Kharumwa, Mwamakiliga, Izunya, Kafita, Lushimba, Rwabakanga, Kakola Namba 9, Bushing'we, Kakola, Bugarama na Ilogi. Mkataba wa Makubaliano ya

utekelezaji wa mradi huo umesainiwa na utekelezaji unatarajiwa kuanza mwezi Mei, 2017.

(g) Mradi wa Kuimarisha Uendeleu wa Huduma ya Maji Vijijini kupitia Mfumo wa Malipo kwa Matokeo (*Payment by Results - PbR*)

97. Mheshimiwa Spika, Wizara kwa kushirikiana na **Serikali ya Uingereza** kupitia *DFID* imeanza kutekeleza mradi unaolenga kuimarisha uendeleu wa huduma ya maji vijijini kwenye miradi inayojengwa na kusimamiwa na Halmashauri kupitia Mfumo wa Malipo kwa Matokeo. Mfumo huo unahusisha utoaji wa malipo kwa Halmashauri kulingana na ufanisi, usimamizi na uendeshaji wa vituo vya kuchotea maji vilivyopo kwenye miradi. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya Halmashauri **57** zilifanyiwa tathmini na kukidhi vigezo vya kupata fedha hizo ambapo kiasi cha **Paundi za Uingereza 637,900** zilitolewa kwa Halmashauri hizo. Aidha, Halmashauri **17** ziliwasilisha taarifa za miradi lakini hazikukidhi vigezo vyote vilivyohitajika. Hivyo, Halmashauri hizo zilipatiwa **Paundi za Uingereza 85,000** kwa ajili ya kujenga uwezo ili ziweze kukidhi vigezo vinavyohusika kwa mwaka ujao. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kutekeleza mradi huo ili kuhakikisha huduma ya maji vijijini inakuwa endelevu kwa maeneo yote nchini.

(h) Uvunaji wa Maji ya Mvua

98. Mheshimiwa Spika, Serikali imeendelea kuhamasisha wananchi kutumia teknolojia ya uvunaji wa maji ya mvua kwa kujenga matanki ya mfano katika Taasisi za Umma. Vilevile, Serikali imetoa mwongozo

kwa Halmashauri zote nchini kutunga Sheria ndogo zenye kuzitaka Taasisi za Kijamii, Asasi na Watu Binafsi kujenga miundombinu ya uvunaji wa maji ya mvua kwenye mapaa ya majengo yao. Aidha, Serikali imeendelea kutoa mafunzo kwa wananchi kuhusiana na uvunaji wa maji ya mvua kwa kutumia teknolojia rahisi kupitia mapaa ya majengo yao. Jumla ya wananchi **795** wamepata mafunzo kuhusu teknolojia rahisi ya uvunaji wa maji ya mvua. Vilevile, matanki **29,059** ya ukubwa tofauti yamejengwa katika Halmashauri mbalimbali nchini.

4.3.2 Uendeshaji na Matengenezo

99. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha miradi ya maji vijijini inakuwa endelevu, Serikali imetoa mwongozo kwa Halmashauri kuhusu usajili wa Vyombo vya Watumiaji Maji (COWSOs) ambavyo vinapaswa kusimamia uendeshaji na matengenezo ya miradi ya maji vijijini. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya vyombo **1,799** vya watumiaji maji vimeundwa na kusajiliwa katika Halmashauri mbalimbali nchini. Vilevile, Serikali imeandaa kanuni na taratibu mbalimbali pamoja na Mkakati wa Uendelevu wa Miradi ya Maji Vijijini (*National Rural Water Supply Sustainability Strategy*) kwa ajili ya uendeshaji wa vyombo hivyo.

4.3.3 Mpango wa Utekelezaji wa Miradi ya Maji Vijijini kwa Mwaka 2017/2018

100. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kukamilisha ujenzi wa miradi inayoendelea, kujenga miradi mipya, kupanua miradi, kukarabati miundombinu ya maji iliyochakaa, kutekeleza

miradi ya maji katika maeneo kame na yenye uhaba mkubwa wa maji pamoja na kusimamia na kufuatilia utekelezaji wa miradi hiyo. Vilevile, Wizara itaendelea kuhamasisha ujenzi wa mitambo midogo ya kutibu maji kwa kutumia teknolojia rahisi pamoja na matumizi ya nishati mbadala ikiwemo nishati ya jua katika uendeshaji wa miradi ya maji vijijini. Jumla ya **Shilingi bilioni 341.83** zimepangwa kutumika kutekeleza miradi hiyo ambapo fedha za ndani ni **Shilingi bilioni 220** na **Shilingi bilioni 121.83** ni fedha za nje. Mchanganuo wa fedha za maendeleo zilizotengwa katika mwaka 2017/2018 kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maji vijijini umeoneshwa kwenye **Jedwali Na. 5(a), 5(b)** na **5(c)**.

4.4 HUDUMA YA MAJI MIJINI

101. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea kutekeleza Programu Ndogo ya Huduma ya Majisafi na Usafi wa Mazingira Mijini inayohusisha ujenzi, ukarabati na upanuzi wa miundombinu ya majisafi na majitaka pamoja na kuzijengea uwezo Mamlaka za Maji za Dar es Salaam, Miji Mikuu ya Mikoa, Miji ya Wilaya, Miji Midogo na Miradi ya Maji ya Kitaifa. Lengo ni kuwapatia wakazi wa miji hiyo huduma ya majisafi na usafi wa mazingira iliyo bora na endelevu. Miradi iliyotekelezwa ni kama ifuatavyo:-

4.4.1 Kuboresha Huduma za Maji Mijini

(a) Miradi ya Maji katika Miji Saba

102. Mheshimiwa Spika, miradi ya maji katika miji saba ya Bukoba, Musoma, Lindi, Kigoma, Sumbawanga,

Mtwara na Babati inaendelea kutekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na **Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD)**, **Serikali ya Ujerumani** kupitia **Benki ya Maendeleo ya Ujerumani (KfW)** na **Umoja wa Ulaya**. Miradi hiyo inahusisha uboreshaji wa miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira katika miji hiyo na ipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji kama ifuatavyo:-

(i) Manispaa za Bukoba na Musoma

103. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD)**, imekamilisha mradi wa ujenzi wa miundombinu ya majisafi katika Manispaa ya Bukoba. Kukamilika kwa mradi huo kumeongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 8.82** hadi **lita milioni 18** kwa siku na kuwezesha huduma ya maji kupatikana kwa saa 24. Kwa sasa, Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira Bukoba Mjini inaendelea na jitihada za kutafuta fedha kwa ajili ya mradi wa ujenzi wa miundombinu ya kusambaza maji katika maeneo ambayo hayana miundombinu hiyo pamoja na kufanya ukarabati wa mabomba yaliyochakaa.

104. Mheshimiwa Spika, mradi wa kuboresha huduma ya majisafi katika Manispaa ya Musoma unatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD) kwa gharama ya **Shilingi bilioni 45**. Mradi huo unalenga kuongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 10.14** za sasa hadi kufikia **lita milioni 34** kwa siku ambazo zitakidhi mahitaji ya maji kwa Manispaa ya Musoma hadi mwaka 2025. Hadi mwezi Machi 2017, utekelezaji wa mradi umefikia **asilimia 90** na upo katika majaribio ya uzalishaji maji. Mradi huo unatarajiwa kukamilika katika mwaka 2017/2018 na

kunufaisha wakazi wapatao **145,288** wa Manispaa ya Musoma.

(ii) Manispaa za Lindi, Kigoma na Sumbawanga

105. Mheshimiwa Spika, miradi ya majisafi na usafi wa mazingira katika Manispaa za Lindi, Kigoma na Sumbawanga inatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya Ujerumani** na **Umoja wa Ulaya** kwa gharama ya **Euro milioni 62.59** ambapo **Euro milioni 19.58** ni kwa ajili ya ushauri wa kitaalam na **Euro milioni 43.01** ni kwa ajili ya ujenzi wa miradi. Utekelezaji wa miradi katika miji hiyo ni kama ifuatavyo:-

106. Mheshimiwa Spika, ujenzi wa mradi wa maji katika Manispaa ya Lindi unaendelea na utekelezaji wake umefikia **asilimia 85**. Hadi mwezi Machi 2017, kazi iliyokamilika ni uchimbaji wa visima virefu **10** na kazi zinazoendelea ni pamoja na ujenzi wa chujio lenye uwezo wa kusafisha maji **lita milioni 7.5** kwa siku; ujenzi wa matanki **mawili (2)** ya maji ya ujazo wa **lita milioni 3** na **lita milioni 2**; ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 11.5**; ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji yenye urefu wa **kilomita 27**; ujenzi wa **vituo 85** vya kuchotea maji; ujenzi wa mabwawa **mawili (2)** ya kutibu majitaka; na ununuzi wa gari la huduma ya uondoaji majitaka. Mradi unatarajiwa kukamilika mwezi Julai, 2017 kwa gharama ya **Euro milioni 11.7**. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 1.5** za sasa hadi **lita milioni 9** na kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira katika Mji wa Lindi. Jumla ya wakazi wapatao **81,343** wa Mji huo watanufaika na huduma hiyo.

107. Mheshimiwa Spika, mradi wa majisafi na usafi wa mazingira katika Manispaa ya Kigoma unatekelezwa kwa gharama ya **Euro milioni 16.32**. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa kidakio cha maji umefikia **asilimia 60.5**; ujenzi wa matanki **matano (5)** yenye ujazo wa **lita milioni 2** kila moja na tanki moja lenye ujazo wa **lita 500,000** umefikia **asilimia 87**; ujenzi wa tanki lenye ujazo wa **lita milioni 2** umefikia **asilimia 95**; ujenzi wa kituo cha kusukuma maji chenye pampu **9 (asilimia 40)**; ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji urefu wa **kilomita 122.8 (asilimia 83)**; ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 22 (asilimia 90)**; ujenzi wa vituo **75** vya kuchotea maji (**asilimia 11**); ujenzi wa mabwawa **mawili (2)** ya kutibu majitaka (**asilimia 40**); na gari la huduma ya uondoaji majitaka limenunuliwa. Kwa ujumla utekelezaji wa mradi umefikia **asilimia 69** na unatarajiwa kukamilika mwezi Septemba, 2017. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji maji kutoka **lita milioni 1.3** hadi kufikia **lita milioni 42** pamoja na kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya majisafi na salama kufikia **asilimia 95** ya wakazi wa Manispaa ya Kigoma.

108. Mheshimiwa Spika, ujenzi wa mradi wa majisafi na usafi wa mazingira katika Manispaa ya Sumbawanga uliotekelezwa kwa gharama ya **Euro milioni 14.99** umekamilika na umeanza kutoa huduma kwa wakazi wa Manispaa hiyo. Kazi zilizotekelezwa ni pamoja na uchimbaji wa visima virefu **14**; ujenzi wa *sump tank* lenye ujazo wa **lita milioni 1**; upanuzi wa chujo la maji; ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji yenye urefu wa **kilomita 68** na bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 16**; ujenzi wa matanki **sita (6)** ya maji yenye jumla ya ujazo wa **lita milioni 7**; ujenzi wa vituo **56** vya kuchotea maji; ujenzi wa mabwawa **mawili (2)** ya kutibu majitaka na

ununuzi wa magari **mawili (2)** ya uondoaji wa majitaka. Mradi huo umeongeza kiwango cha uzalishaji maji kutoka **lita milioni 4.8** hadi kufikia **lita milioni 13** na wakazi wapatao **209,793** wananufaika na huduma ya majisafi.

(iii) Manispaa za Mtwara na Babati

109. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya Ujerumani** kupitia **KfW** imeanza kutekeleza miradi ya kuboresha miundombinu ya kusambaza majisafi katika Miji ya Mtwara na Babati kwa gharama ya **Euro milioni 18.9**. Hadi Machi 2017, Mtaalam Mshauri amewasilisha taarifa ya awali ya usanifu na katika mwaka 2017/2018, kazi ya usanifu wa kina, kuandaa makabrasha ya zabuni pamoja na kuwapata Wakandarasi itakamilika ili kuanza ujenzi wa miradi ya maji katika miji hiyo.

(b) Miradi ya Maji ya Kukidhi Mahitaji ya Muda Mrefu

(i) Mradi wa Maji Jijini Arusha

110. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB)** inatekeleza mradi wa ujenzi wa miundombinu ya usambazaji majisafi na uboreshaji wa huduma ya uondoaji wa majitaka katika Jiji la Arusha na baadhi ya maeneo ya Wilaya ya Arumeru. Gharama za mradi ni **Dola za Marekani milioni 233.9** na kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na uchimbaji wa visima; ujenzi wa matanki; ujenzi wa mtambo wa kutibu maji; ujenzi wa mtandao wa mabomba ya majisafi; ujenzi wa mabwawa mapya ya

majitaka; ujenzi wa ofisi ya Mamlaka; ununuzi wa vitendea kazi na mafunzo kwa watumishi.

111. Mheshimiwa Spika, Serikali imeajiri Wataalam Washauri wawili ambapo Mtaalam mmoja anaendelea na usanifu wa kina na uandaaji wa makabrasha ya zabuni ya mradi na anatarajiwa kukamilisha kazi hiyo ifikapo mwezi Juni, 2017. Mtaalam Mshauri mwingine anaendelea na kazi ya kutafuta vyanzo vya maji vya uhakika katika Jiji la Arusha na vitongoji vyake na kazi hiyo inatarajiwa kukamilika mwezi Julai, 2017. Ujenzi wa mradi utanza katika mwaka 2017/2018. Mahitaji ya maji kwa sasa ni **lita milioni 93.27** na mradi utakapokamilika utaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 40** kwa siku za sasa hadi **lita milioni 200** kwa siku. Vilevile, muda wa upatikanaji wa huduma ya majisafi utaongezeka kutoka **saa 12** za sasa hadi **saa 24** kwa siku pamoja na kuongeza huduma ya uondoaji wa majitaka kutoka **asilimia 7.6** za sasa hadi **asilimia 30**.

(ii) Mradi wa Maji Morogoro Mjini

112. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na upungufu wa maji uliojitokeza katika Manispaa ya Morogoro ambao umesababishwa na uharibifu wa vyanzo vya maji vilivyopo, Serikali imeanza kutekeleza mpango wa muda mfupi wa uchimbaji wa visima **vitano (5)** katika Halmashauri ya Morogoro. Hadi mwezi Machi 2017, visima **vitatu (3)** vimechimbwa na vimepata maji. Visima **viwili (2)** vilivyobaki vinatarajiwa kukamilika mwezi Mei, 2017. Katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi milioni 500** kwa ajili ya kuendelea kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Manispaa ya Morogoro.

113. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa mpango wa muda mrefu, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya Ufaransa** kupitia **Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD)** itatekeleza mradi wa kuongeza uzalishaji wa maji na kuboresha upatikanaji wa huduma ya maji katika Manispaa ya Morogoro kulingana na mahitaji yaliyopo sasa na ya baadaye. Kazi zilizopangwa kutekelezwa katika mradi huo ni pamoja na kuongeza urefu wa tuta la Bwawa la Mindu kwa **mita 2.5** ili kuongeza ujazo wa maji kutoka **lita bilioni 12** hadi kufikia **lita bilioni 20**; upanuzi wa mtandao wa kusambaza maji; ujenzi wa chujio lenye uwezo wa kuzalisha **lita milioni 54** za maji kwa siku; na ujenzi wa miundombinu ya majitaka. Hadi mwezi Machi 2017, Mtaalam Mshauri anaendelea kupitia usanifu uliofanyika awali na kuandaa gharama mpya za mradi pamoja na makabrasha ya zabuni. Kazi hiyo itakamilika mwezi Julai, 2017 na ujenzi wa mradi utaanza katika mwaka 2017/2018.

(iii) Mradi wa Kutoa Maji Mto Ruvuma Kupeleka Manispaa ya Mtwara Mikindani

114. Mheshimiwa Spika, Serikali inatekeleza mradi wa kutoa maji kutoka Mto Ruvuma kupeleka Manispaa ya Mtwara Mikindani na vijiji **26** pamoja na vitongoji vilivyopo ndani ya kilomita 12 kutoka eneo la bomba kuu utakaogharimu **Dola za Marekani milioni 189.9**. Kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na ujenzi wa kidakio cha maji; chujio la kutibu maji; nyumba ya mtambo wa kusukuma maji; matanki **26**; tanki la ujazo wa **lita milioni 30** ambalo litajengwa eneo la Mangamba; vituo vya kuchotea maji **234**; na ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji lenye urefu wa **kilomita 63**. Hadi mwezi Machi 2017, Mkandarasi wa ujenzi wa mradi huo

amepatikana na Serikali inaendelea na majadiliano na Serikali ya China kwa ajili ya kupata fedha za ujenzi wa mradi huo. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 9** hadi **lita milioni 120** kwa siku na kutosheleza mahitaji ya watu na viwanda mbalimbali katika Manispaa ya Mtwara Mikindani.

(c) Mradi wa Kutoa Maji Kutoka Mto Malagarasi Kwenda Miji ya Urambo, Kaliua na Nguruka

115. Mheshimiwa Spika, Wizara imepanga kutekeleza mradi wa kutoa maji Mto Malagarasi kupeleka miji ya Urambo, Kaliua, Nguruka, Usoke pamoja na vijiji **68** vilivyopo kando ya bomba kuu. Kazi zilizopangwa kutekelezwa katika mradi huo ni pamoja na ujenzi wa kidakio cha maji, ujenzi wa mitambo ya kutibu maji, ujenzi wa matanki ya maji, ulazaji wa bomba kuu kutoka Mto Malagarasi hadi miji ya Urambo na Kaliua na ulazaji wa mabomba ya usambazaji maji kwenye miji hiyo. Mtaalam Mshauri anaendelea na usanifu wa kina pamoja na utayarishaji wa makabrasha ya zabuni unaotarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Juni, 2017. Vilevile, taratibu za kumpata Mtaalam Mshauri kwa ajili ya kufanya tathmini ya athari za kimazingira na kijamii zinaendelea na anatarajiwa kupatikana mwezi Mei, 2017. Serikali inaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa mradi huo, unaotarajiwa kunufaisha wakazi wapatao **607,086** wa Miji ya Urambo, Kaliua na Nguruka pamoja na vijiji 68.

(d) Mradi wa Maji katika Miji ya Sengerema, Nansio na Geita

116. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB)** inaendelea kutekeleza mradi wa Maji na Usafi wa Mazingira wa Ziwa Victoria (*LWATSAN II*) katika Miji ya Geita, Sengerema na Nansio kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 30.4** na unasimamiwa na Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira Jijini Mwanza. Kazi zinazotekelezwa katika Miji hiyo ni kama ifuatavyo:-

(i) Mji wa Sengerema

117. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi wa kujenga miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira katika Mji wa Sengerema uliogharimu **Shilingi bilioni 20.06** umekamilika. Kazi zilizotekelezwa ni ujenzi wa kidakio cha maji cha Nyamazugo katika Ziwa Victoria; ujenzi wa matanki **matano (5)** ya kuhifadhi maji yenye jumla ya **lita milioni 2.6**; na kulaza mabomba yenye urefu wa **kilomita 71.3**. Kwa upande wa mradi wa usafi wa mazingira, kazi zilizotekelezwa ni ujenzi wa mabwawa ya kutibu majitaka eneo la Iyogelo; kujenga vyoo kwenye shule **tatu (3)** za msingi za Ibondo, Ngweli na Mwabaluhi pamoja na kujenga dampo la kisasa kwa ajili ya kutupa taka ngumu eneo la Ibondo. Mradi umekamilika na uzalishaji wa maji umeongezeka kutoka **lita milioni 2.34** kwa siku za hapo awali hadi **lita milioni 6.02** kwa siku za sasa. Mradi upo katika kipindi cha majaribio na utaboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 33** hadi **asilimia 85** kwa wakazi wapatao **138,000** wa Mji huo.

(ii) Mji wa Nansio

118. Mheshimiwa Spika, mradi wa ujenzi wa miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira katika Mji wa Nansio umekamilika mwezi Oktoba, 2016 kwa gharama ya **Shilingi bilioni 10.9**. Kukamilika kwa mradi huo kumeongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita 700,000** hadi **lita milioni 3** kwa siku na kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 41** hadi **asilimia 70** kwa wakazi wa Mji huo.

(iii) Mji wa Geita

119. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi wa kuboresha upatikanaji wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira katika Mji wa Geita unaendelea kwa gharama ya **Shilingi bilioni 6.67**. Hadi mwezi Machi 2017, kazi zilizotekelezwa ni pamoja na uchimbaji wa visima virefu **vitatu (3)** na kununua pamoja na kufunga mitambo ya kusukuma maji kwenye visima **vinane (8)**, kazi hizo zimefikia **asilimia 50**; ujenzi wa matanki **manne (4)** ya maji yenye **ujazo wa lita 500,000** ambao umefikia **asilimia 90**, **ujazo wa lita 135,000 (asilimia 90)**, **ujazo wa lita 135,000 (asilimia 91)** na **ujazo wa lita 45,000** umefikia **asilimia 92**; kununua dira za maji **3,608**; ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 5.2** kati ya **kilomita 16**; na mabomba ya kusambaza maji yamelazwa urefu wa **kilomita 16** kati ya **kilomita 38**. Aidha, kwa upande wa kuboresha huduma za usafi wa mazingira mradi wa ujenzi wa vyoo **viwili (2)** kwenye Shule za Msingi za Mbugani na Nyankumbu umekamilika; ujenzi wa mabwawa ya kutibu majitaka eneo la Usindakwe umefikia **asilimia 90**; na ujenzi wa dampo la kisasa la kutupa taka ngumu eneo la

Usindakwe umefikia **asilimia 50**. Kwa ujumla ujenzi wa mradi umefikia **asilimia 65** na unatarajiwa kukamilika mwaka 2017/2018. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 3.8** kwa siku za sasa hadi **lita milioni 5.7** kwa siku na kuboresha hali ya upatikanaji wa maji kutoka **asilimia 35** hadi **asilimia 70** kwa wakazi wapatao **135,359** wa Mji wa Geita.

(e) Miradi ya Majisafi na Usafi wa Mazingira katika Jiji la Mwanza na Miji ya Lamadi, Magu na Misungwi pamoja na Miradi ya usafi wa mazingira katika Miji ya Bukoba na Musoma

120. Mheshimiwa Spika, Serikali inatekeleza mradi wa uboreshaji wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira katika Jiji la Mwanza na Miji ya Magu, Misungwi na Lamadi pamoja na mradi wa uondoaji wa majitaka katika Miji ya Bukoba na Musoma. Miradi hiyo inatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Uwekezaji ya Ulaya (European Investment Bank-EIB)** na **Shirika la Maendeleo la Ufaransa (French Development Agency-AFD)** kwa gharama ya **Euro milioni 104.5**. Mchango wa Serikali ni **Euro milioni 14.5**, na **EIB** pamoja na **AFD** wanachangia jumla ya **Euro milioni 90**. Mkataba wa ujenzi wa mradi wa uboreshaji wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira katika Jiji la Mwanza na Miji ya Magu, Misungwi na Lamadi umesainiwa tarehe 16/02/2017. Ujenzi wa mradi umeanza na unatarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Februari, 2019. Kazi zinazotekelezwa ni kulaza mabomba yenye vipenyo vya ukubwa tofauti, ujenzi wa matanki ya kuhifadha maji, miundombinu ya kusambaza

maji, mitambo ya kutibu maji na kujenga vituo vya kuchotea maji katika miji hiyo.

121. Mheshimiwa Spika, mradi huo utakapokamilika utaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika miji hiyo ambapo kwa Jiji la Mwanza itaongezeka kutoka **asilimia 90** za sasa hadi **asilimia 100**; Mji wa Magu (**asilimia 23** hadi **asilimia 90**); Misungwi (**asilimia 39** hadi **asilimia 60**); na kwa Mji wa Lamadi kutoka **asilimia 20** hadi **asilimia 95**. Kukamilika kwa miradi hiyo kutawanufaisha wakazi **105,649** katika maeneo ya Nyasaka, Bugarika, Nyegezi, Capripoint, Mjimwema, Nyakabungo na Kitangiri katika Jiji la Mwanza; wakazi **23,315** waishio Misungwi mjini na kijiji cha Nyahiti; wakazi **45,340** waishio Magu Mjini na vijiji vya Ilungu na Kipeja; pamoja na wakazi **23,540** wa Mji wa Lamadi.

122. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa mradi wa huduma ya uondoaji wa majitaka katika Miji ya Musoma na Bukoba utakaogharimu **Shilingi bilioni 24.87** utekelezaji wake umeanza. Katika Mji wa Musoma Mkandarasi wa mradi huo amepatikana na ujenzi utanza mwezi Juni, 2017 na utakapokamilika **asilimia 30** ya wakazi wa Mji wa Musoma wataunganishwa kwenye huduma ya majitaka. Kwa upande wa Mji wa Bukoba taratibu za kumpata Mkandarasi zinaendelea na ujenzi unatarajiwa kuanza mwezi Juni, 2017. Mradi huo utakapokamilika **asilimia 12** ya wakazi wa Mji wa Bukoba wataunganishwa kwenye huduma ya majitaka.

4.4.2 Kuboresha Huduma ya Maji katika Miji ya Mpanda, Njombe na Bariadi

123. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea kuboresha huduma ya majisafi na usafi wa mazingira katika Miji ya Mpanda, Njombe na Bariadi ambayo ina uhaba mkubwa wa maji. Utekelezaji wa miradi katika miji hiyo ni kama ifuatavyo:-

(a) Mji wa Mpanda

124. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea kutekeleza mradi wa kuboresha huduma ya majisafi katika Mji wa Mpanda kwa gharama ya **Shilingi bilioni 2**. Kazi zinazotekelezwa ni ujenzi wa kidakio; ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa **kilomita 10** kutoka kwenye chanzo cha chemichemi zilizopo maeneo ya Kanoge na Barabara ya Kwanza hadi kitakapojegwa kidakio katika eneo la Manga; na bomba lenye urefu wa **kilomita 17** kutoka Manga hadi Hospitali ya Wilaya ya Mpanda. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita milioni 3.2** hadi **lita milioni 4.6** kwa siku pamoja na kupunguza tatizo la upatikanaji wa huduma ya maji katika maeneo ya Makanyagio, Madukani na Majengo B. Katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 1** ili kukamilisha mradi huo.

(b) Mji wa Njombe

125. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea kuboresha huduma ya maji katika Mji wa Njombe kwa kutekeleza mradi wa maji wa *Kibena Howard-Awamu* ya Kwanza kwa gharama ya **Shilingi**

bilioni 1.1. Kazi ya ulazaji wa bomba kuu lenye urefu wa kilomita 2 imekamilika na kazi zinazoendelea ni ujenzi wa kidakio cha maji pamoja na ununuzi na ufungaji wa pampu mbili. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa mradi umefikia **asilimia 55** na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita 480,000** hadi **lita milioni 1.1** kwa siku na kuboresha huduma ya upatikanaji wa maji katika Hospitali ya Kibena, Chuo cha Uuguzi na maeneo mengine ya Kibena. Katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 1** kwa ajili ya kukamilisha mradi huo.

126. Mheshimiwa Spika, katika mpango wa muda mrefu wa kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Mji wa Njombe, Serikali itatekeleza mradi wa maji kutoka Mto Hagafilo kwa ajili ya kutoa huduma ya maji kwa wakazi wa Mji wa Njombe na maeneo ya pembezoni. Usanifu wa mradi huo umekamilika na kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na ujenzi wa kidakio cha maji, chujio la maji, matanki ya kuhifadhia maji pamoja na mabomba ya kusambaza maji. Mradi huo utagharimu **Dola za Marekani milioni 13.5** ikiwa ni mkopo nafuu kutoka Serikali ya India. Fedha hizo zinatarajiwa kupatikana katika mwaka 2017/2018.

(c) Mji wa Bariadi

127. Mheshimiwa Spika, ujenzi wa mradi wa kuboresha huduma ya maji katika Mji wa Bariadi upo katika hatua za mwisho kukamilika. Hadi mwezi Machi 2017, kazi zilizokamilika ni pamoja na kuunganisha visima vipya **vitano (5)** kwenye mtandao wa maji; kujenga matanki **mawili (2)** ya maji yenye ujazo wa **lita**

135,000 katika eneo la Somanda na **lita 680,000** eneo la Sima; ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji yenye urefu wa **kilomita 11.2** katika maeneo ya Sima, Malambo na Somanda; kujenga nyumba ya mtambo wa kusukuma maji; kulaza bomba kuu la kupandisha maji kwenye matanki; ujenzi wa vituo vya kuchotea maji; na kufunga dira za maji kwa wateja **400**. Katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 1** kukamilisha mradi ikiwa ni pamoja na ununuzi wa pampu **tano (5)** zitakazofungwa kwenye visima pamoja na kupeleka umeme kwenye eneo la visima ili mradi uanze kutoa huduma ya maji kwa wakazi wapatao **59,500** wa Mji wa Bariadi. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji kutoka **lita 443,000** za sasa hadi **lita milioni 1.56** kwa siku na kuongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 30** za sasa hadi kufikia **asilimia 75**.

4.4.3 Miradi ya Kutoa Maji Ziwa Victoria Kupeleka Miji Mbalimbali

(a) Miji ya Busega, Bariadi, Lagangabilili, Maswa na Mwanhuzi

128. Mheshimiwa Spika, Serikali inaendelea kutekeleza mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria kupeleka Miji ya Busega, Bariadi, Lagangabilili, Maswa na Mwanhuzi. Mradi huo utatekelezwa kwa awamu mbili zitakazogharimu **Euro Milioni 313** na utahudumia wakazi **834,204**. Mtaalam Mshauri amekamilisha upembuzi yakinifu na anaendelea na usanifu wa kina unaotarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Mradi utahusisha ujenzi wa kidakio cha maji, mitambo ya kutibu majisafi, na tanki lenye ujazo wa **lita milioni 30** eneo la

Ngasamo; ulazaji wa bomba kuu kutoka Ziwa Victoria hadi miji husika na ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji kwenye miji hiyo. Awamu ya kwanza ya mradi itahusisha Miji ya Nyashimo (Busega), Bariadi, Lagangabilili pamoja na vijiji vipatavyo **253** vilivyopo ndani ya kilomita 12 kutoka eneo la bomba kuu. Ujenzi wa awamu ya kwanza ya mradi unatarajiwa kuanza mwezi Septemba, 2017 kwa gharama ya **Euro milioni 105** ambapo Benki ya *KfW* ya Ujerumani itatoa **Euro milioni 25** na *Green Climate Fund (GCF)* **Euro Milioni 80**. Awamu ya pili ya mradi itagharimu **Euro milioni 208** na itahusisha Miji ya Mwanhuzi na Maswa, fedha ambazo zinatarajiwa kutolewa na *Green Climate Fund*. Awamu hiyo itaanza baada ya fedha kupatikana.

(b) Miji ya Isaka na Kagongwa

129. Mheshimiwa Spika, Serikali inaendelea kutekeleza mradi wa maji kwenda katika miji ya Isaka na Kagongwa kwa kutumia chanzo cha maji kutoka Ziwa Victoria kupitia bomba kuu la *KASHWASA*. Wakandarasi wa ujenzi wa mradi wa maji katika miji hiyo wamepatikana na ujenzi unatarajiwa kuanza mwezi Mei, 2017. Mradi huo utakapokamilika jumla ya wakazi wapatao **115,000** wa Miji ya Isaka na Kagongwa watanufaika na huduma ya maji ambapo hali ya upatikanaji wa huduma ya maji itaongezeka kutoka **asilimia 26** za sasa hadi **asilimia 90** kwa Mji wa Isaka, na **asilimia 24** hadi **asilimia 95** katika Mji wa Kagongwa.

(c) Miji ya Mwadui, Kishapu, Kolandoto na Maganzo

130. Mheshimiwa Spika, mradi wa kupeleka maji katika miji ya Mwadui, Kishapu, Kolandoto na Maganzo, uliotekelezwa na Wizara ya Maji na Umwagiliaji kupitia Mamlaka ya *KASHWASA* umekamilika na wakazi wa miji hiyo wanapata huduma ya maji. Katika jitihada za kuongeza uhifadhi wa maji ya kutosha katika Miji wa Kishapu, Wizara inaendelea na ujenzi wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita milioni 1.2**. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa tanki hilo umefikia **asilimia 90** na unatarajiwa kukamilika mwezi Mei, 2017.

(d) Miji ya Tabora, Uyui, Igunga, Nzega, Tinde na Sikonge

131. Mheshimiwa Spika, mradi huo unalenga kuwapatia huduma ya maji wakazi wa miji ya Tabora, Uyui, Igunga, Nzega, Tinde na Sikonge pamoja na Vijiji **89** vilivyopo kwenye eneo la kilomita 12 kutoka bomba kuu la mradi wa *KASHWASA*. Mradi ni wa malengo ya muda mrefu ya kuwapatia huduma ya maji ya uhakika wananchi wapatao **milioni 1.1** wa maeneo hayo. Ujenzi wa mradi umegawanyika katika awamu mbili. Awamu ya kwanza itahusisha kupeleka maji katika Miji ya Tabora, Igunga, Uyui, Nzega na Tinde. Kazi zitakazotekelezwa katika awamu hiyo ni pamoja na ujenzi wa bomba kuu kutoka Kijiji cha Solwa; ulazaji wa mabomba; na ukarabati wa mitandao ya usambazaji maji katika miji hiyo. Wakandarasi wamepatikana na ujenzi wa mradi unatarajiwa kuanza mwezi Mei, 2017 kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 268.35** kutoka Serikali ya India kama mkopo wenye masharti nafuu. Mradi huo

ukikamilika utaongeza hali ya upatikanaji wa maji katika Mji wa Tabora kutoka **asilimia 80** hadi **asilimia 100**; Uyui (**asilimia 30** hadi **asilimia 100**); Igunga (**asilimia 62** hadi **asilimia 100**); Nzega (**asilimia 58** hadi **asilimia 100**); na Mji wa Tinde kutoka **asilimia 45** hadi **asilimia 68**. Awamu ya pili ya mradi itahusu kupeleka maji katika Mji wa Sikonge kutoka Ziwa Victoria.

4.4.4 Miradi ya Kuboresha Huduma ya Maji katika Jiji la Dar es Salaam

132. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kutekeleza miradi ya maji katika Jiji la Dar es Salaam ili kuongeza upatikanaji wa huduma ya majisafi katika Jiji hilo pamoja na Miji ya Kibaha na Bagamoyo. Miradi inayoendelea kutekelezwa ni kama ifuatavyo:-

(a) Ujenzi wa Bwawa la Kidunda

133. Mheshimiwa Spika, Serikali inaendelea kutekeleza mradi wa Bwawa la Kidunda unaogharimu **Dola za Marekani milioni 215**. Mradi huo ni wa kimkakati wenye lengo la kuhakikisha kuwa maji katika Mto Ruvu ambao ni chanzo kikubwa cha maji kwa Jiji la Dar es Salaam na Miji ya Kibaha na Bagamoyo yanapatikana katika kipindi chote cha mwaka. Mradi huo utajumuisha ujenzi wa bwawa la kuhifadhi maji lenye **mita za ujazo milioni 190**; ujenzi wa kituo cha kufua **megawati 20** za umeme; ujenzi wa njia ya msongo mkubwa wa umeme kutoka Kidunda hadi Chalinze; na ujenzi wa barabara yenye urefu wa **kilomita 75** kutoka Ngerengere hadi Kidunda. Usanifu wa bwawa na barabara umekamilika na kwa sasa Serikali inaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya kuanza ujenzi wa mradi huo.

(b) Mradi wa Visima vya Kimbiji na Mpera

134. Mheshimiwa Spika, uchimbaji wa visima virefu 20 vya maji vinavyotarajiwa kuzalisha **lita milioni 260** kwa siku katika maeneo ya Kimbiji na Mpera unaendelea na unagharimu **Shilingi bilioni 18**. Hadi mwezi Machi 2017, Mkandarasi amechimba visima **17**. Uchimbaji wa visima **vitatu (3)** unaendelea na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Visima vya maeneo ya Mpera vitahudumia wakazi wa maeneo ya Gongo la Mboto, Chanika, Luzando, Pugu, Mpera, Chamanzi, Kitunda, Ukonga, Kinyerezi, na Uwanja wa Ndege; na visima vya maeneo ya Kimbiji vitahudumia wakazi wa maeneo ya Temeke, Kisarawe, Kibada, Kimbiji, Kigamboni, Tuangoma, Mkuranga, Kongowe, Mbagala, Kurasini, Mtoni, Tandika, Keko na Chang'ombe. Serikali inaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya kujenga miundombinu ya kusambaza maji kutoka kwenye visima hivyo kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 158** katika maeneo yatakayohudumiwa na visima vya Mpera na **Dola za Marekani milioni 307** kwa maeneo yatakayohudumiwa na visima vya Kimbiji.

(c) Ukarabati na Upanuzi wa Mfumo wa Kusambaza Majisafi

135. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi wa ukarabati na upanuzi wa mfumo wa kusambaza majisafi katika maeneo ya Changanyikeni, Tegeta hadi Mpiji, Mpiji hadi Bagamoyo na Mbezi hadi Kiluvya unaendelea kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 32.93**. Hadi mwezi Machi 2017, kazi zinazoendelea ni ujenzi wa tanki jipya katika eneo la Changanyikeni na kituo cha

kusukuma maji Makongo ambapo kazi hizo zinatarajiwa kukamilika katika mwaka 2017/2018. Kukamilika kwa mradi huo kutanufaisha Mji wa Bagamoyo na vitongoji vyake, eneo la uwekezaji la Bagamoyo (EPZ), Mpiji, Bunju, Mabwepande, Boko, Mbweni, Tegeta, Ununio, Wazo, Salasala, Kinzudi, Matosa, Mbezi Juu, Goba, Changanyikeni, Makongo, Kiluvya, Kibamba, Mbezi, Msakuzi, Makabe, Malamba mawili na Msigani. Vilevile, Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Dunia** itatekeleza mradi wa ujenzi wa mabomba madogo ya kusambaza maji na kuunganisha wateja katika maeneo ya Changanyikeni hadi Mpiji na Mpiji hadi Bagamoyo. Mradi huo utagarimu **Dola za Marekani milioni 50** na ujenzi utanza katika mwaka 2017/2018.

(d) Mfumo Mpya wa Kusambaza Maji Katika Maeneo Yasiyokuwa na Mtandao wa Mabomba

136. Mheshimiwa Spika, katika Jiji la Dar es Salaam na miji ya Kibaha na Bagamoyo, yapo maeneo ambayo hadi sasa hayana mtandao wa mabomba ya kusambaza majisafi. Katika kukabiliana na changamoto hiyo, Serikali imeanza kutekeleza mradi wa kulaza mabomba ya kusambaza maji kwenye maeneo hayo yakiwemo Mkuranga, Chamazi, Msongola, Chanika, Gongo la mboto, Pugu, Kitunda, Uwanja wa Ndege, Kinyerezi, Vituka, Kiwalani na Vingunguti. Maeneo mengine ni pamoja na Kimbiji, Kibada, Kigamboni, Tuangoma, Kongowe, Mbagala, Kurasini, Temeke na Bandarini. Hadi mwezi Machi 2017, usanifu pamoja na uandaaji wa makabrasha ya zabuni kwa ajili ya kumpata Mkandarasi umekamilika na Serikali inaendelea kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa mradi huo.

(e) Kuboresha Miundombinu ya Uondoaji Majitaka

137. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya Korea Kusini** imeanza kutekeleza awamu ya kwanza ya mradi wa kuboresha huduma ya uondoaji majitaka katika Jiji la Dar es Salaam kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 90.09**. Ujenzi wa mradi huo utahusisha maeneo ya Magomeni, Jangwani na katikati ya Jiji ikiwa ni pamoja na kuhamisha mfumo wa kumwaga majitaka baharini kwenda kwenye mtambo mpya wa kusafisha na kutibu majitaka utakaojengwa eneo la Jangwani. Kazi ya usanifu na utayarishaji wa makabrasha ya zabuni imekamilika. Taratibu za kumpata Mkandarasi zinaendelea na ujenzi utaanza katika mwaka 2017/2018. Awamu ya pili ya mradi huo itatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na Benki ya Dunia kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 65**. Awamu hiyo itahusu upanuzi wa miundombinu ya majitaka kwenye maeneo ya Mbezi Beach, Kawe na Kilongawima. Taratibu za kumpata Mkandarasi zinaendelea na mradi unatarajiwa kuanza mwaka 2017/2018.

(f) Miradi Mingine ya Maji Jijini Dar es Salaam

138. Mheshimiwa Spika, Serikali imeendelea kuchimba visima ili kuongeza kiwango cha upatikanaji wa huduma ya maji kwenye maeneo mbalimbali ya Jiji la Dar es Salaam ambayo wananchi wake hawapati huduma kutoka mtandao wa kusambaza maji wa **DAWASCO**. Hadi mwezi Machi 2017, uchimbaji wa visima **34** umekamilika na vinatoa huduma ya maji katika maeneo ya Mavurunza A, Kilungule A, Kilungule B, King'ongo I, King'ongo III, Sandali, Mpogo, Mwemberadu, Mburahati, Kipunguni, FFU Ukonga,

Mongo la Ndege, Segerea, Chanika, Yombo, Saranga I, Saranga II, Chang'ombe A, Unubini, Chang'ombe Toroli, Keko Magurumbasi na Keko Mwanga. Wizara itaendelea kutekeleza miradi ya namna hiyo ili kupunguza kero ya maji wakati wa kusubiri kukamilika kwa mradi mkubwa wa kusambaza maji katika Jiji la Dar es Salaam.

4.4.5 Huduma ya Maji katika Baadhi ya Miji Mikuu ya Wilaya na Miji Midogo

(a) Miji ya Kilosa, Turiani, Mvomero na Gairo

139. Mheshimiwa Spika, ili kukidhi mahitaji ya maji kwa wakazi wa miji ya Kilosa, Turiani, Mvomero na Gairo, Serikali imeendelea na ujenzi wa miradi ya maji katika miji hiyo. Kazi zinazotekelezwa katika miradi hiyo ni uchimbaji wa visima, ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji, ufungaji wa umeme kwenye nyumba za mitambo, ujenzi wa matanki na ujenzi wa vituo vya kuchotea maji. Hadi mwezi Machi 2017, utekelezaji wa miradi hiyo katika miji tajwa ni kama ifuatavyo:-

(i) Mji wa Kilosa

140. Mheshimiwa Spika, mradi wa kuboresha huduma ya maji katika Mji wa Kilosa unaendelea kutekelezwa ambapo uchimbaji wa visima **viwili (2)** umekamilika. Kazi zinazoendelea ni pamoja na ulazaji wa bomba kuu na mabomba ya kusambaza maji ambapo **kilomita 22.31** zimelazwa kati ya **kilomita 24.26**; ujenzi wa nyumba **tano (5)** za mitambo umefikia **asilimia 70**; ujenzi wa tanki la kuhifadhi maji lenye ujazo wa **lita milioni 1** eneo la Uzunguni (**asilimia 95**); ukarabati wa tanki lenye ujazo wa **lita 135,000** katika eneo la Uzunguni na tanki lenye

ujazo wa **lita 225,000** eneo la Manzese “B” (**asilimia 90**); ujenzi wa nyumba kwa ajili ya kuhifadhi madawa (**asilimia 85**); ujenzi wa kituo cha kusukuma maji umefikia **asilimia 78**; na taratibu za ununuzi wa pampu **nane (8)** za kusukuma maji unaendelea. Kwa ujumla ujenzi wa mradi umefikia **asilimia 80** na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 59** hadi **asilimia 85** na kuwanufaisha wakazi wapatao **32,120** wa Mji wa Kilosa.

(ii) Mji wa Turiani

141. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kutekeleza mradi wa kuboresha huduma ya maji katika Mji wa Turiani ambapo uchimbaji wa kisima **kimoja (1)** katika eneo la Madizini na ujenzi wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita 300,000** umekamilika. Kazi zinazoendelea ni pamoja na kusafisha visima **viwili (2)** eneo la Madizini ambayo imefikia **asilimia 85**; ulazaji wa bomba kuu na mabomba ya kusambaza maji ambapo **kilomita 26.2** zimelazwa kati ya **kilomita 41.5**; ujenzi wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita milioni 2 (asilimia 8)**; ujenzi wa nyumba ya kuhifadhi mitambo (**asilimia 81**); ukarabati wa kingo za maji katika chanzo cha mserereko (**asilimia 90**); na ujenzi wa nyumba kwa ajili ya kuhifadhi madawa ambao umefikia **asilimia 39**. Kwa ujumla ujenzi wa mradi umefikia **asilimia 80** na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 60** hadi **asilimia 75** na kuwanufaisha wakazi wapatao **48,113** wa Mji huo.

(iii) Mji wa Mvomero

142. Mheshimiwa Spika, ujenzi wa mradi wa kuboresha huduma ya maji katika Mji wa Mvomero unaendelea ambapo uchimbaji wa **kisima** katika eneo la Dibamba umekamilika. Kazi zinazoendelea ni ujenzi wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita 500,000** ambao umefikia **asilimia 89**; ulazaji wa bomba kuu na mabomba ya kusambaza maji ambapo **kilomita 14.5** zimelazwa kati ya **kilomita 19.9**; ujenzi wa nyumba ya kuhifadhi mitambo umefikia **asilimia 85.5**; na ujenzi wa nyumba kwa ajili ya kuhifadhi madawa ambao umefikia **asilimia 73**. Aidha, taratibu za ununuzi wa pampu **mbili (2)** za kusukuma maji zinaendelea. Kwa ujumla ujenzi wa mradi umefikia **asilimia 80** na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni 2017. Mradi huo utakapokamilika utaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 42** hadi **asilimia 60** na kutanufaisha wakazi wapatao **15,795** wa Mji huo.

(iv) Mji wa Gairo

143. Mheshimiwa Spika, uchimbaji wa visima **saba (7)** vya maji katika Mji wa Gairo umekamilika. Kazi zinazoendelea ni ujenzi wa tanki la maji lenye ujazo wa **lita milioni 1** ambao umefikia **asilimia 95**; ujenzi wa matanki **mawili (2)** ya maji yenye ujazo wa **lita 300,000** kila moja (**asilimia 85**); ulazaji wa bomba kuu na mabomba ya kusambaza maji ambapo **kilomita 31** zimelazwa kati ya **kilomita 43**; ujenzi wa kituo cha kusukuma maji (**asilimia 94**); ujenzi wa nyumba ya kuhifadhi mitambo (**asilimia 95**); na ujenzi wa nyumba kwa ajili ya kuhifadhi madawa ambao umefikia **asilimia 98**. Ujenzi wa mradi huo kwa ujumla umefikia **asilimia 81**

na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Mradi utakapokamilika utaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 50** hadi **asilimia 74** na utawanufaisha wakazi wapatao **27,180** wa Mji huo.

144. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Serikali itaajiri Mtaalam Mshauri kwa ajili ya kufanya upembuzi yakinifu na utafiti wa kina kwa ajili ya kupata vyanzo vingine vya maji vya uhakika ambavyo vitaondoa kero ya maji katika miji ya Mkoa wa Morogoro.

(b) Mji wa Bunda

145. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea kutekeleza awamu ya pili ya mradi wa kuboresha huduma ya majisafi katika Mji wa Bunda kwa kujenga mtandao wa kusambaza maji pamoja na vituo vya kuchotea maji. Hadi mwezi Machi 2017, utekelezaji wa mradi umefikia **asilimia 95** na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Vilevile, taratibu za kumpata Mkandarasi wa ujenzi wa mtambo wa kutibu maji zinaendelea. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 35** hadi **asilimia 65** na kunufaisha wakazi wapatao **23,632** wa Mji wa Bunda.

(c) Mji wa Mugumu

146. Mheshimiwa Spika, mradi wa kuboresha huduma ya majisafi katika Mji wa Mugumu unagharimu **Shilingi bilioni 1.6** na unahusisha ujenzi wa mtambo wa kusafisha maji, kulaza mabomba ya kusambaza maji na ujenzi wa *sump well* ya **lita 100,000**. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi umefikia **asilimia 60** na unatarajiwa

kukamilika mwezi Juni, 2017. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na salama kutoka **asilimia 30** hadi **asilimia 78** na kuwanufaisha wakazi wapatao **25,000** wa Mji huo.

(d) Mji wa Orkesumet

147. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Maendeleo ya Nchi za Kiarabu (BADEA)** na **OPEC Fund for International Development (OFID)** inatekeleza mradi wa majisafi utakaohudumia Mji wa Orkesumet. Mradi huo utagharimu **Dola za Marekani milioni 18.4** ambapo **BADEA** watatoa **Dola za Marekani milioni 8**, **OFID** watatoa **Dola za Marekani milioni 8** na mchango wa Serikali ni **Dola za Marekani milioni 2.4**. Mradi huo umegawanyika katika vipande (*lots*) viwili. Kipande cha kwanza kinahusu ujenzi wa kidakio cha maji na mtambo wa kutibu na kusafisha maji ambapo hadi mwezi Machi 2017, taratibu za kumpata Mkandarasi zinaendelea. Ujenzi unatarajiwa kuanza mwaka 2017/2018.

Aidha, kipande cha pili kinahusu ujenzi wa matanki ya kuhifadhi maji; ulazaji wa bomba kuu na mabomba ya kusambaza maji; ujenzi wa vituo vya kuchotea maji pamoja na miundombinu ya kunyweshea mifugo. Hadi mwezi Machi 2017, Mkandarasi wa ujenzi wa kipande hicho cha mradi ameanza maandalizi ya ujenzi na mradi unatarajiwa kukamilika mwezi Mei, 2019. Mradi huo utakapokamilika utaongeza hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na salama kutoka **asilimia 48** hadi **asilimia 82** na kuwanufaisha wakazi wa Mji wa Orkesument pamoja na mifugo yao.

4.4.6 Miradi ya Maji ya Kitaifa

148. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea kusimamia utekelezaji wa Miradi ya Maji ya Kitaifa ili kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kwa wananchi wanaoishi kwenye maeneo ya miradi hiyo. Miradi inayoendelea kutekelezwa ni kama ifuatavyo:-

(a) Mradi wa Maji Chalinze

149. Mheshimiwa Spika, mradi wa majisafi wa Chalinze Awamu ya III unatekelezwa kupitia mkopo wa masharti nafuu kutoka Serikali ya India kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 41.3**. Mradi unahusisha upanuzi wa kidakio katika chanzo; kujenga matanki ya kuhifadha maji katika vijiji **20**; kulaza bomba kuu na upanuzi wa mtandao wa mabomba ya kusambaza maji; kujenga tanki kubwa la kuhifadhi maji katika Mlima Mazizi; na kujenga vituo vya kuchotea maji katika maeneo ambayo hayakufikiwa na huduma ya maji wakati wa ujenzi wa Awamu ya I na II. Hadi mwezi Machi 2017, ujenzi wa mradi umefika **asilimia 21** ingawa kulingana na Mkataba ulitarajiwa kukamilika mwezi Februari, 2017. Kutokana na Mkandarasi kushindwa kukamilisha mradi kwa wakati, Wizara imeanza kumtoza gharama za ucheleweshaji wa mradi (*liquidated damages*) kuanzia tarehe 23/2/2017 kulingana na makubaliano ya Mkataba. Vilevile, Mkandarasi amepewa notisi ya siku 100 kuongeza kasi ya utekelezaji vinginevyo mkataba wake utasitishwa iwapo hatafikisha **asilimia 75** ya ujenzi ifikapo tarehe 31/05/2017. Aidha, Wizara yangu inafuatilia kwa karibu utekelezaji wa agizo hilo. Kukamilika kwa mradi huo kutaongeza uzalishaji wa maji

kutoka **lita milioni 5** kwa siku hadi **lita milioni 9** kwa siku na kuwanufaisha wananchi wapatao **397,384**.

(b) Mradi wa Mugango – Kiabakari

150. Mheshimiwa Spika, mradi wa maji wa Mugango-Kiabakari-Butiama unatekelezwa na Serikali kwa kushirikiana na **Benki ya Kiarabu kwa Maendeleo ya Afrika (BADEA)** na **Mfuko wa Maendeleo wa Saudia (Saudi Fund for Development - SFD)** kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 30.69**. Hadi mwezi Machi 2017, Mtaalam Mshauri amekamilisha usanifu wa kina na utayarishaji wa makabrasha ya zabuni kwa ajili ya kumpata Mkandarasi. Taarifa hizo zimetumwa **BADEA** kwa ajili ya kupata kibali cha ujenzi unaotarajiwa kuanza mwaka 2017/2018. Kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na upanuzi wa kidakio cha maji; ujenzi wa mtambo wa kusafisha na kusukuma maji; ujenzi wa matanki **matatu (3)**; kulaza bomba kuu kutoka Mugango, Kiabakari hadi Butiama umbali wa **kilomita 32**; kukarabati mitambo ya kusukuma maji ya Kiabakari; na kulaza mabomba ya mtandao wa kusambaza maji kutoka Butiama hadi Bisarye. Mradi huo utakapokamilika utawanufaisha wananchi wapatao **80,000** waliopo katika eneo la mradi pamoja na vijiji vilivyopo ndani ya kilomita 12 kutoka eneo la bomba kuu.

(c) Mradi wa Makonde

151. Mheshimiwa Spika, Serikali inatekeleza mradi mkubwa wa kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi katika maeneo yanayohudumiwa na mradi wa maji wa Kitaifa wa Makonde. Ujenzi wa mradi huo unatarajiwa kuanza katika mwaka 2017/2018 kwa

gharama ya **Euro milioni 87.41** ikiwa ni mkopo wa masharti nafuu kutoka Serikali ya India. Vilevile, kwenye mpango wa muda mfupi ambao umepangwa kutekelezwa katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 1** kwa ajili ya ukarabati wa miundombinu ya maji ili kupunguza upotevu wa maji na kuongeza uzalishaji, hivyo kupunguza kero ya uhaba wa maji kwa wananchi wanaohudumiwa na mradi huo.

(d) Mradi wa Handeni Trunk Main (HTM)

152. Mheshimiwa Spika, kwa mpango wa muda mfupi wa kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika maeneo yanayohudumiwa na mradi wa *HTM*, usanifu umekamilika na ukarabati unatarajiwa kuanza mwaka 2017/2018. Ukarabati huo utahusisha ubadilishaji wa mabomba chakavu, ukarabati wa tanki na upanuzi wa chanzo ambapo Serikali imetenga **Shilingi bilioni 2** kwa ajili ya kuanza kutekeleza kazi hizo. Katika mpango wa muda mrefu, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya India** itatekeleza mradi mkubwa wa maji utakaogaharimu **Dola za Marekani milioni 84.4**. Mradi huo unatarajiwa kuanza katika mwaka 2017/2018 na kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na ujenzi wa chanzo na mitambo ya kusafisha maji; ujenzi wa matanki ya kuhifadhi maji; na ulazaji wa mtandao wa mabomba ya kusambaza maji. Kukamilika kwa mradi huo kutaboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 44** ya sasa hadi **asilimia 80**.

(e) Mradi wa Wanging'ombe

153. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2016/2017, Serikali imeendelea kuboresha miundombinu

ya maji kwenye maeneo yanayohudumiwa na Mradi wa Wanging'ombe. Kazi zilizotekelezwa ni pamoja na ulazaji wa mabomba ya maji, kufunga vitoa upepo (*air valves*), kufunga maboya kwenye matanki, kukarabati baadhi ya maeneo korofi kwenye makorongo na kufunga dira za maji kwa wateja hasa vituo vya umma na malambo. Kukamilika kwa kazi hizo kumepunguza upotevu wa maji kutoka **asilimia 77** hadi **asilimia 75** na kuwezesha wananchi **16,548** wa Vijiji vya **Kijombe, Lyamluki, Uhenga, Luduga, Igwachanya, Chalowe, Mtap** na **Idindilimunyo** kupata huduma ya maji. Katika mwaka 2017/2018, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 4** ili kuendelea kuboresha hali ya upatikanaji wa maji katika maeneo yanayohudumiwa na mradi huo.

154. Mheshimiwa Spika, kwa mpango wa muda mrefu Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya India** itatekeleza mradi wa kuboresha upatikanaji wa huduma ya maji katika maeneo yanayopata huduma hiyo kutoka mradi wa kitaifa wa Wanging'ombe pamoja na Mji wa Igwachanya kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 48.99**, ambapo mradi huo utatekelezwa katika mwaka 2017/2018. Kazi zinazotarajiwa kutekelezwa ni pamoja na ukarabati wa chanzo cha Mbukwa na Mtitafu; kulaza bomba kuu kutoka chanzo cha Mbukwa umbali wa **kilomita 112**; ukarabati wa matanki **59**; kulaza bomba kuu kutoka chanzo cha Mtitafu umbali wa **kilomita 15**; ujenzi wa tanki la ujazo wa **lita 200,000** katika eneo la Igwachanya; na ulazaji wa mabomba ya kusambaza maji. Kukamilika kwa mradi huo kutaboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji kutoka **asilimia 77** ya sasa hadi **asilimia 90**.

4.4.7 Kuzijengea Uwezo Mamlaka za Maji Mijini

155. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Serikali imekamilisha ujenzi wa jengo la Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira mjini Tunduma na kuzinduliwa rasmi tarehe 22/12/2016. Katika mwaka 2017/2018, Serikali itaanza ujenzi wa Ofisi katika Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira mjini Mpanda ambapo Mkandarasi amepatikana na anaendelea na taratibu za maandalizi ya ujenzi. Kwa upande wa Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira mjini Geita taratibu za kumpata Mkandarasi zinaendelea na zinatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2017. Aidha, Wizara imefanya mafunzo kwa ajili ya Wajumbe wa Bodi za Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira katika Miji Mikuu ya Mikoa na Miradi ya Maji ya Kitaifa. Mafunzo hayo yatawasaidia Wajumbe kuzisimamia Mamlaka kwa ufanisi zaidi ili kutoa huduma iliyo bora kwa wateja wa Mamlaka hizo.

156. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imetangaza zabuni **77** za ujenzi wa miradi ya maji mijini ili kuboresha huduma ya upatikanaji wa maji katika Miji mbalimbali nchini. Katika mwaka 2017/2018, jumla ya **Shilingi bilioni 273** zimetengwa kwa ajili ya kutekeleza miradi mbalimbali ya maji mijini. Kati ya fedha hizo, **Shilingi bilioni 143** ni fedha za ndani na **Shilingi bilioni 130** ni fedha za nje. **Jedwali Na. 6** linaonesha mgawanyo wa fedha zilizotengwa kutekeleza miradi ya maji mijini. Vilevile, katika mwaka 2017/2018, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya India** itatekeleza miradi **17** ya kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na usafi wa mazingira katika Miji Mikuu ya Wilaya, Miji Midogo, Miradi ya Maji ya Kitaifa pamoja na Zanzibar

kwa gharama ya **Dola za Marekani milioni 503.04** ikiwa ni mkopo wa masharti nafuu kutoka Serikali ya India. Orodha ya miradi hiyo na mchanganuo wa gharama umeainishwa katika **Jedwali Na. 7**.

157. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, kwa upande wa huduma ya maji mijini, Serikali imepanga kukamilisha miradi inayoendelea kujengwa pamoja na kuchukua hatua za kisheria kwa Wakandarasi wote ambao watahondwa kukamilisha miradi kwa wakati kulingana na mikataba. Aidha, Wizara kupitia Mamlaka za Maji na Usafi wa Mazingira Mijini, itahakikisha kuwa katika utekelezaji wa miradi mipya, maeneo ambayo hayana huduma ya majisafi na usafi wa mazingira yanapewa kipaumbele. Vilevile, Mamlaka hizo zimeelekezwa kutumia fursa ya uwepo wa Sekta Binafsi kupitia utaratibu wa ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (*PPP*) pamoja na Taasisi za Kifedha ili kufanikisha uwekezaji katika miradi ya kuboresha huduma ya maji pamoja na kuongeza mitandao ya kusambaza maji kwenye maeneo wanayoyahudumia.

4.5 HUDUMA YA UMWAGILIAJI

4.5.1 Utekelezaji wa Programu ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo (*ASDP*)

158. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara kupitia Tume ya Taifa ya Umwagiliaji ilipanga kufanya upembuzi yakinifu na usanifu wa skimu **103** na maghala **53** pamoja na kuendelea kujenga skimu **37** ambazo ujenzi wake haukukamilika. Hadi mwezi Machi 2017, upembuzi yakinifu na usanifu unaendelea katika skimu za Kilosa kwa Mpepo kwenye Halmashauri ya

Malinyi, Simbo (Igunga) na skimu ya Ibanda iliyopo kati ya Halmashauri za Sengerema na Geita pamoja na Bwawa la Gidahababierg lililopo Halmashauri ya Hanang'. Vilevile, usanifu katika skimu za Rudewa (Kilosa) na Endagaw (Mbulu) umekamilika. Wizara inaendelea na ujenzi katika skimu za Ussoke Mlimani **(hekta 530)** katika Halmashauri ya Urambo na Mforo **(hekta 290)** katika Halmashauri ya Mwanga. Aidha, taratibu za manunuzi kwa ajili ya kuwapata wakandarasi wa ujenzi wa skimu za Hangangadinda **(hekta 250)** katika Halmashauri ya Madaba na Igongwa **(hekta 300)** katika Halmashauri ya Misungwi zinaendelea. Wizara pia imeendelea kupitia Mpango Kabambe wa Taifa wa Umwagiliaji wa mwaka 2002 ili kubaini maeneo yanayofaa kwa kilimo cha umwagiliaji na kazi hiyo itakamilika katika mwaka 2018/2019.

159. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wizara imepanga kukamilisha ujenzi wa mabwawa ya Itagata Wilayani Manyoni, Dongobesh na Tlawi (Mbulu); skimu za Igenge (Misungwi), Kiryia (Mwanga), Itete (Malinyi) na Mkula (Kilombero); pamoja na kukarabati skimu ya Segeni iliyopo Wilayani Rufiji. Vilevile, Wizara itakamilisha upembuzi yakinifu na usanifu katika skimu za Luiche iliyopo Wilayani Kigoma, Muhongo (Ngara), Mwamukulu (Mpanda), Kilosa kwa Mpepo (Malinyi), skimu ya Lupiro (Kilombero) pamoja na mabwawa ya umwagiliaji katika maeneo ya Gidahababierg (Hanang') na Igwachanya katika Wilaya ya Wanging'ombe. Wizara pia itafanya upembuzi yakinifu kwa ajili ya ujenzi wa skimu za umwagiliaji za Chiumo katika Bonde la Mto Ruvuma na Kitere kwenye Bonde la Mto Kitere.

160. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Serikali itaendelea kuwajengea uwezo wakulima na wataalam kuhusu usimamizi na uendeshaji wa miundombinu ya umwagiliaji; kusajili vyama vipya **100** vya wamwagiliaji katika skimu za wakulima wadogo; na kuimarisha vyama **442** vya umwagiliaji vilivyopo. Vilevile, Wizara itafanya utafiti ili kubaini teknolojia za umwagiliaji zenye ufanisi zaidi katika matumizi ya maji kwa ajili ya kuongeza uzalishaji na tija ya mazao. Katika kufanikisha azma hiyo, Wizara imepanga kuanzisha kituo cha mafunzo na utafiti wa teknolojia mbalimbali za umwagiliaji.

4.5.2 Mradi wa Kuendeleza Zao la Mpunga (Expanded Rice Productivity Project - ERPP)

161. Mheshimiwa Spika, Wizara ilipanga kufanya mapitio ya usanifu, ukarabati wa skimu na kutoa mafunzo kwa wakulima kuhusu Kilimo Shadidi cha Mpunga (*Systems of Rice Intensification - SRI*). Hadi mwezi Machi 2017, mapitio ya mahitaji ya maji na upimaji wa ardhi kwa ajili ya kuanza kufanya usanifu wa miundombinu inayohitajika katika skimu hizo yamekamilika. Usanifu wa miundombinu ya umwagiliaji ikiwa ni pamoja na mifereji na matupio (*drains*) unaendelea na unatarajiwa kukamilika ifikapo mwezi Juni, 2017. Vilevile, jumla ya wakulima **264** walipatiwa mafunzo kuhusu uendeshaji na kutunza miundombinu ya umwagiliaji pamoja na uanzishwaji na uboreshaji wa vyama vya wamwagiliaji. Wakulima hao walitoka katika Skimu za Njage (**34**), Msolwa Ujamaa (**38**), Mvumi (**38**), Kigugu (**56**) na Mbogo (**98**). Katika mwaka 2017/2018, Wizara itajenga Skimu hizo ili kuwawezesha wakulima kuzalisha kwa tija.

4.5.3 Mradi wa Kuendeleza Skimu za Umwagiliaji za Wakulima Wadogo (*Small Scale Irrigation Development Project - SSIDP*)

162. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kusimamia utekelezaji wa mradi wa kuendeleza skimu za umwagiliaji za wakulima wadogo kwa awamu tatu katika Halmashauri **68**. Awamu ya kwanza ilihusisha ujenzi na ukarabati wa skimu **45**, awamu ya pili skimu **63** na awamu ya tatu itahusisha ujenzi na ukarabati wa skimu **11**. Katika mwaka 2016/2017, Wizara kwa kushirikiana na Halmashauri za Wilaya **32** imeendelea kusimamia ukarabati na uboreshaji wa skimu **45** za umwagiliaji za awamu ya kwanza zenye jumla ya **hekta 13,722**. Hadi mwezi Machi 2017, ukarabati na ujenzi wa skimu **45** za awamu ya kwanza umekamilika. Kukamilika kwa ukarabati na uboreshaji wa skimu hizo kumeongeza eneo la umwagiliaji kutoka **hekta 461,326** hadi kufikia **hekta 468,338** (sawa na ongezeko la **hekta 7,012**).

163. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa awamu ya pili ya mradi unahusisha ujenzi na ukarabati wa skimu **63** ambapo ukarabati na ujenzi wa skimu **43** unaendelea; na taratibu za kuwapata Wakandarasi wa skimu **20** zilizobaki zinaendelea katika Halmashauri husika. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kukamilisha ukarabati na ujenzi wa skimu hizo. Orodha ya skimu na hatua zilizofikiwa inaoneshwa katika **Jedwali Na. 8**.

4.5.4 Programu ya Kukabiliana na Changamoto za Uhaba wa Chakula Duniani (*Feed the Future*)

164. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na **Serikali ya Marekani** inaendelea kutekeleza Programu

ya *Feed the Future* inayolenga kuendeleza miradi ya umwagiliaji na barabara za kuunganisha masoko katika Skimu ya Dakawa yenye jumla ya **hekta 2,000** Mkoani Morogoro. Hadi mwezi Machi 2017, kazi zilizokamilika ni pamoja na ununuzi wa pampu **6**; ujenzi wa nyumba ya wasimamizi na ofisi ya skimu; ukarabati wa tuta kuu la kuzuia mafuriko; na ukarabati wa barabara yenye urefu wa **mita 360**. Kazi zinazoendelea ni ufungaji wa pampu hizo; uchimbaji na ujenzi wa mfereji wa maji ya matupio wenye urefu wa **kilomita 11.5** ambao umefikia **asilimia 80**; ukarabati wa barabara za mashambani zenye urefu wa **kilomita 35 (asilimia 80)**; ujenzi wa vigawa maji **50** vya mashambani (**asilimia 50**) pamoja na usakafaji wa mfereji mkuu wenye urefu wa **kilomita 7.3** ambao umefikia **asilimia 55**. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kushirikiana na Shirika la Maendeleo la Marekani (*USAID*) ili kukamilisha mradi huo.

4.5.5 Mradi wa Kujenga Uwezo katika Kuendeleza Umwagiliaji Nchini (*TANCAID*)

165. Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kushirikiana na Serikali ya Japan kupitia Shirika la Maendeleo la Kimataifa la Japan (*JICA*) inatekeleza mradi wa Kujenga Uwezo kwa Maendeleo ya Umwagiliaji Tanzania (*Tanzania Capacity Building for Irrigation Development - TANCAID*). Mradi huo unalenga kujenga uwezo kwa Wataalam wa Kanda za Umwagiliaji, Halmashauri za Wilaya na Wakulima kwa kutumia Mwongozo Yakinifu wa Umwagiliaji (*Comprehensive Guidelines II - CGL II*). Hadi mwezi Machi 2017, mradi umetoa mafunzo ya uibuaji wa miradi; uendeshaji na utunzaji wa miundombinu ya skimu za umwagiliaji; pamoja na utumiaji wa mwongozo wa usimamizi wa miradi ya ujenzi

kwa Wataalam wa Wilaya na Kanda. Vilevile, mafunzo kwa vitendo ya uendeshaji na utunzaji wa miundombinu ya skimu za umwagiliaji yalitolewa kwa Wakulima kupita Vyama vya Umwagiliaji katika skimu za Ulyanyama, Nyida, Msemembo na Lemkuna. Jumla ya Wataalam **21** kutoka Kanda 7 za umwagiliaji na Wataalam **14** kutoka Halmashauri za Wilaya za Misungwi, Shinyanga, Manyoni, Simanjiro, Tabora (Mjini), Sikonge na Urambo wamenufaika katika mafunzo hayo. Kazi nyingine zilizotekelezwa ni pamoja na uandaaji wa Mwongozo wa Ugawaji Maji kwenye Skimu za Umwagiliaji; na Muundo wa Mfumo wa Ukusanyaji Takwimu za Umwagiliaji.

166. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Serikali itaendelea kukamilisha ujenzi wa miradi ya umwagiliaji inayoendelea; kukarabati miradi iliyopo katika maeneo mbalimbali nchini; kufanya upembuzi yakinifu na usanifu wa miradi ya mabwawa na skimu za umwagiliaji; kufanya utafiti wa teknolojia za umwagiliaji zinazotumia maji kwa ufanisi; na kuwajengea uwezo Wataalam na Wakulima Wadogo. Lengo la Serikali ni kuongeza eneo la umwagiliaji kufikia **hekta 1,000,000** ifikapo mwaka 2020.

4.6 TAASISI ZILIZO CHINI YA WIZARA

4.6.1 Mfuko wa Taifa wa Maendeleo ya Maji

167. Mheshimiwa Spika, Mfuko wa Taifa wa Maendeleo ya Maji (*National Water Investment Fund - NWIF*) ni taasisi yenye jukumu la kukusanya mapato, kutoa fedha kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maji na kufuatilia matumizi yake. Mfuko huo umeanzishwa chini ya Sheria ya Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira **Na.**

12 ya mwaka 2009 (Kifungu 44(1)) kwa lengo la kusaidia uwekezaji (*Provisions of “investment support”*) kwenye miradi ya utoaji wa huduma ya maji na usimamizi wa maeneo ya vyanzo na vidakio vya maji, kipaumbele ikiwa ni kwenye maeneo yenye uhaba mkubwa wa huduma ya maji hususan maji vijijini.

168. Mheshimiwa Spika, Sheria Na. 12 ya Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira ya mwaka 2009 inaeleza kuwa vyanzo vya mapato vya Mfuko ni fedha zitakazoidhinishwa na Bunge, misaada pamoja na fedha nyingine zitakazolipwa kwenye Mfuko kwa mujibu wa Sheria nyingine. Hadi sasa, chanzo pekee cha mapato ya Mfuko ni tozo ya **Shilingi 50** kwa kila lita ya mafuta ya dizeli na **Shilingi 50** kwa kila lita ya mafuta ya petroli.

169. Mheshimiwa Spika, kwa muda mrefu, Wizara ilikuwa inakabiliwa na madeni makubwa ya Wakandarasi wa miradi ya maji. Hali hiyo ilichangia miradi mingi kutokamilika kwa wakati na hata baadhi ya wakandarasi kuondoka katika maeneo ya miradi. Kuanzishwa kwa Mfuko huo kumesaidia ulipaji wa madeni ya Wakandarasi na kuharakisha utekelezaji wa miradi mbalimbali ya maji nchini. Hadi mwezi Machi 2017, Mfuko umepokea jumla ya **Shilingi bilioni 95.5** kutoka katika tozo ya mafuta. Fedha hizo zimetumwa katika Halmashauri **99** kwa ajili ya kuwalipa Wakandarasi na Wataalam Washauri wa miradi; na Mamlaka **17** za Majisafi na Usafi wa Mazingira kwa ajili ya upanuzi wa miundombinu ya maji katika maeneo ya pembezoni mwa miji husika. Malipo hayo yameleta mafanikio makubwa katika kuhakikisha miradi ya maji inakamilika na wananchi wanapata huduma ya maji pamoja na kuondokana na kero ya uhaba wa maji ambayo ni kilio

kikubwa nchini. **Jedwali Na. 9(a), 9(b) na 9(c)** linaonesha Halmashauri na Mamlaka za Maji zilizopelekewa fedha za Mfuko pamoja na fedha zilizotumwa katika miradi inayosimamiwa na Wizara.

170. Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio yaliyopatikana, uwekezaji katika miradi ya maji unakabiliwa na uhaba wa fedha. Chanzo cha Shilingi 50 kwa kila lita ya petroli na Shilingi 50 kwa lita ya dizeli, hakikidhi mahitaji yaliyopo ya uwekezaji kwenye miradi ya maji kwa sasa. Kutokana na chanzo hicho, Mfuko unapata wastani wa **Shilingi bilioni 125** kwa mwaka wakati mahitaji ya fedha za uwekezaji wa miradi mipya ya maji vijijini kwa mwaka ni **Shilingi bilioni 354**. Kutokana na hali hiyo, kuna umuhimu wa kuongeza wigo wa mapato ya Mfuko ili kuendelea kuboresha zaidi huduma ya maji nchini.

4.6.2 Mamlaka ya Udhibiti wa Huduma za Nishati na Maji (EWURA)

171. Mheshimiwa Spika, *EWURA* inatekeleza majukumu yake kulingana na Kifungu **Na. 414** cha Sheria **Na.11** ya *EWURA* ya mwaka 2001. Sheria hiyo inaitaka *EWURA* kudhibiti utoaji wa huduma kwenye Sekta za Maji na Nishati katika maeneo ya maji na usafi wa mazingira, umeme, mafuta ya petroli pamoja na gesi asilia. Majukumu ya *EWURA* ni pamoja na kutoa leseni, kusimamia utekelezaji wa masharti ya leseni, kudhibiti ubora na ufanisi wa utoaji huduma, kutathmini na kupitisha bei za huduma na kutatua migogoro baina ya watoa huduma na wateja wao. Katika mwaka 2016/2017, kwa upande wa Sekta ya Maji, *EWURA* imeendelea na udhibiti wa huduma za upatikanaji wa majisafi na usafi

wa mazingira katika Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira nchini.

172. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, *EWURA* ilitathmini na kuidhinisha bei mpya za huduma za maji kwa Mamlaka **12** kati ya maombi **19** yaliyopokelewa. Mamlaka zilizoidhinishiwa bei ni Songe, Utete, Korogwe, Pangani, Liwale, Ruangwa, *MANAWASA*, Kilwa Masoko, Igunga, Kisarawe, Morogoro (*Water Tankers*) na Mwanga. Tathmini ya maombi ya bei inaendelea kwa Mamlaka **tano (5)** za Katesh, Biharamulo, Sumbawanga, Makambako na Kibaya. Maombi ya bei ya Mamlaka mbili za Mwanza kuhusu usafi wa mazingira na Mamlaka ya Kishapu kuhusu majisafi yalirudishwa kwa Mamlaka husika ili kuwasilisha taarifa zaidi zitakazokidhi haja ya maombi yao. Aidha, *EWURA* ilipokea rasimu za mikataba ya huduma kwa wateja kutoka Mamlaka **25** za Majisafi na Usafi wa Mazingira na kuidhinisha Mikataba **tisa (9)** ya Mamlaka za Moshi, Mwanza, Mtwara, Tanga, Chalinze, Kilwa Masoko, Katesh, Muheza na Utete. Vilevile, *EWURA* ilikagua miundombinu inayotoa huduma ya majisafi na majitaka katika Mamlaka **82** na kuzishauri kuhusu utaratibu bora wa matengenezo, ukarabati na uboreshaji wa miundombinu yao kwa huduma endelevu. *EWURA* ilipokea jumla ya malalamiko **32** yaliyohusu ankara za majisafi na majitaka zilizokosewa, ukosefu wa maji, kukatiwa huduma ya maji kimakosa na huduma hafifu kwa wateja. Kati ya malalamiko hayo, **16** yamepatiwa ufumbuzi na **16** yapo katika hatua mbalimbali za utatuzi.

173. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, *EWURA* imetoa taarifa za utendaji wa Mamlaka za

Majisafi na Usafi wa Mazingira kwa mwaka 2015/2016. Taarifa hizo husaidia Wizara pamoja na Wadau wa Sekta ya Maji katika kuandaa na kutekeleza mipango mbalimbali ya kuimarisha na kuboresha huduma za majisafi na usafi wa mazingira. Katika taarifa hizo Mamlaka zilionyesha ufanisi katika viashiria vya ufungaji wa dira za maji, kuongezeka kwa wateja na wastani wa saa za upatikanaji wa huduma ya maji. Pamoja na mafanikio hayo, Mamlaka hizo zinakabiliwa na changamoto mbalimbali zikiwemo mahitaji makubwa ya maji kuliko kiasi cha maji kinachozalishwa, uondoaji wa majitaka, upotevu wa maji pamoja na ongezeko kubwa la madeni kwa watumiaji maji hususan kwa Taasisi za Serikali. Serikali imeendelea kutafuta ufumbuzi wa kudumu wa changamoto hizo ili wananchi waweze kupata huduma endelevu na iliyo bora ya majisafi na usafi wa mazingira.

174. Mheshimiwa Spika, *EWURA* ilikuwa mwenyeji wa Mkutano wa Mwaka wa Umoja wa Wadhibiti wa Nchi za Mashariki na Kusini mwa Afrika "*Eastern and Southern Africa Water and Sanitation Regulators Association (ESAWAS)* inayojumuisha nchi za Kenya, Rwanda, Zambia, Msumbiji, Lesotho na Tanzania. Katika Mkutano huo mada mbalimbali zilizojikita kwenye masuala ya udhibiti wa utoaji huduma za majisafi na majitaka ziliwasilishwa. Kaulimbiu ya Mkutano ilikuwa 'Udhibiti kwa Kizazi Kijacho kwa Kushirikisha Malengo ya Maendeleo Endelevu'. Aidha, *EWURA* iliendesha mafunzo kwa Mamlaka **27** za Majisafi na Usafi wa Mazingira Mijini ambayo yalihusu uandaaji wa Mipango ya Kibiashara inayozivezesha Mamlaka kujitathimini na kubuni mikakati na miradi ya kuboresha hali ya huduma iliyopo pamoja na kujiwekea malengo ya miaka mitatu.

175. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Sekta Ndogo za Umeme, Petroli na Gesi Asilia, *EWURA* imeendelea kusimamia Sekta hizo ili kuhakikisha uwepo wa ubora na usalama wa huduma hizo kwa kuandaa kanuni na taratibu zinazovutia uwekezaji. Katika mwaka 2016/2017, *EWURA* iliidhinisha leseni **nane (8)** za kuzalisha umeme zikiwemo **tatu (3)** za muda mrefu za uzalishaji, leseni **moja (1)** ya muda mfupi ya kuzalisha umeme na leseni **nne (4)** za muda mfupi za kuzalisha umeme kwa matumizi binafsi. Vilevile, *EWURA* ilitoa leseni **462** za ufungaji mifumo ya umeme.

176. Mheshimiwa Spika, katika Sekta Ndogo ya Mafuta, hadi mwezi Machi 2017, *EWURA* ilikuwa imetoa leseni **1,245** kwa vituo vipya vya mafuta; leseni za biashara ya kuagiza kwa jumla mafuta ya petroli kwa kampuni mpya **115**; leseni **moja (1)** kwa kiwanda cha kusafisha mafuta ya petroli; leseni 28 za uagizaji na usambazaji wa jumla wa vilainishi (*lubricants*); leseni **saba (7)** kwa viwanda vyenye miundombinu ya mafuta kwa ajili ya matumizi binafsi; na vibali **54** vya kuruhusu ujenzi wa miundombinu mipya ya petroli. Vilevile, Mamlaka imetoa leseni kwa ajili ya uagizaji na usambazaji wa gesi ya *LPG* kwa jumla kwa kampuni **12**. Aidha, *EWURA* imeendelea kupanga bei kikomo za mafuta ya petroli, dizeli na mafuta ya taa yanayouzwa kwenye vituo vya mafuta na kuendelea kupima ubora wa mafuta hayo. Lengo ni kuhakikisha kuwa mtumiaji anauziwa mafuta yaliyo bora kwa bei ambayo siyo zaidi ya bei kikomo.

177. Mheshimiwa Spika, *EWURA* imeendelea kukagua miundombinu ya kuchakata, kusafirisha na kusambaza gesi asilia ili kubaini kuwa ni salama kwa

matumizi na mazingira. Aidha, utayarishaji wa rasimu za kanuni za udhibiti na kanuni ndogo za udhibiti wa Sekta Ndogo ya Gesi Asilia umeanza baada ya kupitishwa kwa Sheria ya Mafuta ya mwaka 2015. Kukamilika kwa nyenzo hizo kutaisaidia *EWURA* kutoa leseni mbalimbali za uwekezaji kwenye Sekta hiyo ndogo ya Gesi Asilia.

178. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, *EWURA* iliendelea kutunga kanuni na miongozo ya kuimarisha uelewa kwa watoa huduma na umma kuhusu nyenzo za udhibiti ikiwemo ubora na huduma inayotakiwa kutolewa na taratibu mbalimbali zinazotumika kwenye udhibiti ili kuimarisha utawala bora. Kanuni na miongozo inayoendelea kutungwa ni pamoja na Mwongozo wa kuishirikisha Sekta binafsi katika utoaji wa huduma za maji safi na uondoaji majitaka (*PPP Guidelines for Urban Water Sub-Sector*) na Mwongozo wa maunganisho mapya ya maji kwa wateja (*Guidelines on New Water Connections*).

179. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, *EWURA* imelenga kuimarisha udhibiti wa huduma ya majisafi na usafi wa mazingira nchini kwa kuzingatia vipaumbele vifuatavyo: kushamirisha uwekezaji wa Sekta Binafsi katika Sekta za Nishati na Maji; kuanzisha na kuimarisha ofisi za *EWURA* za Kanda ambapo ofisi zilizoanzishwa hadi sasa ni za Kanda ya Kaskazini (Arusha), Kanda ya Ziwa (Mwanza), Kanda ya Kati (Dodoma) na Nyanda za Juu Kusini (Mbeya); kufuatilia utendaji wa Mamlaka za Maji Mijini kwa kuchambua na kuhakiki taarifa za utendaji kazi wa Mamlaka hizo; kufuatilia utekelezaji wa mipango ya kibiashara (*Business Plans*) ya Mamlaka kwa kuzingatia mwongozo uliotolewa na *EWURA*; na kuimarisha utoaji wa elimu

kwa umma kuhusu masuala ya kiudhibiti, haki na wajibu wa watumiaji wa huduma zinazotolewa na Mamlaka. Vilevile, Wizara kwa kushirikiana na *EWURA* itakamilisha Mwongozo wa Ushirikishaji wa Sekta Binafsi katika Utoaji wa Huduma za Maji ili uanze kutumika.

180. Mheshimiwa Spika, *EWURA* ni Mamlaka ya udhibiti wa Sekta kuu mbili za Maji na Nishati. Ili kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi zaidi, *EWURA* itaendeleza ushirikiano wa karibu kwa kupokea na kutekeleza miongozo inayotolewa na Wizara zinazosimamia Sekta hizo kulingana na Sheria, Kanuni na Taratibu zilizopo.

4.6.3 Chuo cha Maji

181. Mheshimiwa Spika, Chuo cha Maji ni Wakala unaosimamiwa na Bodi ya Ushauri ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji. Chuo hicho kina jukumu la kutoa na kuendeleleza wataalamu wanaohitajika katika Sekta za Maji na Umwagiliaji kwa njia ya mafunzo. Majukumu mengine ni kufanya utafiti na kutoa ushauri wa kitaalamu kwa kuzingatia Sera na miongozo ya Wizara pamoja na Baraza la Taifa la Vyuo vya Ufundi (*NACTE*).

182. Mheshimiwa Spika, Chuo cha Maji hutoa mafunzo katika fani **tano (5)** kwa ngazi ya Stashahada na fani **moja (1)** katika ngazi ya Shahada. Fani zitolewazo katika ngazi ya Stashahada ni Uhandisi wa Maji na Usafi wa Mazingira (*Water Supply and Sanitation Engineering*), Haidrolojia na Hali ya hewa (*Hydrology and Meteorology*), Haidrojiolojia na Uchimbaji wa Visima (*Hydrogeology and Water Well Drilling*), Uhandisi wa Umwagiliaji (*Irrigation Engineering*), pamoja na

Teknolojia ya maabara na ubora wa maji (*Water Quality Laboratory Technology*). Katika ngazi ya Shahada, Chuo hutoa shahada katika fani ya Uhandisi wa Rasilimali za Maji na Umwagiliaji (*Bachelor of Engineering in Water Resources and Irrigation Engineering*). Vilevile, Chuo kinatoa mafunzo ya muda mfupi kulingana na mahitaji ya wadau kwenye Sekta za Maji na Umwagiliaji.

183. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Chuo kilidahili wanafunzi **707** wa stashahada ya fani mbalimbali kwa ajili ya mafundi sanifu kwa Sekta ya Maji (*water technicians*) na wanafunzi **241** wa shahada ya kwanza ya Uhandisi wa Rasilimali za Maji na Umwagiliaji (*Bachelor of Engineering in Water Resources and Irrigation Engineering*) na kufanya jumla ya wanafunzi wote Chuoni kuwa **1,849**. Kati ya hao, wanafunzi **1,292** wako katika mafunzo ya ngazi ya Stashahada na wanafunzi **557** ni wa ngazi ya Shahada. Vilevile, jumla ya wanafunzi **313** wa Stashahada walihitimu mafunzo yao. Chuo kimekuwa kikiongeza udahili wa wanafunzi na idadi ya wahitimu mwaka hadi mwaka kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na. 10** na **Jedwali Na. 11**.

184. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha kuwa idadi ya wanafunzi wa kike kwenye fani za sayansi inaongezeka, Mamlaka ya Elimu Tanzania (*TEA*) ilifadhili wanafunzi wa kike **120** katika kozi ya kuwawezesha kujiunga na masomo ya Stashahada (*pre-entry course*). Vilevile, Mfuko wa Mafundi Sanifu (*Water Technicians Fund*) ulifadhili jumla ya wanafunzi **252** na kati yao wanafunzi **97** ni wanafunzi wa kike. Juhudi hizo zimewezesha ongezeko la udahili wa wanafunzi wa kike Chuoni kutoka **342** mwaka 2015/2016 hadi kufikia **489**

sawa na **asilimia 26** ya wanafunzi wote mwaka 2016/2017.

185. Mheshimiwa Spika, hadi mwezi Machi 2017, Chuo kina watumishi **91** kati yao **60** ni wakufunzi na **31** ni wafanyakazi katika maeneo ya uendeshaji na utawala. Katika kuongeza ufanisi wa utendaji wa Chuo, watumishi wameendelezwa kimasomo ambapo jumla ya watumishi **21** wanaendelea na mafunzo ya muda mrefu. Kati ya hao watumishi **11** wako katika mafunzo ya Shahada ya Uzamivu (*PhD*), watumishi **saba (7)** ni wa Shahada ya Uzamili (*Masters*) na watumishi **watatu (3)** wapo katika mafunzo ya Shahada. Vilevile, watumishi **22** wakiwemo wajumbe wa Bodi ya Zabuni na wakuu wa idara walipatiwa mafunzo ya muda mfupi kuhusu Sheria ya Manunuzi ya Umma. Orodha ya watumishi wa Chuo imeainishwa katika **Jedwali Na. 12**.

186. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Chuo kimelenga kudahili wanafunzi **900**, kukarabati majengo, kuongeza vifaa vya kufundishia katika maabara na vitabu pamoja na kuwajengea uwezo watumishi kupitia mafunzo ya muda mrefu na mfupi. Vilevile, Chuo kitakamilisha utafiti wa upotevu wa maji kwenye Mamlaka za Maji za Miji Mikuu ya Mikoa (*non-revenue water for regional water utilities*) na uendeleu wa miradi ya maji vijijini (*sustainability of rural water supply services*) katika Mikoa yote nchini.

4.6.4 Wakala wa Uchimbaji Visima na Ujenzi wa Mabwawa (DDCA)

187. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Wakala wa Uchimbaji Visima na Ujenzi wa Mabwawa iliendelea kutafiti maji chini ya ardhi, kuchimba visima na kujenga mabwawa katika maeneo mbalimbali nchini. Hadi mwezi Machi 2017, Wakala umefanya uchunguzi wa maji chini ya ardhi kwenye maeneo **324** kwa ajili ya uchimbaji wa visima, umechimba jumla ya visima virefu **272**, kufanya ukarabati wa visima **57** na kufunga pampu za mkono na umeme jumla **35** kwa ajili ya kusukuma maji. **Jedwali Na. 13** linaonesha orodha ya visima vilivyochimbwa hadi mwezi Machi, 2017.

188. Mheshimiwa Spika, Wakala umekamilisha ujenzi wa mabwawa **matatu (3)** ya ujazo wa kati kwa ajili ya matumizi ya binadamu na mifugo. Mabwawa hayo ni Sekeididi lililopo Wilayani Kishapu Mkoani Shinyanga, Habiya (Itilima, Mkoa wa Simiyu) na Kwamaligwa lililopo Wilaya ya Kilindi katika Mkoa wa Tanga. Vilevile, Wakala umekamilisha ujenzi wa bwawa dogo la *Buyuni Reddo Farm* kwa ajili ya matumizi ya mifugo na Umwagiliaji katika Wilaya ya Bagamoyo. Kazi zinazoendelea ni pamoja na ujenzi wa bwawa la Matwiga kwa ajili ya matumizi ya binadamu na mifugo lilipo Wilaya ya Chunya Mkoa wa Mbeya ambao umefikia **asilimia 93**; usanifu wa Bwawa la *Olutakule Ngorongoro Conservation Area* kwa ajili ya wanyama; kufanya uchunguzi wa udongo kwenye maeneo **16** kwa ajili ya ujenzi; kujenga mfumo wa kusambaza maji kwenye maeneo **mawili (2)** ya Kijiji cha Lepampule kilichopo Wilaya ya Kiteto na Kambi ya Jeshi la Wananchi wa Tanzania iliyopo Gongo la Mboto katika Manispaa ya Ilala; pamoja na kupima ubora wa

mabomba kwa ajili ya miradi **13** ya maji kwa kushirikiana na Shirika la Viwango Tanzania (TBS).

189. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wakala wa Uchimbaji wa Visima na Ujenzi wa Mabwawa umepanga kufanya utafiti wa maji chini ya ardhi kwenye maeneo mbalimbali **300** nchini, kuchimba visima virefu **400**, kukarabati visima **50**, kufunga pampu za maji **35**, kujenga bwawa **moja (1)** la ujazo wa kati na bwawa dogo **moja (1)**, kukarabati mabwawa **manne (4)** ya ujazo wa kati, kujenga mifumo midogo ya kusambaza maji na kufanya uchunguzi wa udongo kwa ajili ya kazi za ujenzi kwenye maeneo **20**. Wakala unatarajia kukusanya jumla ya **Shilingi bilioni 14.05** ikiwa ni mapato yatokanayo na kazi hizo.

4.6.5 Bohari Kuu ya Maji

190. Mheshimiwa Spika, Bohari Kuu ya Maji imeendelea kuwa msimamizi wa ubora wa nyenzo na msambazaji wa vifaa vya maji nchini ‘*Centre of excellence*’ na kuhakikisha vifaa hivyo vinawafikia watekelezaji wa miradi ya maji kwa wakati. Katika mwaka 2016/2017, Bohari ya Maji imeweza kusambaza mabomba ya urefu wa **kilomita 200,000**, dira za maji **90,000** pamoja na viungio mbalimbali kwenye miradi ya maji inayotekelezwa katika Mamlaka za Maji za Babati, Chalinze, Tanga, Dodoma, Makonde, Igunga, Kigoma, Morogoro, Tanga, Lindi, Mtwara, Njombe, Karatu, Maswa, Ikwiriri, Bukoba, Mugumu, Iringa Arusha, Ulanga, Longido, Bunda, **DAWASA** na **DAWASCO** na kwenye Halmashauri za Wilaya mbalimbali nchini.

191. Mheshimiwa Spika, vilevile, Bohari imeanza kushirikiana na wadau mbalimbali kutoka sekta binafsi

katika kutekeleza Sera ya Ubia baina ya Sekta Binafsi na Sekta ya Umma (*Public Private Partnership – PPP*) kwa lengo la kuboresha utoaji huduma na hivyo kupunguza utegemezi kwa Serikali Kuu. Katika mwaka 2017/2018, Bohari inatarajia kuendelea na kutafuta vifaa vya maji vyenye ubora na unafuu wa bei ili kuvisambaza vifaa hivyo kwenye miradi ya maji inayoendelea kujengwa kwenye maeneo mbalimbali nchini.

4.7 MASUALA MTAMBUKA

4.7.1 Sheria

192. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kutoa elimu ya Sheria mbalimbali za nchi zinazohusiana na masuala ya Sekta za Maji na Umwagiliaji kwa Halmashauri, Bodi za Maji za Mabonde, Mamlaka za Maji na Wadau wengine nchini. Elimu hiyo ilitolewa kupitia warsha, mikutano, semina, mafunzo, makongamano na vyombo vya habari.

193. Mheshimiwa Spika, hadi mwezi Machi 2017, Wizara imekamilisha kuandaa Oda **sita (6)** za kutangaza mabonde madogo chini ya Sheria **Na. 11** ya mwaka 2009 ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji kwenye Gazeti la Serikali. Mabonde madogo yaliyotangazwa kwenye Oda hizo ni Mto Mara (Tangazo la Serikali Na. 127 la tarehe 22/04/2016); Somoche (Tangazo la Serikali Na. 131 la tarehe 22/04/2016); Tobora (Tangazo la Serikali Na. 134 la tarehe 22/04/2016); Mkondoa (Tangazo la Serikali Na. 235 la tarehe 05/08/2016); na Wami (Tangazo la Serikali Na. 240 la tarehe 05/08/2016). Vilevile, Oda ya kutangaza bonde dogo la Ngerengere

ipo katika hatua ya kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali.

194. Mheshimiwa Spika, Wizara imekamilisha kuandaa Notisi **tisa (9)** za kutangaza maeneo ya hifadhi ya vyanzo vya maji chini ya Sheria **Na. 11** ya mwaka 2009 ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji kwenye Gazeti la Serikali. Maeneo ya hifadhi ya vyanzo vya maji yaliyotangazwa kupitia Notisi hizo ni: Bwawa la Mindu (Tangazo la Serikali Na. 221 la tarehe 22/07/2016); Mto Halewa/Swaya (Tangazo la Serikali Na. 231 la tarehe 05/08/2016); Mto Hanzya (Tangazo la Serikali Na. 234 la tarehe 05/08/2016); Mto Imeta (Tangazo la Serikali Na. 230 la tarehe 05/08/2016); Mto Ivumwe (Tangazo la Serikali Na. 236 la tarehe 05/08/2016); Mto Mfwizimo eneo la Iziwa (Tangazo la Serikali Na. 241 la tarehe 05/08/2016); Mto Mfwizimo eneo la Lunji (Tangazo la Serikali Na. 232 la tarehe 05/08/2016); Mto Nzovwe (Tangazo la Serikali Na. 233 la tarehe 05/08/2016); na Mto Sisimba (Tangazo la Serikali Na. 239 la tarehe 05/08/2016).

195. Mheshimiwa Spika, Wizara imekamilisha kutangaza Notisi ya kuziunganisha Mamlaka za Maji na Usafi wa Mazingira za Vwawa na Mlowo katika Gazeti la Serikali (Tangazo la Serikali Na. 326 la tarehe 23/12/2016) na kuwa Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira ya Vwawa-Mlowo. Vilevile, Kanuni **tatu (3)** za Uanzishaji wa Maabara za Ubora wa Maji; Ubora wa Visima vya Maji; na Mfumo wa Kuainisha Rasilimali za Maji katika Madaraja kulingana na ubora wake zimetayarishwa na zinaendelea kuboreshwa kabla ya hatua ya kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali na kuanza kutumika.

196. Mheshimiwa Spika, Wizara ilifanya vikao vya wadau mwezi Oktoba na Desemba, 2016 na kupokea maoni, ushauri na mapendekezo ya wadau kuhusu Kanuni **saba (7)** ambazo ni *The Water Resources Management (Transfer of water use, discharge and groundwater permits) Regulations, 2017; The Water Resources Management (Control and Management of Storm Water) Regulations, 2017; The Water Supply and Sanitation (Provision and Management of Sewage and Waste Water Services) Regulations, 2017; Water Supply and Sanitation (Water Bowsers) Regulations, 2017; Water Supply and Sanitation (Licensing Board) Regulations, 2017; DAWASA (Water Bowsers) Regulations, 2017; na Water Supply and Sanitation (Delegation of Powers to Local Government Authorities) Regulations, 2017*. Rasimu za Kanuni hizo zimeboreshwa na zitawasilishwa katika Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ili ziweze kupitiwa na kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali.

197. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara yangu imeendelea kukusanya maoni, ushauri na mapendekezo ya wadau kuhusu marekebisho ya Sheria **Na. 11** ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji ya mwaka 2009, Sheria **Na. 12** ya Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira ya mwaka 2009, Sheria **Na. 20** ya DAWASA ya mwaka 2001 na Sheria **Na. 4** ya Taifa ya Umwagiliaji ya mwaka 2013. Vikao vya Wataalam na Wadau vilifanyika mwezi Novemba na Desemba, 2016 ambapo maoni, ushauri na mapendekezo yalikusanywa na kufanyiwa kazi. Rasimu za mapendekezo ya kurekebisha Sheria hizo zipo katika hatua ya kuwasilishwa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ajili ya mapitio na ushauri wa kisheria.

198. Mheshimiwa Spika, vilevile, Wizara yangu imeendelea kujadiliana na kutayarisha Mikataba na Randama za Makubaliano ambayo Wizara ya Maji na Umwagiliaji ni sehemu (*party*) ya makubaliano hayo. Mikataba hiyo ni pamoja na Mikataba ya Kimataifa inayohusiana na usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji (*Conventions and Protocols*) ambayo nchi yetu inashirikiana na nchi nyingine. Jumla ya Mikataba na Randama za Makubaliano **151** zimepitiwa na kuwasilishwa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ajili ya mapitio na ushauri wa kisheria. Aidha, Wizara kwa kushirikiana na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imefuatilia na kusimamia mashauri **23** yaliyopo mahakamani ambapo mashauri **matano (5)** kati ya hayo yametolewa uamuzi.

199. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wizara yangu itaendelea na utayarishaji wa Kanuni za Sheria zinazohusiana na Sekta za Maji na Umwagiliaji kulingana na uhitaji pamoja na kukamilisha utafiti utakaosaidia katika maandalizi ya Kanuni hizo. Vilevile, Wizara itaendelea kukamilisha mapendekezo ya kurekebisha Sheria za Maji ambazo ni Sheria ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji, Sheria ya Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira, Sheria ya *DAWASA* na Sheria ya Taifa ya Umwagiliaji pamoja na kutoa ushauri wa kisheria kwa wadau wa Sekta ya Maji na Umwagiliaji katika utekelezaji wake.

4.7.2 Habari, Elimu na Mawasiliano

200. Mheshimiwa Spika, elimu kwa umma na taarifa kuhusu maendeleo ya Sekta za Maji na Umwagiliaji ni

muhimu kwa jamii kama njia mojawapo ya kujenga uelewa wao katika masuala yanayohusu Sekta hizo. Katika mwaka 2016/2017, Wizara imetoa elimu kwa wananchi kuhusu usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji, huduma za maji na usafi wa mazingira vijijini na mijini pamoja na uendelezaji wa kilimo cha umwagiliaji nchini. Elimu hiyo imetolewa kupitia warsha, tovuti na vyombo vya habari na maonesho mbalimbali yakiwemo Maonesho ya Kilimo ya Nanenane yaliyofanyika Mkoani Lindi mwezi Agosti, 2016. Katika maonesho hayo, vipeperushi, majarida na machapisho mbalimbali yanayohusu kazi zinazotekelezwa na majukumu ya Sekta za Maji na Umwagiliaji vilitolewa. Vilevile, elimu ya Sera ya Maji kwa lugha nyepesi ilitolewa kwa wananchi kupitia majarida na santuri za maigizo ili waifahamu kwa urahisi mipango na mikakati ya Sekta.

201. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia vyombo mbalimbali vya habari imeendelea kuandaa vipindi mubashara vya ana kwa ana ambavyo vimekuwa vikihudhuriwa na Viongozi wa Serikali pamoja na Wataalam wa Wizara kuwaeleza wananchi kazi mbalimbali zinazotekelezwa na Sekta za Maji na Umwagiliaji. Vipindi hivyo vilirushwa kupitia vituo vya runinga na redio. Vilevile, kupitia vituo hivyo, Wizara ilirusha vipindi maalum kuhusu taarifa za miradi ya maji na umwagiliaji pamoja na maendeleo ya hali ya Sekta za Maji na Umwagiliaji nchini. Aidha, Wizara imeendelea kutumia teknolojia mpya ya mawasiliano kupitia tovuti na mitandao ya kijamii kuwasiliana na wananchi, kupokea kero za wananchi, kuonesha kazi, majukumu na matukio mbalimbali yanayohusu Wizara.

4.7.3 Teknolojia ya Habari na Mawasiliano

202. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kutumia teknolojia ya habari na mawasiliano ili kuboresha utendaji kazi katika Sekta za Maji na Umwagiliaji. Katika mwaka 2016/2017, kazi zilizotekelezwa ni pamoja na kuandaa rasimu ya Sera ya TEHAMA ya Wizara (*Draft Institutional ICT Policy*); kutumia Mfumo wa Takwimu Huria (*Open Data System*) kwa ajili ya utoaji wa takwimu na taarifa za huduma za Sekta ya Maji; kuboresha na kuoanisha mifumo ya kieletroniki inayotekelezwa ndani ya Sekta ya Maji; na kutoa mafunzo kwa watumishi wa Taasisi zinazotekeleza Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji ili waweze kutumia vifaa na mifumo ya kielektroniki iliyopo.

203. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuhakikisha kuwa Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira zinaboresha utendaji na ukusanyaji wa mapato yanayotokana na ankara za maji kwa kutumia vifaa na mifumo ya kieletroniki ili kurahisisha ukusanyaji wa taarifa za wateja na kubaini wateja wanaokwepa kulipia huduma za maji kwenye Mamlaka husika. Vilevile, Wizara kwa kushirikiana na Washirika wa Maendeleo imeanza kuandaa mfumo wa kielektroniki wa utunzaji na ufuatiliaji wa taarifa za rasilimali za Maji na watumiaji (*Electronic Water Register*) ili kurahisisha usimamizi wa rasilimali za maji kwenye Bodi za Maji za Mabonde kote nchini.

204. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kuboresha mfumo wa kielektroniki wa habari na mawasiliano ikiwa ni pamoja na kuiunganisha Wizara na Taasisi zake kupitia miundombinu ya Serikali

Mtandao; kuendelea kutumia Mfumo wa Takwimu Huria ili kurahisisha upatikanaji wa taarifa na takwimu kwa wananchi na wadau wengine kwa wakati; na kuanza kutumia mfumo wa kielektroniki wa utunzaji na ufuatiliaji wa mafaili na majalada.

4.7.4 Manunuzi

205. Mheshimiwa Spika, Wizara inasimamia utekelezaji wa Sheria ya Manunuzi ya Umma kwa misingi ya uwazi, uwajibikaji, pamoja na matumizi mazuri ya fedha za umma. Kwa mujibu wa Sheria **Na. 7** ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, Kanuni zake za mwaka 2013 na Marekebisho ya mwaka 2016, Taasisi za Umma zinatakiwa kuhakikisha huduma inayopatikana inalingana na thamani ya fedha zinazotolewa (*value for money*). Hadi mwezi Machi 2017, kazi zilizotekelezwa ni uandaaji wa Mpango wa Manunuzi wa Wizara na kuoanisha na miradi itakayotekelezwa kwa kipindi cha mwaka mzima (*Annual Procurement Plan*), nyaraka za zabuni, kuratibu uandaaji wa Hadidu za Rejea (*Terms of references*) kwa ajili ya kupata wataalam washauri, wakandarasi na watoa huduma.

206. Mheshimiwa Spika, katika Mpango wa Manunuzi wa mwaka 2016/2017, Wizara ilipanga kutangaza jumla ya miradi ya maji **141** kwenye maeneo mbalimbali nchini. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya miradi **78** imetangazwa na kati ya miradi hiyo mikataba **15** imesainiwa. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea na taratibu za kutangaza miradi ya maji, kutoa huduma za ushauri wa kitaalam katika masuala ya manunuzi pamoja na kuandaa mpango wa manunuzi kwa mwaka 2017/2018.

4.7.5 Jinsia

207. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kutekeleza Sera, Sheria, Kanuni, Miongozo na Taratibu zinazoelekeza uwiano wa jinsia wa hamsini kwa hamsini. Kwa kuzingatia maelekezo hayo, watumishi hususan wanawake wamehamasishwa kushiriki katika fursa mbalimbali zinazojitokeza zikiwemo nafasi za uongozi, lengo likiwa ni uwepo wa uwiano wa kijinsia baina ya wanawake na wanaume kwenye maeneo ya vyombo vya maamuzi katika usimamizi, uendeshaji na utekelezaji wa miradi ya maji na umwagiliaji nchini. Vilevile, Wizara inazingatia suala la kurithishana madaraka (*succession plan*) kwa kuangalia sifa za miundo na kuweka kipaumbele hususan kwa wanawake wenye sifa, elimu na weledi.

4.7.6 UKIMWI na Magonjwa Sugu Yasiyoambukiza (MSY)

208. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea na juhudi mbalimbali za kukabiliana na janga la ugonjwa wa UKIMWI na Magonjwa Sugu Yasiyoambukiza (MSY) mahala pa kazi. Juhudi hizo ni pamoja na kusambaza mwongozo wa magonjwa hayo uliotolewa na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora na kuzingatia Waraka unaoweka wazi huduma zinazotakiwa kwa watumishi wanaoishi na VVU kwa kuzingatia kiwango cha msaada unaohitajika kwa waathirika ikiwemo kuwapatia fedha kwa ajili ya lishe bora na usafiri pamoja na kuwapunguzia uzito wa kazi. Vilevile, katika kuzingatia agizo la Serikali kuhusu kujikinga na Magonjwa Sugu Yasiyoambukizwa, Wizara imehamasisha watumishi kushiriki mazoezi ya viungo

kila Jumamosi ya pili ya mwezi kwa lengo la kupunguza magonjwa ya kisukari, kiharusi, shinikizo la damu, uzito uliozidi na kansa.

4.7.7 Maendeleo ya Rasilimali Watu

209. Mheshimiwa Spika, upungufu wa Wataalam katika Sekta za Maji na Umwagiliaji ni mojawapo ya changamoto katika usimamizi wa miradi ya maendeleo inayotekelezwa nchini. Katika kukabiliana na changamoto hiyo, Wizara imepata kibali cha kuajiri wataalam **243** wa Sekta ya Maji mwezi Desemba, 2016 ambapo kati ya wataalam hao, Wahandisi ni **63**, mafundi sanifu **172** na mafundi sanifu wasaidizi **nane (8)**. Watumishi hao wanatarajiwa kuajiriwa na kupangiwa vituo vya kazi kwenye Ofisi za Mikoa na Halmashauri, Bodi za Maji za Mabonde, Miradi ya Kitaifa, Mamlaka za Maji na wengine kubaki Makao Makuu ya Wizara.

210. Mheshimiwa Spika, vilevile, Wizara imeendelea kuwajengea uwezo watumishi wake kwa kuwapatia mafunzo mbalimbali ili kuongeza ufanisi katika utendaji kazi. Katika mwaka 2016/2017, jumla ya watumishi **51** wamegharamiwa mafunzo mbalimbali yakiwemo ngazi ya Stashahada watumishi **saba (7)**, Shahada **(11)**, Uzamili **(27)**, Uzamivu **wawili (2)** pamoja na Watumishi **wanne (4)** ambao wamehudhuria mafunzo ya muda mfupi yaliyofanyika ndani ya nchi. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kuwajengea uwezo watumishi ili kuongeza ufanisi na waledi wa kutekeleza majukumu yao.

4.7.8 Mapambano Dhidi ya Rushwa

211. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kutekeleza agizo la Mheshimiwa Rais wa Awamu ya Tano wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania linaloelekeza kila Wizara, Idara na Taasisi zote za Serikali kuwa na simu za kupokea hoja za wananchi na kuzijibu papo kwa papo. Wizara imeanzisha simu za moja kwa moja (*helpline*: **+255 22 2452068; +255 22 2450699**) ambazo hazitozi malipo pamoja na kuboresha tovuti kwa ajili ya kupokea malalamiko ya wateja. Katika mwaka 2016/2017, Wizara imeendelea na mapambano dhidi ya vitendo vya rushwa kwenye maeneo yote ya kazi. Katika kutekeleza harakati hizo, malalamiko mbalimbali yalipokelewa kwenye Dawati la Malalamiko na kupatiwa ufumbuzi. Vilevile, Mkataba wa Huduma kwa Mteja umeandaliwa kwa Mujibu wa Hati ya Rais ya Mgawanyo wa Majukumu ya mwezi Aprili 2016, kwa kuzingatia hali halisi ya mahitaji ya wateja na maendeleo ya Sekta katika kutoa huduma na kupunguza mianya ya rushwa.

4.7.9 Ujenzi wa Ofisi za Wizara

212. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza maelekezo ya **Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Daktari John Pombe Joseph Magufuli** ya kuitaka Serikali kuhakikisha inahamishia shughuli zake Mjini Dodoma, napenda kuliarifu Bunge lako Tukufu kwamba tarehe 27.02.2017, Wizara ya Maji na Umwagiliaji imehamia rasmi Dodoma. Kufuatia zoezi hilo, Wizara itafanya ukarabati wa jengo la Wizara lililopo eneo la Mlimani Kitalu Na. 487. Wizara ilikuwa inaendelea na mradi wa ujenzi wa Ofisi zake (*Maji*

House) katika Jiji la Dar es Salaam na hadi mwezi Machi 2017, ujenzi umefikia ghorofa ya 14 ambayo ni ya mwisho. Wizara imeanza utaratibu wa kuangalia uwezekano wa jengo hilo kutumiwa na Taasisi zilizo chini ya Wizara ambazo hazitahamia Dodoma kutokana na majukumu yake kuwa na uhitaji wa Ofisi katika Jiji la Dar es Salaam.

4.7.10 Uratibu wa Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji

213. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (*Water Sector Development Program-WSDP*), ilianzishwa kwa ajili ya kutekeleza Sera ya Taifa ya Maji ya mwaka 2002. Programu hiyo imepangwa kutekelezwa katika kipindi cha miaka 20 kuanzia mwaka 2006 na inatarajiwa kukamilika mwaka 2025. Utekelezaji wa Programu hiyo umezingatia ushirikishwaji zaidi wa wadau mbalimbali katika kuibua, kujenga, kuendeleza, kuendesha na kusimamia miradi ya maji nchini kwa lengo la kuhakikisha kuwa miradi hiyo inakuwa endelevu. Ushirikishwaji huo umelenga kurahisisha utekelezaji na kuondoa dhana iliyokuwa imejengeka miongoni mwa wananchi wengi kuwa miradi ya maji ni mali ya Serikali na hivyo ujenzi, ukarabati, uendeshaji na utunzaji wa miradi ni jukumu la Serikali.

214. Mheshimiwa Spika, Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji ni ya kwanza kwa ukubwa ukilinganisha na programu za aina yake zinazotekelezwa katika nchi zilizo kusini mwa Jangwa la Sahara kutokana na muundo wake unaohusisha idadi kubwa ya wadau katika utekelezaji. Wadau wa programu hiyo ni pamoja na Halmashauri za Wilaya zote nchini, Taasisi zilizo chini ya

Wizara ya Maji na Umwagiliaji; Wizara za TAMISEMI; Afya, Jinsia, Wazee na Watoto; Fedha na Mipango; Elimu, Sayansi na Mafunzo ya Ufundi Stadi; Taasisi zisizo za kiserikali, na Wadau wa Maendeleo. Wizara yangu inalo jukumu la uratibu wa wadau wote katika utekelezaji wa Programu kwa kuzingatia miongozo mbalimbali inayoongoza programu kama vile Dira ya Taifa ya Maendeleo (*Tanzania Development vision 2025*), Malengo ya Maendeleo Endelevu, Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano, Sera ya Maji ya Mwaka 2002 na Makubaliano ya Utekelezaji wa Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji kati ya Serikali na Wadau wa Maendeleo. Kwa nafasi hiyo kama Mratibu, Wizara yangu ina jukumu la kutoa takwimu sahihi zinazohusu utekelezaji wa Programu.

215. Mheshimiwa Spika, katika Hotuba yangu ya Bajeti ya Mwaka 2016/2017, nililiarifu Bunge lako Tukufu kuwa Awamu ya Kwanza ya Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji ilikamilika mwezi Desemba, 2015 na kueleza mafanikio yaliyopatikana katika kipindi hicho. Hata hivyo, vikao mbalimbali vya Wadau wa Programu vilivyofanyika kupitia na kutathmini hali ya utekelezaji wa Programu kwa kipindi chote cha awamu ya kwanza, Wadau hao walikubaliana kuwa muda wa utekelezaji wa awamu hiyo uongezwe hadi mwezi Juni, 2016. Lengo la makubaliano hayo lilikuwa ni kutoa muda zaidi kukamilisha miradi iliyokuwa ikitekelezwa katika awamu ya kwanza pamoja na kuoanisha mwaka wa Kiserikali na muda wa kuanza kwa Awamu ya Pili ya Programu. Ongezeko hilo la muda limesababisha mabadiliko ya baadhi ya takwimu za utekelezaji zikiwemo fedha zilizotumika na miradi iliyokamilika kufikia mwezi Juni, 2016.

216. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha awamu ya kwanza ya Programu (mwezi Julai, 2007 hadi mwezi Juni 2016), mafanikio ya utekelezaji kwa upande wa Programu Ndogo ya Rasilimali za Maji ni pamoja na kuanzishwa kwa **Bodi ya Taifa ya Maji**; kuandaliwa kwa Mipango Shirikishi ya Usimamizi na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji kwa Mabonde **sita (6)**; kutangaza maeneo **17** ya vyanzo vya maji kuwa tengefu; kutoa vibali **4,779** vya matumizi ya maji; kuzijengea uwezo maabara za maji nchini; na Bunge kuridhia Mikataba mikubwa **mitatu (3)** ya Kimataifa kuhusu usimamizi endelevu wa rasilimali za majishirikishi. Mikataba hiyo ni ya Matumizi ya Maji ya Mto Nile, Mkataba wa Bonde la Mto Ruvuma, na Mkataba wa nchi zilizopo katika Bonde la Mto Zambezi (*ZAMCOM*).

217. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa uboreshaji wa huduma za maji vijijini, jumla ya miradi **1,210** kati ya **1,810** iliyopangwa kutekelezwa ilikamilika katika Awamu ya Kwanza; vituo **50,995** vya kuchotea maji vimejengwa katika vijiji **1,677** ikilinganisha na vituo **41,900** vilivyopangwa na hivyo kuongeza idadi ya watu **6,707,506** wanaoishi vijijini kupata huduma ya maji safi. Kutokana na ongezeko hilo, idadi ya watu wanaopata huduma ya maji safi maeneo ya vijijini imefikia **22,792,322** sawa na **asilimia 72** ya watu **31,623,999** waishio vijijini kwa mujibu wa Sensa ya Watu na Makazi ya mwaka 2012.

218. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa huduma za maji mijini, upatikanaji wa huduma ya maji safi katika Miji Mikuu ya Mikoa uliongezeka kutoka **asilimia 80** mwezi Julai, 2007 hadi **asilimia 86** mwezi Juni, 2016. Ongezeko hilo limetokana na kukamilika kwa miradi **47**

ya maji mijini. Kwa Jiji la Dar es Salaam, upatikanaji wa huduma ya maji umeongezeka kutoka **asilimia 55** hadi **asilimia 72**. Vilevile, Miji Mikuu ya Wilaya, Miji Midogo na Miradi ya Kitaifa upatikanaji wa huduma ya maji umeongezeka kutoka **asilimia 41** hadi **asilimia 60**. Kwa upande wa huduma ya uondoaji majitaka katika baadhi ya Miji Mikuu ya Mikoa, maunganisho mapya **16,573** yamefanyika na kuongeza idadi ya maunganisho ya majitaka kufikia **44,220** ambapo upatikanaji wa huduma ya uondoaji majitaka imefikia wastani wa **asilimia 20** ya wakazi wa mijini.

219. Mheshimiwa Spika, katika kipindi hicho cha awamu ya kwanza ya Programu, Wizara yangu kwa kushirikiana na Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto; na Wizara ya Elimu, Sayansi na Mafunzo ya Ufundi Stadi imetekeleza Kampeni ya Kuhamasisha Usafi wa Mazingira Kitaifa (*National Sanitation Campaign*). Kampeni hiyo imewezesha kujengwa kwa vyoo **1,662,550** kwenye kaya ikilinganisha na vyoo **1,520,000** vilivyopangwa kujengwa; na kujenga sehemu **1,029,404** za kunawia mikono baada ya kutoka chooni katika shule mbalimbali pamoja na maeneo mengine ikiwa ni sawa na **asilimia 67.7** ya malengo. Kampeni hiyo imesaidia Serikali kuepuka gharama kubwa za kuwatibu wananchi waliokuwa kwenye hatari ya kupata magonjwa ya mlipuko ikiwemo kipindupindu kwa kukosa vyoo na maeneo ya kunawia mikono.

Awamu ya Pili ya Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (WSDP II)

220. Mheshimiwa Spika, Awamu ya Pili ya Programu inatekelezwa kwa kipindi cha miaka mitano kuanzia

mwezi Julai, 2016 kwa gharama ya **Dola za Marekani bilioni 3.3** ambapo hadi sasa jumla ya **Dola za Marekani bilioni 1.59** zimeahidiwa kutolewa. Awamu hiyo imegawanywa katika maeneo matano ikilinganishwa na maeneo manne ya kiutendaji yaliyokuwepo katika awamu ya kwanza ya Programu. Maeneo hayo ni utunzaji na uendelezaji wa rasilimali za maji; huduma ya maji vijijini; huduma ya majisafi na usafi wa mazingira mijini; Kampeni ya Kitaifa ya Usafi wa Mazingira (inayosimamiwa na Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto); na kuzijengea uwezo taasisi zinazotekeleza Programu. Aidha, Kampeni ya Kitaifa ya Usafi wa Mazingira imepewa mkazo kwa lengo la kuongeza uelewa kwa wananchi katika hatua za kukabiliana na magonjwa yanayotokana na kutumia maji yasiyo salama na uchafuzi wa mazingira.

221. Mheshimiwa Spika, Awamu hiyo inatekelezwa kwenye maeneo ya kipaumbele ambayo ni pamoja na kukamilisha maandalizi ya Mipango Shirikishi ya Utunzaji na Uendelezaji wa Rasilimali za Maji na kuanza utekelezaji wake; kukamilisha miradi ya maji vijijini na mijini ambayo haikukamilika katika awamu ya kwanza; kutekeleza miradi mipya; kuhamasisha matumizi ya vyanzo mbadala vya nishati ili kupunguza gharama za uendeshaji wa miradi ya maji; kupunguza upotevu wa maji; kusimamia mikakati na mipango ya kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi katika Sekta ya Maji Kitaifa, Kikanda na Kimataifa; kuongeza nguvu katika kampeni za usafi wa mazingira; na kuzijengea uwezo Taasisi zinazotekeleza Programu ili kuongeza ufanisi wa utendaji kazi.

222. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kuongeza kasi ya utekelezaji wa Programu, Serikali inaendelea kutafuta fedha ili kuhakikisha kuwa malengo yaliyowekwa yanatekelezwa kikamilifu na kwa wakati. Katika mwaka 2017/2018, Wizara itaendelea kusimamia utekelezaji wa awamu ya pili ya Programu ili iweze kufikia malengo ya muda mfupi na muda mrefu.

5.0 USHIRIKI WA SEKTA BINAFSI KATIKA SEKTA ZA MAJI NA UMWAGILIAJI

223. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuhamasisha na kuishirikisha Sekta Binafsi ili kushiriki katika kutekeleza na kuwekeza kwenye miradi ya maji na umwagiliaji nchini. Ushiriki huo unafanyika kwa Sekta Binafsi kufadhili, kuwekeza na kwa utaratibu wa ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi. Lengo likiwa ni kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji na kuongeza kasi ya uwekezaji katika Sekta za maji na Umwagiliaji. Kupitia uhamasishaji huo, Sekta Binafsi imejitokeza kutaka kushirikiana na Serikali ambapo makampuni **58** yameonesha nia ya kuwekeza katika Sekta ya Maji yakiwa yametoa mapendekezo mbalimbali ya uwekezaji (*investment modalities*). Majadiliano yanaendelea kati ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji; Wizara ya Fedha na Mipango; na Wadau wengine wakiwemo *PPRA* kuona utaratibu utakaofaa wa kuishirikisha Sekta Binafsi kuwekeza katika Sekta za Maji na Umwagiliaji.

224. Mheshimiwa Spika, Wizara inatekeleza Sera ya Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (*National PPP Policy, 2009*) kwa kuendelea na jitihada mbalimbali za kuwezesha utekelezaji wa miradi kupitia *PPP*. Jitihada

hizo ni pamoja na kuwajengea uwezo watendaji mbalimbali katika ngazi ya Wizara ili wapate uelewa wa masuala ya *PPPs*; kuanzishwa kwa Dawati la *PPPs* kwa ajili ya kuratibu miradi ya *PPPs*; kuundwa kwa Kamati Maalum ya Wizara kwa ajili ya kuchambua miradi inayoombwa kutekelezwa kwa ubia; na kuzihamasisha Mamlaka za Maji kupitia mikutano mbalimbali kuhusu umuhimu wa kushirikisha Sekta Binafsi katika utekelezaji wa miradi yao. Vilevile, Wizara kupitia *EWURA* inashirikiana na *GIZ* kuandaa Mwongozo utakaotumika na Mamlaka za Maji katika utekelezaji wa miradi kwa utaratibu wa *PPP*. Hadi mwezi Machi 2017, Mtaalam Mshauri amewasilisha rasimu ya Mwongozo huo ambao umejadiliwa na kurejeshwa kwa Mshauri ili akamilishe kazi hiyo ifikapo mwezi Juni, 2017.

225. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Sekta ya Umwagiliaji, Wizara kupitia Tume ya Taifa ya Umwagiliaji kwa kushirikiana na *2030 Water Resources Group (2030 WRG)* na *Financial Sector Deepening Trust (FSDT)* iliratibu na kuendesha mkutano uliojadili namna bora ya kugharamia uwekezaji katika Sekta ya Umwagiliaji kwa wadau mbalimbali wakiwemo Sekta Binafsi, Taasisi za Kibenki na Wadau wa Maendeleo. Katika mkutano huo, *2030 WRG* walionesha nia ya kufadhili uandaaji wa mkakati wa kushirikisha Sekta Binafsi katika kuendeleza miundombinu ya umwagiliaji. Mkakati huo unatarajiwa kuandaliwa katika mwaka 2017/2018.

226. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Wizara itaendelea kuhamasisha Taasisi zilizo chini yake kuibua miradi itakayotekelezwa kwa utaratibu wa ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta

Binafsi. Vilevile, Wizara itaendelea kuhamasisha Sekta Binafsi kuwekeza katika miradi ya maji na umwagiliaji.

6.0 CHANGAMOTO NA HATUA ZINAZOCHUKULIWA

227. Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio yaliyopatikana katika mwaka 2016/2017, Wizara ya Maji na Umwagiliaji imeendelea kukabiliana na changamoto mbalimbali wakati wa utekelezaji wa majukumu yake. Changamoto hizo pamoja na hatua zinachokuliwa ni kama ifuatavyo:-

6.1 Upungufu wa Wataalam katika Sekta za Maji na Umwagiliaji

228. Mheshimiwa Spika, Sekta za maji na umwagiliaji nchini zimeendelea kukabiliwa na upungufu wa wataalam kutokana na Serikali kutoajiri kwa muda mrefu; baadhi ya watumishi kufariki, kustaafu na wengine kuacha kazi; uwepo wa ikama mpya ya muundo wa Sekretariati za Mikoa; na kuongezeka kwa idadi ya Mikoa na Halmashauri. Mahitaji ya Sekta za maji na umwagiliaji ni **10,287** ikilinganishwa na wataalam **2,290** waliopo kwa sasa, hivyo kuwa na upungufu wa wataalam **7,997**. Upungufu huo umesababisha usimamizi hafifu wa miradi ya maji na umwagiliaji na kusababisha baadhi ya miradi kutokuwa na ubora unaotakiwa.

229. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na changamoto hiyo, Wizara yangu iliendelea kuwasiliana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora kwa ajili ya kupata kibali cha kuajiri wataalam watakaokidhi mahitaji ya Sekta za Maji na Umwagiliaji. Katika mwaka 2016/2017, Wizara imepata

kibali cha kuajiri Wataalam **243** wa Sekta ya Maji ambao watapangiwa vituo vya kazi katika ngazi ya Wizara, Sekretarieti za Mikoa, Halmashauri za Miji, Manispaa na Wilaya. Vilevile, kibali cha kuajiri Wataalam **40** wa Sekta ya Umwagiliaji kimetolewa. Wataalam hao watakaoajiriwa watasaidia kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya Sekta hizo kwenye maeneo mbalimbali nchini. Aidha, Wizara imeendelea kuwasiliana na Taasisi mbalimbali za elimu ya juu kwa ajili ya uanzishwaji wa fani zinazohusu maji na umwagiliaji ili kuongeza idadi ya wataalam katika fani hizo.

6.2 Uwekezaji Mdogo katika Sekta Usiolingana na Mahitaji

230. Mheshimiwa Spika, Sekta za Maji na Umwagiliaji zinakabiliwa na uhaba wa huduma ya maji unaosababishwa na uwekezaji mdogo kwenye miundombinu ya maji na umwagiliaji ikilinganishwa na mahitaji ya kijamii na kiuchumi katika maeneo ya mijini na vijijini. Miji inakua kwa kasi kutokana na ongezeko la watu na kasi kubwa ya uwekezaji katika viwanda, biashara na ujenzi wa makazi. Vilevile, maeneo mengi ya miji mikuu ya wilaya, miji midogo na vijijini yanakua kwa kasi na idadi ya watu kuongezeka wakati huduma ya maji haitoshelezi. Sababu zilizochangia changamoto ya uwekezaji mdogo usiolingana na mahitaji ni kama ifuatavyo:-

(a) Upatikanaji Mdogo wa Fedha Kulinganisha na Bajeti

231. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2016/2017, Wizara ya Maji na Umwagiliaji ilikasimiwa jumla ya

Shilingi 950,563,467,199 kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo kwenye Sekta ya Maji na Sekta ya Umwagiliaji. Hadi mwezi Machi, 2017 jumla ya **Shilingi 184,195,914,901** sawa na **asilimia 19.38** zilitolewa. Kwa upande wa Sekta ya Maji, jumla ya **Shilingi 915,193,937,771** ziliidhinishwa kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo ambapo **Shilingi 181,209,813,609** sawa na **asilimia 19.8** zilitolewa. Kwa Sekta ya Umwagiliaji, **Shilingi 2,986,101,292** sawa na **asilimia 8.4** zilitolewa kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo ikilinganishwa na jumla ya **Shilingi 35,369,529,428** zilizoidhinishwa. Kutokana na hali hiyo ya upatikanaji mdogo wa fedha za Bajeti, miradi mingi ya maendeleo imeshindikana kukamilika kwa wakati.

232. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na changamoto hiyo, Wizara imeendelea kuhamasisha wadau wengine kushiriki katika uendelezaji wa Sekta za Maji na Umwagiliaji. Vilevile, Serikali imeanzisha Mfuko wa Taifa wa Maji ambao umeendelea kugharamia utekelezaji wa miradi ya maji pamoja na kupunguza kwa kiwango kikubwa mahitaji ya fedha za kutekeleza miradi ya maji nchini.

(b) Ushiriki Mdogo wa Sekta Binafsi katika Sekta za Maji na Umwagiliaji

233. Mheshimiwa Spika, ushiriki wa Sekta Binafsi umejikita zaidi katika ujenzi wa miundombinu ya maji na umwagiliaji, suala la uendeshaji na usimamizi wa miradi umebaki kwenye Mamlaka za Maji, Halmashauri na Vyombo vya Watumiaji Maji. Serikali imeendelea kuchukua hatua mbalimbali za kuiwezesha Sekta Binafsi kuongeza ushiriki wake katika uendeshaji wa miradi ya

maji vijijini na mijini kupitia Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi. Hatua hizo ni pamoja na kutunga Sera ya Taifa ya Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi ya mwaka 2009, Sheria ya Ubia ya mwaka 2010 na Kanuni zake. Pamoja na jitihada za Serikali kuweka misingi hiyo, Sekta Binafsi bado haijahasika vya kutosha kushiriki katika uendeshaji na matengenezo ya miradi ya maji na umwagiliaji.

234. Mheshimiwa Spika, pamoja na changamoto hiyo, Wizara imechukua hatua za makusudi kuhakikisha kuwa Sekta Binafsi inashiriki kikamilifu katika kubuni, kujenga, kusimamia na kuendesha miradi ya maji na umwagiliaji. Katika kutimiza azma hiyo, Wizara imeendelea kuwajengea uwezo wataalam wake kwa kuwapatia mafunzo ya muda mrefu yanayohusu Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi katika uwekezaji na hadi sasa Watumishi **watatu (3)** wamepata mafunzo hayo.

6.3 Kupungua kwa Rasilimali za Maji

235. Mheshimiwa Spika, nchi yetu imebahatika kuwa na rasilimali za maji za kutosha juu na chini ya ardhi ambazo ni pamoja na mito, maziwa, maji chini ya ardhi na maeneo oevu. Hata hivyo, mgawanyiko wa rasilimali hiyo hauko sawa, yapo maeneo yenye rasilimali nyingi za maji na maeneo mengine yana uhaba wa rasilimali hiyo. Vilevile, rasilimali hiyo imeendelea kupungua siku hadi siku kutokana na uchafuzi wa vyanzo vya maji, uvamizi katika vyanzo vya maji kwa ajili ya shughuli za kibinadamu, matumizi holela ya maji na mabadiliko ya tabianchi. Kupungua kwa rasilimali hiyo, kumeathiri

shughuli za kijamii na kiuchumi pamoja na kusababisha migogoro kwenye vyanzo vya maji.

236. Mheshimiwa Spika, Wizara yangu imeendelea kushirikiana na wadau wengine katika kukabiliana na changamoto zinazosababisha kupungua kwa rasilimali za maji kwa kutekeleza Sera, Sheria, Kanuni, Taratibu na Miongozo mbalimbali ya utunzaji wa mazingira. Kupitia nyenzo hizo, Wizara imekuwa ikifanya ukaguzi wa mara kwa mara wa vyanzo vya maji, maeneo ya viwanda, migodi na mabwawa ya kutibu majitaka ili kuhakikisha vyanzo vya maji vinalindwa na kuhifadhiwa na utupaji wa majitaka unazingatia viwango vinavyotakiwa kisheria. Vilevile, inaendelea kuvitambua vyanzo vya maji, kuviwekea mipaka na kuvitangaza kuwa maeneo tengefu. Hadi sasa, jumla ya maeneo **18** yametangazwa kuwa maeneo tengefu na maeneo **55** yapo katika hatua za kutangazwa. Aidha, Wizara kupitia Bodi za Maji za Mabonde, Jumuiya za Watumia Maji, Halmashauri na wadau wengine imeendelea kutoa elimu na kuhamasisha wananchi kuhusu matumizi bora ya maji ili kuzuia migogoro inayojitokeza.

237. Mheshimiwa Spika, mabadiliko ya tabianchi husababisha kutokuwepo kwa uhakika wa majira na mtawanyiko wa mvua, ukame wa muda mrefu na mafuriko ya mara kwa mara. Hali hiyo husababisha uharibifu wa miundombinu ya maji na umwagiliaji. Katika kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabianchi, Serikali imeendelea kuchukua hatua mbalimbali ikiwemo kujenga mabwawa madogo na makubwa, kuimarisha ukusanyaji wa takwimu; kutoa mafunzo kwa wataalam na kuelimisha umma; kuhamasisha utaalum asilia (*Indigenous knowledge*); kutekeleza mipango shirikishi ya usimamizi

na uendelezaji wa rasilimali za maji na kushirikiana na wadau mbalimbali katika kufanya utafiti kuhusu mabadiliko ya tabianchi na namna ya kukabiliana na athari hizo.

6.4 Uharibifu wa Miundombinu ya Maji na Umwagiliaji

238. Mheshimiwa Spika, imejengeka tabia kwa baadhi ya wananchi ya kuharibu miundombinu ya maji na umwagiliaji ambayo inaathiri upatikanaji wa huduma ya maji safi na uondoaji wa majitaka katika jamii pamoja na huduma za uhakika za umwagiliaji kwa wakulima. Hali hiyo imesababishwa na uwepo wa hujuma kwenye miundombinu ya maji na umwagiliaji ikiwemo biashara ya chuma chakavu pamoja na wananchi kuharibu kwa makusudi miundombinu ya miradi ambayo imechelewa kukamilika.

239. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na changamoto hiyo, hatua zilizochukuliwa ni pamoja na Serikali kuendelea kutoa elimu kwa jamii kuhusu umuhimu wa ulinzi shirikishi katika kulinda na kutunza miundombinu ya maji na umwagiliaji kupitia vipeperushi, maonesho na maigizo kwenye shehere mbalimbali za kitaifa pamoja na vipindi kwenye luninga na radio. Vilevile, Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira Mijini, Ofisi za Kanda za Umwagiliaji na Wahandisi wa Halmashauri wameendelea kushirikiana na uongozi wa Mikoa, Jeshi la Polisi pamoja na wananchi ili kubaini wananchi wanaojihusisha na hujuma hizo na kuchukua hatua stahiki pamoja na kutoa zawadi kwa watoa taarifa. Aidha, Wizara imeendelea kuzifanyia marekebisho

Sheria za Maji ili ziweze kutoa adhabu kali kwa wahujumu wa miundombinu ya maji na umwagiliaji.

6.5 Kiwango Kikubwa cha Upotevu wa Maji

240. Mheshimiwa Spika, Mamlaka za Maji katika Miji Mikuu ya Mikoa, Wilaya, Miji Midogo pamoja na miradi ya Kitaifa zimekuwa zikikabiliwa na upotevu mkubwa wa maji (*NRW*) ambao ni wastani wa **asilimia 33** ukilinganishwa na kiwango kinachokubalika Kimataifa cha **asilimia 20**. Hali hiyo inasababisha Mamlaka hizo kutofikia malengo ya makusanyo ya maduhuli waliyojiwekea na kuathiri shughuli za uendeshaji kutokana na uhaba wa fedha. Hadi mwezi Machi 2017, Mamlaka hizo zinapoteza jumla ya **Shilingi bilioni 1.58** kwa mwezi. Kwa upande wa *DAWASCO*, wastani wa upotevu wa maji kwa kipindi hicho ni **asilimia 38** ambayo ni sawa na **Shilingi bilioni 2.5** kwa mwezi. Upotevu huo wa maji unatokana na uchakavu wa miundombinu iliyojengwa miaka mingi iliyopita, wizi wa maji unaotokana na wateja wasiokuwa waaminifu kujipatia huduma ya maji kinyume na taratibu (*by-pass, and illegal connection*) pamoja na udanganyifu wa wateja kuchezea dira za maji ili zisitoe taarifa sahihi za matumizi ya maji.

241. Mheshimiwa Spika, Wizara inachukua hatua mbalimbali za kukabilia na changamoto ya upotevu wa maji hapa nchini. Hatua hizo ni pamoja na uwekezaji katika miundombinu ya majisafi pamoja na ukarabati wa miundombinu, kuhakikisha wateja wote wanafungiwa dira za maji, na kuzielekeza Mamlaka kuwa mikakati ya kupunguza upotevu wa maji hadi kufikia **asilimia 20**. Aidha, Serikali inaendelea kurekebisha sheria za maji ili ziweze kutoa adhabu kali kwa wezi wa maji na

wahujumu wa miundombinu ya maji. Vilevile, Wizara inaangalia uwezekano wa kushirikiana na Sekta Binafsi katika kutumia teknolojia rahisi ya kudhibiti upotevu wa maji.

6.6 Madeni Makubwa ya Ankara za Maji kwa Taasisi za Serikali

242. Mheshiwa Spika, Mamlaka za Maji nchini zimeendelea kukabiliwa na changamoto ya malimbikizo makubwa ya madeni ya ankara za matumizi ya maji kwa baadhi ya Taasisi na Idara za Serikali ambazo zimekuwa zikipata huduma ya maji na kushindwa kulipia gharama ya huduma hiyo kwa wakati. Hali hiyo, imesababisha Mamlaka hizo kushindwa kutekeleza majukumu yao ya msingi ambayo ni uendeshaji na matengenezo ya miundombinu. Hadi mwezi Machi 2017, jumla ya madeni ya ankara za maji kwa Taasisi na Idara za Serikali yamefikia **Shilingi bilioni 39.94**.

243. Mheshimiwa Spika, katika kutatua changamoto hiyo, Wizara yangu imewasilisha Wizara ya Fedha na Mipango orodha ya madeni ya ankara za maji za Taasisi za Serikali na inaendelea kuwasiliana nayo ili kuona uwezekano wa kulipa madeni hayo moja kwa moja kwa Mamlaka za Maji husika badala ya kutuma fedha kwenye Taasisi hizo ili walipe. Vilevile, Wizara imezielekeza Mamlaka za Maji kuanza kutumia dira za maji za mfumo wa malipo kabla ya matumizi (*prepaid meters*) ili kupunguza tatizo la malimbikizo ya madeni ya matumizi ya maji kwa wateja. Hadi mwezi Machi 2017, Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira Iringa imeanza kutumia dira hizo na kuonesha mafanikio makubwa. Mamlaka za Majisafi na Usafi wa Mazingira za Miji ya

Arusha, Dodoma, Mbeya, Moshi, Songea na Tanga zimeanza majaribio ya kutumia dira hizo. Vilevile, Serikali imeziagiza Mamlaka za Maji Mijini kuhakikisha kuwa wateja wote wanafungiwa dira hizo za maji ifikapo mwezi Juni, 2018 ili kuwawezesha wateja kulipia huduma ya maji kadri wanavyotumia.

6.7 Uendeleu wa Miradi ya Maji na Skimu za Umwagiliaji

244. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kukabiliwa na changamoto ya uendeleu wa miradi ya maji na umwagiliaji. Hali hiyo imetokana na mapungufu katika uendeshaji na matengenezo ya baadhi ya miradi ya maji na skimu za umwagiliaji; miradi kujengwa kwa kutumia teknolojia zisizoendana na mazingira ya vijijini; kipato kidogo cha watumiaji kulinganisha gharama za usimamizi, uendeshaji na matengenezo; kutopatikana kwa wakati kwa vipuri vya miradi ya maji; kasi ndogo ya uanzishwaji wa vyombo vya usimamizi wa miradi; na usimamizi hafifu wa makusanyo ya fedha za miradi. Changamoto hii imeathiri kwa kiwango kikubwa upatikanaji wa huduma ya maji safi ya uhakika na ufanisi wa skimu za umwagiliaji kwenye maeneo mengi vijijini.

245. Mheshimiwa Spika, katika kukabiliana na changamoto hiyo, Wizara kwa kushirikiana na Halmashauri inaendelea kuimarisha mifumo ya ukusanyaji na upatikanaji wa takwimu ili kuwa na taarifa sahihi na kwa wakati kuhusu hali ya miradi ya maji nchini. Vilevile, Serikali inatekeleza Mkakati wa Uendeleu wa Miradi ya Maji Vijijini (*National Rural Water Supply Sustainability Strategy*) ambao unaelekeza ushirikishwaji wa wananchi katika kusimamia na

kuendesha miradi ya maji. Aidha, Halmashauri za Wilaya nchini zimeelekezwa kuongeza kasi ya uundaji na usajili wa Vyombo vya Watumiaji Maji (COWSOs) ili kuongeza ufanisi wa usimamizi na uendeshaji wa miradi ya maji vijijini.

Kwa upande wa uendeleu wa skimu za umwagiliaji, Halmashauri za Wilaya zimeelekezwa kuwa na wataalam wa kutosha wa Sekta ya Umwagiliaji katika maeneo ya miradi; na kusajili vyama vipya vya wamwagiliaji pamoja na kuendelea kuviimarisha vyama vilivyopo ili kusimamia uendeshaji na matengenezo ya skimu za umwagiliaji nchini kwa ufanisi zaidi.

7.0 SHUKRANI

246. Mheshimiwa Spika, napenda kutumia nafasi hii kuwashukuru wadau wote waliochangia kwa njia moja ama nyingine kufanikisha majukumu ya Sekta za Maji na Umwagiliaji katika kipindi cha mwaka 2016/2017. Shukrani za pekee ni kwa Nchi marafiki, Washirika wa Maendeleo, Mashirika ya Misaada ya kimataifa, Taasisi za Kiserikali, Mashirika ya Kidini pamoja na wadau wengine. Napenda kuwashukuru wananchi wote kwa kushiriki kikamilifu katika kutekeleza miradi ya maji na umwagiliaji nchini bila kujali tofauti zao za kisiasa, kidini, kikabila na kijinsia.

247. Mheshimiwa Spika, napenda kuzishukuru nchi rafiki ambazo zimesaidia kuchangia maendeleo ya Sekta za Maji na Umwagiliaji nchini zikiwemo Serikali za Ujerumani, Uholanzi, Uingereza, Marekani, Japan, Ufaransa, China, Uswisi, Ubelgiji, Ireland, Korea Kusini, Sweden, Denmark, Norway, India na Misri. Vilevile,

natoa shukrani kwa Taasisi za fedha za kimataifa na mashirika ya kimaendeleo kwa misaada na ushirikiano wa kitaalam katika kufanikisha kutekeleza majukumu na malengo ya Wizara. Taasisi hizo ni pamoja na Idara ya Maendeleo ya Kimataifa ya Uingereza (*DFID*), Shirika la Maendeleo la Ujerumani (*GIZ*), Benki ya Maendeleo ya Afrika (*AfDB*), Benki ya Maendeleo ya Ujerumani (*KfW*), Benki ya Maendeleo ya Ufaransa (*AFD*), Benki ya Uwekezaji ya Umoja wa Ulaya (*EIB*), Benki ya Kiarabu ya Maendeleo ya Afrika (*BADEA*), Mfuko wa Maendeleo wa Kuwait (*Kuwait Fund*), Mfuko wa Maendeleo wa Nchi Zinazozalisha Mafuta (*OPEC Fund for International Development-OFID*), Mfuko wa Maendeleo wa Saudia (*SFD*), Umoja wa Ulaya (*EU*), Shirika la Maendeleo la Ubelgiji (*BTC*), Shirika la Marekani la Changamoto za Milenia (*MCC*), Benki ya Dunia (*WB*), Programu ya Maendeleo ya Umoja wa Mataifa (*UNDP*), Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Japan (*JICA*), Mpango wa Umoja wa Mataifa wa Makazi Duniani (*UN HABITAT*), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (*UNICEF*), Shirika la Misaada ya Maendeleo la Sweden (*SIDA*) na Shirika la Misaada la Marekani (*USAID*).

248. Mheshimiwa Spika, miradi iliyotekelezwa kupitia Mashirika na Taasisi za Kidini imekuwa na mchango mkubwa katika kufikia malengo tuliyojiwekea katika Sekta za Maji na Umwagiliaji. Hivyo napenda kutoa shukrani kwa mashirika na taasisi hizo ambazo ni pamoja na *Catholic Agency for Overseas Aid and Development (CARITAS)*, *Adventist Development Relief Agency (ADRA)*, *Norwegian Church Aid*, *Livingwater International*, *World Islamic League*, Shirika la *Ahmadiya Muslim Jamaat Tanzania*, *Islamic Foundation*, Kanisa la Kilutheri la Ujerumani, Baraza Kuu la Waislam Tanzania

(BAKWATA), Kanisa la Kiinjili la Kilutheri Tanzania (KKKT), Kanisa Katoliki Tanzania na Kanisa la Kianglikana Tanzania.

Vilevile, napenda kutambua mchango wa Taasisi zisizo za Kiserikali katika kuendeleza Sekta za Maji na Umwagiliaji. Taasisi hizo ni pamoja na *Tanzania Water and Sanitation Network (TAWASANET)*; *Wahamasishaji wa Maji, Maendeleo na Afya (WAMMA)*; *WaterAid*; *World Vision*; *World Wide Fund for Nature (WWF)*; *Netherlands Volunteers Services (SNV)*; *Plan International*; *Concern Worldwide*; *Water Mission (T)*, Shirika la Kimataifa la Kuhifadhi Uasili na Mali Asili (*IUCN*); *African Medical Research Foundation (AMREF)*; *Clinton HIV Aids Initiative*; *Bill and Melinda Gates Foundation*; na wote ambao wameendelea kuisaidia Wizara ya Maji na Umwagiliaji katika kufanikisha malengo yake.

249. Mheshimiwa Spika, naomba sasa nitumie fursa hii kutoa shukrani zangu za dhati kwa **Mhe. Mhandisi Isack Kamwelwe (Mb)**, Naibu Waziri wa Maji na Umwagiliaji; **Prof. Kitila Alexander Mkumbo**, Katibu Mkuu; **Mhandisi Emmanuel Masasi Kalobelo**, Naibu Katibu Mkuu; Wakurugenzi, Wakuu wa Vitengo, wataalam na watumishi wote wa Wizara; pamoja na Maafisa Watendaji Wakuu na watumishi wa Mashirika, Wakala na Taasisi zilizo chini ya Wizara kwa ushirikiano mkubwa walionipatia katika kuhakikisha tunatekeleza malengo na majukumu ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji. Nawasihi waongeze juhudi katika kutekeleza majukumu yao ili kuhakikisha wananchi wanaendelea kupata huduma bora na endelevu za maji na umwagiliaji kote nchini. Vilevile, napenda kuwashukuru wananchi wote wa Jimbo langu la Wanging'ombe kwa ushirikiano

wanaoendelea kunipatia na wamekuwa nami bega kwa bega katika kuleta maendeleo ya Wilaya yetu ya Wanging'ombe na Taifa kwa ujumla.

8.0 MAOMBI YA FEDHA KWA MWAKA 2017/2018

250. Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, naomba sasa Bunge lako Tukufu liidhinishe jumla ya **Shilingi 672,223,100,937** kwa ajili ya matumizi ya Wizara ya Maji na Umwagiliaji kwa mwaka 2017/2018, ili Wizara iweze kutekeleza majukumu na malengo yaliyoelezwa katika hotuba hii. Mchanganuo wake ni kama ifuatavyo:-

(a) Fungu 49

251. Mheshimiwa Spika, jumla ya **Shilingi 648,064,207,705** zimetengwa kwa ajili ya matumizi ya Sekta ya Maji kwa mwaka 2017/2018. Kati ya fedha hizo, Matumizi ya Kawaida ni **Shilingi 24,457,459,705** ambapo **Shilingi 6,636,518,705** sawa na **asilimia 27** ni kwa ajili ya kugharamia Matumizi Mengineyo (**OC**) na **Shilingi 17,820,941,000** sawa na **asilimia 73** ni kwa ajili ya kulipa mishahara (**PE**) ya watumishi wa Wizara na Chuo cha Maji. Jumla ya bajeti ya maendeleo ni **Shilingi 623,606,748,000** ambapo kati ya fedha hizo **Shilingi 408,617,643,000** sawa na **asilimia 66** ni fedha za ndani na **Shilingi 214,989,105,000** sawa na **asilimia 34** ni fedha za nje.

(b) Fungu 05

252. Mheshimiwa Spika, jumla ya **Shilingi 24,158,893,232** zimetengwa kwa ajili ya matumizi ya

Sekta ya Umwagiliaji kwa mwaka 2017/2018. Kati ya fedha hizo, Matumizi ya Kawaida ni **Shilingi 4,055,481,082** ambapo **Shilingi 585,184,082** sawa na **asilimia 14.4** ni kwa ajili ya kugharamia Matumizi Mengineyo (**OC**) na **Shilingi 3,470,297,000** sawa na **asilimia 85.6** ni kwa ajili ya kulipa mishahara (**PE**) ya watumishi wa Tume ya Taifa ya Umwagiliaji. Jumla ya bajeti ya maendeleo ni **Shilingi 20,103,412,150** ambapo kati ya fedha hizo **Shilingi 5,600,000,000** sawa na **asilimia 27.9** ni fedha za ndani na **Shilingi 14,503,412,150** sawa na **asilimia 72.1** ni fedha za nje.

253. Mheshimiwa Spika, naomba tena nitoe shukrani zangu kwako na kwa Waheshimiwa Wabunge kwa kunisikiliza. Hotuba hii pia inapatikana katika Tovuti ya Wizara kwa anwani: www.maji.go.tz.

254. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

9.0 MAJEDWALI

Jedwali Na.1: Kiwango cha Maji katika Maziwa, Mito na Mabwawa Katika Mwaka wa Kihadrolojia 2015/2016 Ikilinganishwa na Mwaka 2014/2015

	Mwaka 2015/2016	Mwaka 2014/2015
Bonde La Maji	Mvua (Milimita)	
Pangani	830.67	697.63
Rufiji	716	567.8
Ziwa Victoria	1337.7	1171.6
Ziwa Tanganyika	1034.7	781.7
Ziwa Rukwa	851.9	857.6
Ziwa Nyasa	1359.78	1208.92
Bonde la Kati	976.7	650.1
Wami Ruvu	850	946
Ruvuma na Pwani ya Kusini	1185.6	1076.0
Maziwa na Mabwawa	Usawa wa Maji kwenye maziwa na baadhi ya mabwawa (Mita kutoka usawa wa bahari)	

Ziwa Victoria	1133.94	1133.91
Ziwa Tanganyika	774.82	774.69
Ziwa Rukwa	4.85	4.64
Ziwa Nyasa	476.89	476.59
Bwawa la Nyumba ya Mungu (Pangani)	684.36	684.74
Mabayani (Pangani)	91.27	91.11
Bwawa la Mtera (Rufiji)	693.45	689.89
Bwawa la Kidatu (Rufiji)	447.57	446.11
Bwawa la Kihansi (Rufiji)	1144.81	1144.80
Bwawa la Mindu	506.7	506.98
Bwawa la Igombe (Ziwa Tanganyika)	4.3	3.9
Mto	Wingi wa maji katika baadhi ya Mito (Mita za Ujazo kwa Sekunde)	
Pangani	17	20
Ruaha Mkuu	68.43	8.45
Mara	32.22	27.65
Kagera	246.23	246.34
Simiyu	39.02	30.84

Wami	12.89	29.965
Ruvu	49.27	92.33
Malagarasi	56.50	145.30
Kiwira	690.00	577.57
Ruhuhu	325.79	288.18
Ruvuma	32.56	28.28
Kilombero	400.78	320.50

Jedwali Na. 2: Makusanyo ya Maduhuli kwa Bodi za Maji za Mabonde kwa Mwaka 2016/2017 na Makadirio ya Makusanyo kwa Mwaka 2017/2018

Na	Bonde	2016/2017			2017/2018
		Makadirio	Makusanyo Hadi Machi, 2017	%	Makadirio
1.	Pangani	500,000,000	407,561,909	82	630,000,000
2.	Wami/Ruvu	670,000,000	375,270,874	56	670,000,000

3.	Mto Rufiji	916,000,000	815,705,517	89	920,000,000
4.	Ruvuma	180,000,000	175,331,813	97	215,000,000
5.	Ziwa Nyasa	390,000,000	145,274,712	37	270,000,000
6.	Bonde la Kati	300,000,000	189,092,755	63	310,000,000
7.	Ziwa Rukwa	350,000,000	396,045,391	113	260,000,000
8.	Ziwa Tanganyika	100,000,000	42,964,800	43	120,000,000
9.	Ziwa Victoria	400,000,000	406,219,146	102	750,000,000
Jumla		3,806,000,000	2,953,466,917	78	4,145,000,000

Jedwali Na. 3: Mchanganuo wa Mgawanyo wa Mitambo ya Kuondoa Madini ya Fluoride na Wananchi Walionufaika kwa Kipindi cha Miaka Titatu

Mwaka	Idadi ya Mitambo Iliyosambazwa	Wananchi Walionufaika
2014/2015	100	800
2015/2016	348	2784
2016/2017	422	3376
Jumla	870	6960

Jedwali Na. 4: Maabara Zilizoshiriki katika Zoezi la Kujipima Uwezo wa Kufanya Uchunguzi wa Vimelea vya Vijidudu kwenye Maji

Na.	Jina la Maabara	Namba ya Utambulisho	Alama (%)	Kiwango cha Ufaulu
1.	Arusha	071	33.3	Haikufanya vizuri
2.	Dar es Salaam	072	66.7	Vizuri
3.	Dodoma	073	81.0	Vizuri
4.	Iringa	074	57.1	Vizuri
5.	Kigoma	075	76.2	Vizuri
6.	Mbeya	076	47.6	Wastani
7.	Morogoro	077	81.0	Vizuri
8.	Mtwara	078	57.1	Vizuri
9.	Mwanza	079	61.9	Vizuri
10.	Singida	080	57.1	Vizuri
11.	Bukoba	081	71.4	Vizuri
12.	Musoma	082	71.4	Vizuri
13.	Rukwa	083	19.0	Haikufanya vizuri

14.	Shinyanga	084	0.00	Haikufanya vizuri
15.	Songea	085	42.9	Wastani
16.	Tanga	086	61.9	Vizuri

Jedwali Na. 5(a): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo Zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Halmashauri Kutekeleza Miradi ya Maji Vijijini

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Arusha	1	Arusha	CC	967,740,000	-	-	100,012,000	0	15,000,000	1,082,752,000
	2	Arusha	DC	1,891,557,000	40,000,000	10,000,000	200,651,000	837,630,000	25,000,000	3,004,838,000
	3	Karatu	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	237,251,000	20,000,000	757,251,000
	4	Longido	DC	1,910,333,000	40,000,000	12,000,000	202,798,000	146,080,000	20,000,000	2,331,211,000
	5	Meru	DC	1,139,437,000	40,000,000	12,000,000	123,130,000	716,414,000	35,000,000	2,065,981,000
	6	Monduli	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	126,914,000	20,000,000	646,914,000
	7	Ngorongoro	DC	1,760,669,000	40,000,000	12,000,000	187,331,000	87,026,000	20,000,000	2,107,026,000
Jumla ndogo				8,472,070,000	240,000,000	70,000,000	907,588,000	2,151,315,000	155,000,000	11,995,973,000
Dar es Salaam	8	Ilala	MC	635,203,000	30,000,000	10,000,000	69,779,000	409,231,000	20,000,000	1,174,213,000
	9	Kigamboni	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	20,202,500	20,000,000	540,202,500
	10	Kinondoni	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	133,129,500	20,000,000	653,129,500
	11	Temeke	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	20,202,500	20,000,000	540,202,500
	12	Ubungo	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	133,129,500	20,000,000	653,129,500

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Jumla ndogo				2,287,871,000	150,000,000	50,000,000	257,111,000	715,895,000	100,000,000	3,560,877,000
Dodoma	13	Bahi	DC	431,635,000	40,000,000	12,000,000	49,982,000	535,627,000	25,000,000	1,094,244,000
	14	Chamwino	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	146,080,000	15,000,000	661,080,000
	15	Chemba	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	121,215,000	20,000,000	641,215,000
	16	Dodoma	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	113,445,000	20,000,000	633,445,000
	17	Kondoa	DC	1,084,894,000	40,000,000	12,000,000	117,493,000	105,675,000	25,000,000	1,385,062,000
	18	Kondoa	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	14,504,000	15,000,000	529,504,000
	19	Kongwa	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	255,381,000	15,000,000	770,381,000
	20	Mpwawa	DC	405,008,000	40,000,000	12,000,000	47,230,000	151,778,000	20,000,000	676,016,000
Jumla ndogo				3,951,372,000	300,000,000	92,000,000	448,870,000	1,443,705,000	155,000,000	6,390,947,000
Geita	21	Bukombe	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	906,525,000	31,000,000	1,637,525,000
	22	Chato	DC	4,064,425,000	40,000,000	12,000,000	425,414,000	782,720,000	41,000,000	5,365,559,000
	23	Geita	DC	1,482,771,000	40,000,000	12,000,000	158,612,000	109,301,000	31,000,000	1,833,684,000
	24	Geita	TC	613,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	51,801,000	21,000,000	772,801,000
	25	Mbogwe	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	177,161,000	26,000,000	903,161,000
	26	Nyang'hwale	DC	2,982,140,000	40,000,000	12,000,000	375,572,000	42,477,000	26,000,000	3,478,189,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Jumla ndogo				10,344,837,000	230,000,000	70,000,000	1,100,097,000	2,069,985,000	176,000,000	13,990,919,000
Iringa	27	Iringa	DC	1,048,837,000	40,000,000	12,000,000	113,767,000	296,822,000	35,000,000	1,546,426,000
	28	Iringa	MC	932,695,000	30,000,000	10,000,000	100,524,000	20,203,000	20,000,000	1,113,422,000
	29	Kilolo	DC	446,965,000	40,000,000	12,000,000	51,566,000	197,364,000	20,000,000	767,895,000
	30	Mafinga	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	42,477,000	15,000,000	557,477,000
	31	Mufindi	DC	1,227,973,000	40,000,000	12,000,000	132,280,000	1,132,898,000	20,000,000	2,565,151,000
Jumla ndogo				4,069,637,000	180,000,000	56,000,000	444,970,000	1,689,764,000	110,000,000	6,550,371,000
Kagera	32	Biharamulo	DC	942,267,000	40,000,000	12,000,000	102,753,000	268,332,000	35,000,000	1,400,352,000
	33	Bukoba	DC	900,665,000	40,000,000	12,000,000	98,454,000	202,026,000	25,000,000	1,278,145,000
	34	Bukoba	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	46,621,000	15,000,000	561,621,000
	35	Karagwe	DC	1,997,426,000	40,000,000	12,000,000	211,799,000	1,392,423,000	25,000,000	3,678,648,000
	36	Kyerwa	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	882,697,000	25,000,000	1,407,697,000
	37	Misenyi	DC	1,328,348,000	40,000,000	12,000,000	142,653,000	169,391,000	20,000,000	1,712,392,000
	38	Muleba	DC	824,076,000	40,000,000	12,000,000	90,539,000	138,828,000	20,000,000	1,125,443,000
	39	Ngara	DC	1,067,851,000	40,000,000	12,000,000	115,732,000	295,268,000	25,000,000	1,555,851,000
Jumla ndogo				7,874,967,000	310,000,000	94,000,000	855,596,000	3,395,586,000	190,000,000	12,720,149,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Katavi	40	Mlele	DC	2,032,569,000	40,000,000	12,000,000	215,431,000	47,139,000	26,000,000	2,373,139,000
	41	Mpanda	DC	601,467,000	40,000,000	12,000,000	67,533,000	107,747,000	41,000,000	869,747,000
	42	Mpanda	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	35,743,000	26,000,000	561,743,000
	43	Mpimbwe	DC	799,954,000	40,000,000	12,000,000	88,046,000	55,946,000	31,000,000	1,026,946,000
	44	Nsimbo	DC	582,434,000	40,000,000	12,000,000	65,566,000	68,378,000	26,000,000	794,378,000
Jumla ndogo				4,429,591,000	190,000,000	58,000,000	483,409,000	314,953,000	150,000,000	5,625,953,000
Kigoma	45	Buhigwe	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	641,820,000	20,000,000	1,161,820,000
	46	Kakonko	DC	945,874,000	40,000,000	12,000,000	103,126,000	85,990,000	25,000,000	1,211,990,000
	47	Kasulu	DC	1,603,293,000	40,000,000	12,000,000	171,067,000	265,741,000	35,000,000	2,127,101,000
	48	Kasulu	TC	2,861,176,000	30,000,000	10,000,000	299,824,000	133,130,000	15,000,000	3,349,130,000
	49	Kibondo	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	296,822,000	20,000,000	816,822,000
	50	Kigoma	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	124,842,000	25,000,000	649,842,000
	51	Kigoma/Ujiji	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	23,311,000	20,000,000	543,311,000
	52	Uvinza	DC	1,723,135,000	40,000,000	12,000,000	183,452,000	1,214,226,000	25,000,000	3,197,813,000
Jumla ndogo				8,750,146,000	300,000,000	92,000,000	944,801,000	2,785,882,000	185,000,000	13,057,829,000
Kilimanjaro	53	Hai	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	585,921,000	26,000,000	1,111,921,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	54	Moshi	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	688,209,000	41,000,000	1,229,209,000
	55	Moshi	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	0	26,000,000	526,000,000
	56	Mwanga	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	521,687,000	26,000,000	1,047,687,000
	57	Rombo	DC	1,574,445,000	40,000,000	12,000,000	168,086,000	463,693,000	31,000,000	2,289,224,000
	58	Same	DC	451,904,000	40,000,000	12,000,000	52,076,000	639,771,000	26,000,000	1,221,751,000
	59	Siha	DC	710,490,000	40,000,000	12,000,000	78,800,000	661,033,000	26,000,000	1,528,323,000
Jumla ndogo				4,353,507,000	270,000,000	82,000,000	486,294,000	3,560,314,000	202,000,000	8,954,115,000
Lindi	60	Kilwa	DC	1,036,347,000	40,000,000	12,000,000	112,476,000	93,243,000	20,000,000	1,314,066,000
	61	Lindi	DC	532,272,000	40,000,000	12,000,000	60,382,000	164,211,000	25,000,000	833,865,000
	62	Lindi	MC	822,096,000	30,000,000	10,000,000	89,094,000	105,675,000	20,000,000	1,076,865,000
	63	Liwale	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	55,946,000	20,000,000	575,946,000
	64	Nachingwea	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	60,608,000	25,000,000	585,608,000
	65	Ruangwa	DC	1,307,501,000	40,000,000	12,000,000	140,499,000	95,315,000	35,000,000	1,630,315,000
Jumla ndogo				4,500,550,000	230,000,000	70,000,000	496,117,000	574,998,000	145,000,000	6,016,665,000
Manyara	66	Babati	DC	501,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	375,561,000	30,000,000	1,005,561,000
	67	Babati	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	96,351,000	15,000,000	611,351,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	68	Hanang	DC	1,307,501,000	40,000,000	12,000,000	140,499,000	437,204,000	20,000,000	1,957,204,000
	69	Kiteto	DC	501,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	87,544,000	20,000,000	707,544,000
	70	Mbulu	DC	1,633,627,000	40,000,000	12,000,000	194,871,000	190,629,000	20,000,000	2,091,127,000
	71	Mbulu	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	65,788,000	15,000,000	580,788,000
	72	Simanjiro	DC	961,057,000	40,000,000	12,000,000	104,695,000	118,107,000	20,000,000	1,255,859,000
Jumla ndogo				5,730,853,000	260,000,000	80,000,000	627,397,000	1,371,184,000	140,000,000	8,209,434,000
Mara	73	Bunda	DC	798,360,000	40,000,000	12,000,000	87,881,000	112,927,000	20,000,000	1,071,168,000
	74	Bunda	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	111,891,000	15,000,000	626,891,000
	75	Butiama	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	182,859,000	25,000,000	707,859,000
	76	Musoma	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	46,103,000	25,000,000	571,103,000
	77	Musoma	MC	-	-	-	-	0	15,000,000	15,000,000
	78	Rorya	DC	1,471,366,000	40,000,000	12,000,000	157,433,000	91,689,000	35,000,000	1,807,488,000
	79	Serengeti	DC	858,470,000	40,000,000	12,000,000	94,093,000	373,488,000	20,000,000	1,398,051,000
	80	Tarime	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	57,500,000	20,000,000	577,500,000
	81	Tarime	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	25,383,000	15,000,000	540,383,000
Jumla ndogo				5,158,031,000	300,000,000	92,000,000	573,572,000	1,001,840,000	190,000,000	7,315,443,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Mbeya	82	Busokelo	DC	701,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	284,908,000	20,000,000	1,104,908,000
	83	Chunya	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	94,279,000	25,000,000	819,279,000
	84	Kyela	DC	666,465,000	40,000,000	12,000,000	84,585,000	392,137,000	25,000,000	1,220,187,000
	85	Mbarali	DC	1,263,308,000	40,000,000	12,000,000	146,266,000	719,004,000	20,000,000	2,200,578,000
	86	Mbeya	CC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	102,049,000	20,000,000	622,049,000
	87	Mbeya	DC	1,276,099,000	40,000,000	10,000,000	147,381,000	200,472,000	20,000,000	1,693,952,000
	88	Rungwe	DC	2,102,535,000	40,000,000	12,000,000	243,331,000	289,570,000	35,000,000	2,722,436,000
Jumla ndogo				7,023,908,000	270,000,000	80,000,000	762,062,000	2,082,419,000	165,000,000	10,383,389,000
Morogoro	89	Gairo	DC	581,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	219,167,000	20,000,000	919,167,000
	90	Ifakara	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	502,969,000	15,000,000	1,017,969,000
	91	Kilombero	DC	1,114,914,000	40,000,000	12,000,000	128,863,000	380,223,000	25,000,000	1,701,000,000
	92	Kilosa	DC	403,167,000	40,000,000	10,000,000	46,833,000	372,970,000	31,000,000	903,970,000
	93	Malinyi	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	132,612,000	20,000,000	652,612,000
	94	Morogoro	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	204,098,000	20,000,000	724,098,000
	95	Morogoro	DC	1,445,152,000	40,000,000	12,000,000	165,059,000	66,306,000	35,000,000	1,763,517,000
	96	Mvomero	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	300,425,000	25,000,000	825,425,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	97	Ulanga	DC	1,109,246,000	40,000,000	12,000,000	120,010,000	191,147,000	25,000,000	1,497,403,000
Jumla ndogo				6,282,314,000	340,000,000	102,000,000	694,930,000	2,369,917,000	216,000,000	10,005,161,000
Mtwara	98	Masasi	DC	1,297,146,000	40,000,000	12,000,000	170,432,000	172,499,000	26,000,000	1,718,077,000
	99	Masasi	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	22,275,000	21,000,000	543,275,000
	100	Mtwara	DC	816,840,000	40,000,000	12,000,000	89,791,000	67,860,000	26,000,000	1,052,491,000
	101	Mtwara	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	1,330,261,000	21,000,000	1,851,261,000
	102	Nanyamba	TC	889,109,000	30,000,000	10,000,000	65,016,000	60,090,000	26,000,000	1,080,215,000
	103	Nanyumbu	DC	851,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	157,500,000	26,000,000	1,133,500,000
	104	Newala	DC	1,120,616,000	40,000,000	12,000,000	167,690,000	145,067,000	26,000,000	1,511,373,000
	105	Newala	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	217,094,000	21,000,000	738,094,000
	106	Tandahimba	DC	871,358,000	40,000,000	12,000,000	95,425,000	1,880,300,000	36,000,000	2,935,083,000
Jumla ndogo				7,085,737,000	320,000,000	100,000,000	775,686,000	4,052,946,000	229,000,000	12,563,369,000
Mwanza	107	Buchosa	DC	801,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	107,747,000	20,000,000	1,027,747,000
	108	Ilemela	MC	1,290,767,000	30,000,000	10,000,000	173,700,000	31,599,000	20,000,000	1,556,066,000
	109	Kwimba	DC	1,242,437,000	40,000,000	12,000,000	175,113,000	336,709,000	25,000,000	1,831,259,000
	110	Magu	DC	1,282,984,000	40,000,000	12,000,000	174,136,000	207,206,000	20,000,000	1,736,326,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	111	Misungwi	DC	3,302,733,000	40,000,000	12,000,000	367,366,000	193,737,000	20,000,000	3,935,836,000
	112	Mwanza	CC	913,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	13,986,000	20,000,000	1,033,986,000
	113	Sengerema	DC	1,378,900,000	40,000,000	12,000,000	96,204,000	114,481,000	35,000,000	1,676,585,000
	114	Ukerewe	DC	1,004,517,000	40,000,000	12,000,000	119,521,000	156,958,000	25,000,000	1,357,996,000
Jumla ndogo				11,216,672,000	300,000,000	92,000,000	1,199,706,000	1,162,423,000	185,000,000	14,155,801,000
Njombe	115	Ludewa	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	343,962,000	20,000,000	863,962,000
	116	Makambako	TC	775,701,000	30,000,000	10,000,000	84,299,000	133,648,000	15,000,000	1,048,648,000
	117	Makele	DC	501,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	483,308,000	20,000,000	1,103,308,000
	118	Njombe	DC	501,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	272,476,000	25,000,000	897,476,000
	119	Njombe	TC	1,037,540,000	30,000,000	10,000,000	132,028,000	322,723,000	15,000,000	1,547,291,000
	120	Wanging'ombe	DC	1,912,924,000	40,000,000	12,000,000	203,066,000	807,585,000	35,000,000	3,010,575,000
Jumla ndogo				5,129,666,000	220,000,000	68,000,000	559,892,000	2,363,702,000	130,000,000	8,471,260,000
Pwani	121	Bagamoyo	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	272,994,000	31,000,000	803,994,000
	122	Chalinze	DC	403,167,000	40,000,000	10,000,000	46,833,000	313,917,000	26,000,000	839,917,000
	123	Kibaha	DC	655,639,000	40,000,000	10,000,000	72,925,000	141,418,000	41,000,000	960,982,000
	124	Kibaha	TC	698,269,000	30,000,000	10,000,000	76,297,000	26,937,000	21,000,000	862,503,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	125	Kibiti	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	42,477,000	26,000,000	568,477,000
	126	Kisarawe	DC	857,969,000	40,000,000	12,000,000	94,041,000	117,071,000	26,000,000	1,147,081,000
	127	Mafia	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	110,855,000	31,000,000	641,855,000
	128	Mkuranga	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	277,656,000	26,000,000	803,656,000
	129	Rufiji	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	99,977,000	31,000,000	630,977,000
Jumla ndogo				4,632,879,000	340,000,000	100,000,000	524,261,000	1,403,302,000	259,000,000	7,259,442,000
Rukwa	130	Kalambo	DC	701,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	87,026,000	26,000,000	913,026,000
	131	Nkasi	DC	1,589,208,000	40,000,000	12,000,000	200,615,000	153,850,000	31,000,000	2,026,673,000
	132	Sumbawang a	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	236,215,000	41,000,000	777,215,000
	133	Sumbawang a	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	69,932,000	21,000,000	590,932,000
Jumla ndogo				3,104,709,000	150,000,000	46,000,000	341,114,000	547,023,000	119,000,000	4,307,846,000
Ruvuma	134	Madaba	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	585,990,000	26,000,000	1,311,990,000
	135	Mbinga	DC	763,701,000	40,000,000	12,000,000	84,299,000	577,184,000	31,000,000	1,508,184,000
	136	Mbinga	TC	613,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	273,040,000	21,000,000	994,040,000
	137	Namtumbo	DC	3,208,273,000	40,000,000	12,000,000	378,273,000	255,899,000	26,000,000	3,920,445,000
	138	Nyasa	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	688,557,000	31,000,000	1,419,557,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampeni ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	139	Songea	DC	2,288,681,000	40,000,000	12,000,000	283,237,000	2,040,181,000	41,000,000	4,705,099,000
	140	Songea	MC	634,688,000	40,000,000	12,000,000	70,966,000	2,051,106,000	26,000,000	2,834,760,000
	141	Tunduru	DC	857,610,000	40,000,000	12,000,000	94,004,000	712,904,000	31,000,000	1,747,518,000
Jumla ndogo				9,568,454,000	310,000,000	94,000,000	1,051,278,000	7,184,861,000	233,000,000	18,441,593,000
Shinyanga	142	Kahama	TC	463,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	142,972,000	15,000,000	707,972,000
	143	Kishapu	DC	1,419,046,000	40,000,000	12,000,000	198,532,000	168,873,000	20,000,000	1,858,451,000
	144	Msalala	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	109,819,000	35,000,000	844,819,000
	145	Shinyanga	DC	901,464,000	40,000,000	12,000,000	98,536,000	267,296,000	25,000,000	1,344,296,000
	146	Shinyanga	MC	613,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	132,612,000	15,000,000	847,612,000
	147	Ushetu	DC	611,980,000	40,000,000	12,000,000	47,950,000	128,468,000	20,000,000	860,398,000
Jumla ndogo				4,609,991,000	220,000,000	68,000,000	485,517,000	950,040,000	130,000,000	6,463,548,000
Simiyu	149	Bariadi	DC	801,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	171,486,000	15,000,000	1,086,486,000
	148	Bariadi	TC	1,794,209,000	30,000,000	10,000,000	241,230,000	208,242,000	35,000,000	2,318,681,000
	150	Busega	DC	501,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	1,512,061,000	20,000,000	2,132,061,000
	151	Ililima	DC	1,034,527,000	40,000,000	12,000,000	112,288,000	644,928,000	20,000,000	1,863,743,000
	152	Maswa	DC	601,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	382,295,000	25,000,000	1,107,295,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	153	Meatu	DC	1,467,048,000	40,000,000	12,000,000	177,656,000	209,796,000	25,000,000	1,931,500,000
Jumla ndogo				6,199,285,000	230,000,000	70,000,000	671,673,000	3,128,808,000	140,000,000	10,439,766,000
Singida	154	Ikungi	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	152,296,000	31,000,000	683,296,000
	155	Iramba	DC	527,043,000	40,000,000	12,000,000	59,842,000	156,440,000	41,000,000	836,325,000
	156	Itigi	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	20,203,000	26,000,000	546,203,000
	157	Manyoni	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	80,810,000	31,000,000	611,810,000
	158	Mkalama	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	104,121,000	26,000,000	630,121,000
	159	Singida	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	334,119,000	26,000,000	860,119,000
	160	Singida	MC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	65,788,000	21,000,000	586,788,000
Jumla ndogo				2,946,045,000	270,000,000	82,000,000	340,840,000	913,777,000	202,000,000	4,754,662,000
Songwe	161	Ileje	DC	854,334,000	40,000,000	12,000,000	93,666,000	643,328,000	26,000,000	1,669,328,000
	162	Mbozi	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	307,183,000	41,000,000	848,183,000
	163	Momba	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	145,067,000	26,000,000	671,067,000
	164	Songwe	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	163,716,000	31,000,000	694,716,000
	165	Tunduma	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	146,080,000	21,000,000	667,080,000
Jumla ndogo				2,471,002,000	190,000,000	58,000,000	280,998,000	1,405,374,000	145,000,000	4,550,374,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampani ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
Tabora	166	Igunga	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	216,012,000	25,000,000	741,012,000
	167	Kaliua	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	172,004,000	20,000,000	692,004,000
	168	Nzega	DC	437,736,000	40,000,000	12,000,000	50,612,000	1,238,008,000	25,000,000	1,803,356,000
	169	Nzega	TC	413,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	132,117,000	15,000,000	647,117,000
	170	Sikonge	DC	601,203,000	40,000,000	12,000,000	67,506,000	480,199,000	25,000,000	1,225,908,000
	171	Tabora	MC	929,099,000	30,000,000	10,000,000	100,152,000	505,064,000	20,000,000	1,594,315,000
	172	Urambo	DC	401,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	418,556,000	35,000,000	953,556,000
	173	Uyui/Tabora	DC	707,123,000	40,000,000	12,000,000	78,452,000	151,260,000	20,000,000	1,008,835,000
Jumla ndogo				4,291,829,000	300,000,000	92,000,000	484,054,000	3,313,220,000	185,000,000	8,666,103,000
Tanga	174	Bumbuli	DC	704,502,000	40,000,000	12,000,000	47,178,000	157,994,000	20,000,000	981,674,000
	175	Handeni	DC	701,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	86,508,000	35,000,000	921,508,000
	176	Handeni	TC	513,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	300,966,000	15,000,000	915,966,000
	177	Kilindi	DC	1,199,083,000	40,000,000	12,000,000	149,963,000	209,278,000	25,000,000	1,635,324,000
	178	Korogwe	DC	866,035,000	40,000,000	12,000,000	94,875,000	131,576,000	25,000,000	1,169,486,000
	179	Korogwe	TC	613,167,000	30,000,000	10,000,000	46,833,000	50,247,000	15,200,000	765,447,000
	180	Lushoto	DC	1,151,544,000	40,000,000	12,000,000	145,050,000	289,052,000	25,000,000	1,662,646,000

Mkoa	Na.	Halmashauri	Aina	Fedha za Ndani			Fedha za Nje			Jumla
				Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Usanifu, Usimamizi na Ufuatiliaji wa Miradi	Uendeshaji wa Ofisi na Matengenezo ya Magari	Ujenzi wa Miundombinu ya Maji	Payment by Results (PbR)	Kampeni ya Kitaifa Usafi wa Mazingira	
	181	Mkinga	DC	1,543,857,000	40,000,000	12,000,000	237,267,000	192,183,000	25,000,000	2,050,307,000
	182	Muheza	DC	701,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	111,373,000	20,000,000	931,373,000
	183	Pangani	DC	701,167,000	40,000,000	12,000,000	46,833,000	77,702,000	20,000,000	897,702,000
	184	Tanga	CC	805,221,000	30,000,000	10,000,000	128,687,000	39,888,000	20,000,000	1,033,796,000
Jumla ndogo				9,500,077,000	410,000,000	126,000,000	1,037,185,000	1,646,767,000	245,200,000	12,965,229,000
Jumla kwa Halmashauri				153,986,000,000	6,830,000,000	2,084,000,000	16,835,018,000	53,600,000,000	4,481,200,000	237,816,218,000

Jedwali Na. 5(b): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Usimamizi wa Miradi ya Maji katika Ofisi za Mkoa

Na.	Mkoa	Fedha za Ndani	Fedha za Nje		Jumla
		Usimamizi wa Miradi ya Maji	Usimamizi wa Miradi ya Maji	Kampeni ya Kitaifa ya Usafi wa Mazingira	
1	Arusha	40,758,000	40,758,000	20,000,000	101,516,000
2	Dar es Salaam	31,778,000	31,778,000	17,800,000	81,356,000
3	Dodoma	39,129,000	39,129,000	20,000,000	98,258,000
4	Geita	39,975,000	39,975,000	20,000,000	99,950,000
5	Iringa	37,409,000	37,409,000	17,000,000	91,818,000
6	Kagera	38,409,000	38,409,000	25,000,000	101,818,000
7	Katavi	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
8	Kigoma	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
9	Kilimanjaro	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
10	Lindi	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
11	Manyara	39,575,000	39,575,000	15,000,000	94,150,000
12	Mara	37,371,000	37,371,000	20,000,000	94,742,000
13	Mbeya	29,516,000	29,516,000	17,000,000	76,032,000

Na.	Mkoa	Fedha za Ndani	Fedha za Nje		Jumla
		Usimamizi wa Miradi ya Maji	Usimamizi wa Miradi ya Maji	Kampeni ya Kitaifa ya Usafi wa Mazingira	
14	Morogoro	41,287,000	41,287,000	24,000,000	106,574,000
15	Mtwara	40,575,000	40,575,000	20,000,000	101,150,000
16	Mwanza	41,409,000	41,409,000	20,000,000	102,818,000
17	Njombe	37,575,000	37,575,000	17,000,000	92,150,000
18	Pwani	41,409,000	41,409,000	20,000,000	102,818,000
19	Rukwa	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
20	Ruvuma	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
21	Shinyanga	41,409,000	41,409,000	20,000,000	102,818,000
22	Simiyu	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
23	Singida	37,575,000	37,575,000	20,000,000	95,150,000
24	Songwe	38,893,000	38,893,000	20,000,000	97,786,000
25	Tabora	41,000,000	41,000,000	20,000,000	102,000,000
26	Tanga	41,923,000	41,923,000	26,000,000	109,846,000
Jumla kwa Sekretarieti za Mikoa		1,000,000,000	1,000,000,000	518,800,000	2,518,800,000

Jedwali Na. 5(c): Mchanganuo wa Fedha za Maendeleo Zilizotengwa katika Mwaka 2017/2018 kwa ajili ya Miradi Mingine ya Maji Vijijini

Na.	Jina la Mradi/Wizara	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla
1	Miradi ya Matokeo ya Haraka (<i>Quickwins</i>)	8,000,000,000	-	8,000,000,000
2	Mradi wa ujenzi na ukarabati wa mabwawa pamoja na upanuzi wa miundombinu ya maji kutoka kwenye Mabwawa	10,483,258,000	-	10,483,258,000
3	Mradi wa kupanua miundombinu ya maji vijijini kutoka kwenye visima	2,000,000,000	-	2,000,000,000
4	Miradi ya Kimkakati (<i>Strategic/Earmarked Projects</i>)	6,000,000,000	-	6,000,000,000
5	Mradi wa upanuzi vijiji vilivyopo kando ya bomba kuu la <i>KASHWASA</i> na Chiwambo	3,500,000,000	-	3,500,000,000
6	Mradi wa upanuzi wa miundombinu ya maji vijijini kutoka Mradi wa <i>HTM</i>	1,000,000,000	-	1,000,000,000
7	Mradi wa upanuzi wa miundombinu ya maji vijijini kutoka Mradi wa Makonde	200,000,000	-	200,000,000
8	Mradi wa upanuzi wa miundombinu ya maji vijijini kutoka Mradi wa Wanging'ombe	1,000,000,000	-	1,000,000,000

Na.	Jina la Mradi/Wizara	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla
9	Mradi wa upanuzi na ukarabati wa miundombinu ya maji kutoka Mradi wa Ntomoko	400,000,000	-	400,000,000
10	Kujenga miundombinu ya kusambaza maji katika Mikoa kame ya Dodoma (Bahi, Kondoa, Chemba, Mpwapwa, Kongwa); Shinyanga (Kishapu DC, Shinyanga DC); Singida (Mkalama, Ikungi, Iramba, Itigi); Tabora (Urambo, Sikonge); Arusha (Longido, Monduli); Pwani (Kisarawe, Kibaha DC, Mkuranga); Manyara (Simanjiro, Kiteto, Hanang); Katavi (Mlele); Lindi (Ruangwa); Makonde <i>Plateu</i> (Nanyamba, Tandahimba, Namtumbo, Newala); Songwe (Ileje, Momba, Mbozi, Songwe), Simiyu (Maswa, Bariadi DC, Meatu).	5,016,742,000	-	5,016,742,000
11	Mradi wa Maji Kigoma	100,000,000	4,000,000,000	4,100,000,000
12	Mradi wa Same-Mwanga-Korogwe	12,000,000,000	25,000,000,000	37,000,000,000
13	Kuhamasisha jitihada za kuweka mitambo ya kusafisha maji na uhifadhi wa maji vijijini katika ngazi ya Kaya na Jamii	100,000,000	2,000,000,000	2,100,000,000
14	Kuhamasisha matumizi ya nishati ya jua katika miradi ya maji vijijini	1,200,000,000	10,000,000,000	11,200,000,000

Na.	Jina la Mradi/Wizara	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla
15	Kufanya upembuzi yakunifu na usanifu wa miradi ya maji katika Halmashauri: Ismani (Iringa DC), Hedaru, <i>Sand Dam</i> (Same DC), Olmulo (Arusha DC), Ngorongoro (Ngorongoro DC), Muze Group (Sumbawanga DC); pamoja na miradi ya pembezoni mwa Maziwa Makuu (Victoria, Nyasa, Rukwa na Tanganyika).	2,200,000,000	700,000,000	2,900,000,000
16	Kufuatilia na kukagua Halmashauri ili ziweze kutimiza vigezo vya mpango wa malipo kwa matokeo (<i>Payment by Results - PbR</i>)	-	1,000,000,000	1,000,000,000
17	Usimamizi, ufuatiliaji, tathmini na uendeshaji, matengenezo wa miradi ya maji vijijini; Kuandaa <i>Master Plan</i> ya Maji Vijijini; Uandaaji wa taarifa za utekelezaji na uhamasishaji uvunaji wa maji ya mvua vijijini	1,500,000,000	410,000,000	1,910,000,000
18	Kutoa mafunzo kwa watumishi wa Wizara, Halmashauri, Sekretarieti za Mikoa kuhusu usanifu, ujenzi, usimamizi wa mikataba, utekelezaji wa mipango ya kujenga uwezo, COWSOs; na kuajiri Mtaalamu Mshauri wa Kiufundi kwa Idara ya Maji Vijijini.	1,400,000,000	300,000,000	1,700,000,000
Jumla ndogo		56,100,000,000	43,410,000,000	99,510,000,000
1.	TAMISEMI	-	300,000,000	300,000,000
2.	Wizara ya Afya	-	1,385,000,000	1,385,000,000
3.	Wizara ya Elimu	-	300,000,000	300,000,000

Na.	Jina la Mradi/Wizara	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla
Jumla ndogo		-	1,985,000,000	1,985,000,000
JUMLA KUU MAJI VIJIJINI		220,000,000,000	121,830,000,000	341,830,000,000

Jedwali Na. 6: Mgawanyo wa Fedha Zilizotengwa kwa ajili ya Kutekeleza Miradi ya Maji Mijini kwa Mwaka 2017/2018

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
Mradi Namba. 3306: Kukarabati na kupanua miradi ya maji katika Miji Mikuu ya Mikoa					
1.	Kukarabati na kupanua mtandao wa kupitisha majisafi na majitaka Jijini Arusha	3,500,000,000	16,010,000,000	19,510,000,000	AfDB
2.	Ujenzi wa mtandao wa majisafi katika Miji ya Babati na Mtwara	500,000,000	2,000,000,000	2,500,000,000	KfW
3.	Kujenga miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira katika miji ya Kigoma, Sumbawanga na Lindi	1,000,000,000	5,000,000,000	6,000,000,000	EU/KfW
4.	Kukarabati na kupanua mtandao wa kupitisha majisafi katika Mji wa Morogoro	500,000,000	3,000,000,000	3,500,000,000	AfD

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
5.	Kujenga mradi wa maji kutoka mto Ruvuma hadi Manispaa ya Mtwara - Mikindani ikiwemo vijiji vilivyo pembezoni mwa bomba kuu	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
6.	Kupanua mtandao wa majitaka mjini Mwanza, Bukoba na Musoma; na Kujenga mtandao wa majisafi katika Miji ya Lamadi, Misungwi na Magu	2,900,000,000	5,000,000,000	7,900,000,000	EIB/AF D
7.	Kujenga na kukarabati miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira kutoka Ziwa Victoria (Awamu ya Pili) kwa Miji ya Geita, Sengerema na Nansio	2,000,000,000	2,000,000,000	4,000,000,000	ADB/EU
8.	Kupanua mtandao wa kupitisha majisafi katika Manispaa ya Shinyanga	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
9.	Kupanua mtandao wa kupitisha majisafi katika Jiji la Tanga	400,000,000	-	400,000,000	GoT
10.	Kutekeleza mkakati wa kupunguza upotevu wa maji katika Mamlaka za maji	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
11.	Kupanua mtandao wa kupitisha majitaka katika Jiji la Tanga	1,000,000,000		1,000,000,000	GoT
12.	Kupanua mtandao wa kupitisha majitaka katika Manispaa ya Morogoro	0	2,000,000,000	2,000,000,000	AfD
13.	Kupanua mtandao wa kupitisha majitaka katika Manispaa ya Dodoma	1,000,000,000	1,500,000,000	2,500,000,000	GoT/Basket
Jumla ya Mradi		15,800,000,000	36,510,000,000	52,310,000,000	
Mradi Namba. 3307: Kuboresha huduma ya maji katika miji midogo					
14.	Ujenzi wa mifumo wa maji katika Mji wa Bunda	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
15.	Kujenga mfumo wa maji katika Mji wa Chunya	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
16.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Itumba/Isongole	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
17.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Kilwa Masoko	1,000,000,000	2,000,000,000	3,000,000,000	GoT /Basket
18.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Tunduma	1,000,000,000	3,000,000,000	4,000,000,000	GoT /Basket
19.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Korogwe	1,000,000,000	4,000,000,000	5,000,000,000	GoT /Uholan zi
20.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Mangaka	1,000,000,000		1,000,000,000	GoT
21.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Kisarawe	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
22.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Makambako	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
23.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Makete	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
24.	Kumalizia mradi wa Chalinze awamu ya pili na Ujenzi wa mradi wa maji wa Chalinze (Awamu ya Tatu)	2,000,000,000	2,000,000,000	4,000,000,000	Basket/ India

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
25.	Kukarabati mfumo wa maji katika maeneo yanayopata huduma kutoka mradi wa kitaifa wa HTM	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
26.	Kukarabati mfumo wa maji katika maeneo yanayopata huduma kutoka mradi wa kitaifa wa Makonde	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
27.	Kukarabati mfumo wa maji katika maeneo yanayopata huduma kutoka mradi wa kitaifa wa Maswa	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
28.	Kukarabati mfumo wa maji katika maeneo yanayopata huduma kutoka mradi wa kitaifa wa Wanging'ombe	2,000,000,000	2,000,000,000	4,000,000,000	Basket
29.	Ujenzi wa mradi wa Mugango/Kiabakari, Butiama pamoja na vijiji vilivyo pembezoni mwa bomba kuu	2,000,000,000	2,000,000,000	4,000,000,000	BADEA/ OPEC
30.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika mji wa Mbinga	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
31.	Kufanya usanifu wa kina kwa ajili ya miradi ya Handeni, Mombo, Kasela, Songe, Lushoto na Chala	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
32.	Kufanya upembuzi yakinifu, usanifu wa kina na makabrasha ya tenda kwa ajili ya miradi ya Ruangwa, Liwale, Nanyumbu, Kibaya, Mbulu, Magugu, Galapo, Dareda, Basnet, Mahenge, Ifakara, Dakawa/Mvomero, Mikumi, Chamwino, Bahi, Gairo, Kondoa, Geita, Buselsele, Katoro, Mbogwe, Ushirombo, Nyang'wale na Rusungu	2,500,000,000	1,000,000,000	3,500,000,000	Basket
33.	Kuboresha huduma ya maji kupitia miradi ya matokeo ya haraka katika Miji Mikuu ya Wilaya na Miji Midogo 63	19,000,000,000	-	19,000,000,000	GoT
34.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika mji wa Muheza	2,000,000,000	3,000,000,000	5,000,000,000	Basket
35.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Omurushaka/Kayanga	1,000,000,000	3,000,000,000	4,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
36.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Orkesumet	3,500,000,000	5,000,000,000	8,500,000,000	BADEA
37.	Kujenga mfumo wa maji kutoka Mto Malagarasi kwenda miji ya Kaliua na Urambo	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
38.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Chato	2,000,000,000	1,000,000,000	3,000,000,000	GoT
39.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Longido	2,000,000,000	0	2,000,000,000	GoT
40.	Kufanya upembuzi yakinifu, usanifu wa kina na makabrasha ya tenda kwa ajili ya miradi ya Rusumo, Holili, Horohoro, Namanga, Mtukula and Sirari	1,000,000,000	0	1,000,000,000	GoT
41.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Mafinga	1,000,000,000	0	1,000,000,000	GoT
42.	Ujenzi wa mfumo wa maji katika Mji wa Nanyamba	1,000,000,000	0	1,000,000,000	GoT
Jumla ya Mradi		63,000,000,000	28,000,000,000	91,000,000,000	

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
Mradi Na. 3309: Kuboresha huduma za Maji katika Makao Makuu ya Mikoa Mipya					
43.	Kuboresha mfumo wa maji katika Mji wa Bariadi	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
44.	Kuboresha mfumo wa maji katika Mji wa Geita	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT
45.	Kuboresha mfumo wa maji katika Mji wa Mpanda	1,000,000,000		1,000,000,000	GoT
46.	Kuboresha mfumo wa maji katika Mji wa Njombe	1,000,000,000		1,000,000,000	GoT
47.	Kuboresha mfumo wa maji katika Mji wa Vwawa	1,000,000,000		1,000,000,000	GoT
Jumla ya Mradi - 3309		5,000,000,000	0	5,000,000,000	
Mradi Na. 3340: Mradi wa maji Masasi – Nachingwea					
48.	Kukarabati mtandao wa kusambaza maji katika maeneo yanayohudumiwa na mradi wa kitaifa wa Masasi – Nachingwea	1,000,000,000	-	1,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
Jumla ya Mradi		1,000,000,000	-	1,000,000,000	
Mradi Na. 3342: Mradi wa Maji Kahama – Nzega –Igunga- Tabora					
49.	Kuanza ujenzi wa mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria kwenda Tabora, Uyui, Igunga, Tinde, Nzega na Sikonge	1,000,000,000	20,000,000,000	21,000,000,000	INDIA
Jumla ya Mradi		1,000,000,000	20,000,000,000	21,000,000,000	
Mradi Namba 3403: Mradi wa kutoa maji toka Ziwa Victoria hadi miji ya Kahama/Shinyanga					
50.	Kujenga mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria hadi Miji ya Isaka na Kagongwa	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
51.	Kujenga mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria hadi miji ya Sumve, Malya na Malampaka.	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
52.	Kujenga mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria hadi Miji ya Busega, Bariadi, Langabilili na Mwanhuzi	5,000,000,000	-	5,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
53.	Kujenga mradi wa kutoa maji Ziwa Victoria hadi miji ya Mwadui, Kishapu, Kolandoto and Maganzo	2,000,000,000	-	2,000,000,000	GoT
Jumla ya Mradi		11,000,000,000	-	11,000,000,000	
Mradi Namba. 3437: Kuboresha Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira Jijini Dar es Salaam					
54.	Kukarabati miundombinu ya usambazaji maji ili kupunguza upotevu wa maji katika jiji la Dar es Salaam	2,000,000,000	6,000,000,000	8,000,000,000	Basket
55.	Kujenga na ukarabati mtandao wa usambazaji maji katika maeneo ya jiji la Dar es Salaam	2,000,000,000	10,000,000,000	12,000,000,000	INDIA
56.	Kujenga mitandao ya kusambaza maji katika maeneo ambayo hayana huduma hiyo katika Jiji la Dar es Salaam	3,000,000,000	20,000,000,000	23,000,000,000	WB
57.	Ujenzi wa mfumo wa maji kutoka Kibamba kwenda Mloganzira (<i>Medical Hospital and University</i>)	4,000,000,000		4,000,000,000	GoT

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
58.	Ujenzi wa Bomba kuu la kutoka Ruvu Chini hadi matanki ya Chuo cha Ardhi	5,500,000,000	-	5,500,000,000	GoT
59.	Upanuzi wa mtambo na ujenzi wa bomba kuu la kusambaza maji na ujenzi wa matanki ya Kimara pamoja na kulipa fidia kwa wananchi	0	2,000,000,000	2,000,000,000	INDIA
60.	Kujenga miundombinu ya mfumo wa majitaka Jijini DSM na kulipa fidia Kurasini	5,000,000,000	2,000,000,000	7,000,000,000	Basket
61.	Ujenzi wa dampo la taka ngumu	1,000,000,000	0	1,000,000,000	GoT
Jumla ya Mradi		22,500,000,000	40,000,000,000	62,500,000,000	
Mradi Na. 3438. Ujenzi wa Bwawa la Kidunda					
62.	Kuanza ujenzi wa Bwawa la Kidunda	4,000,000,000	0	4,000,000,000	Basket
63.	Kulipa fidia	2,000,000,000	0	2,000,000,000	Basket
64.	Kujenga barabara ya Kidunda (76 km)	4,000,000,000	0	4,000,000,000	Basket

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
Jumla ya Mradi		10,000,000,000	0	10,000,000,000	
Mradi Na. 3439. Mradi wa Maji wa Kimbiji na Mpera					
65.	Kuendelea na uchimbaji wa visima 20 Kimbiji na Mpera	5,000,000,000	3,000,000,000	8,000,000,000	Basket
66.	Kuendelea na utafiti wa maji chini ya ardhi katika maeneo ya visima vya Kimbiji na Mpera		2,000,000,000	2,000,000,000	Norway
Jumla ya Mradi		5,000,000,000	5,000,000,000	10,000,000,000	
Mradi Namba. 6275: Kujenga Uwezo wa Wizara na Mamlaka za maji kutekeleza WSDP					
67.	Kugharamia ufuutiliaji wa utekelezaji wa WSDP katika Mamlaka za Maji	487,450,000	0	487,450,000	
68.	Kuwajengea uwezo watumishi wa Idara ya maji Miji	232,000,000	90,000,000	322,000,000	Basket
69.	Ununuzi wa vitendea kazi kwa vifaa vya ofisi Idara ya maji mijini	90,000,000	100,000,000	190,000,000	Basket
70.	Kuzipatia mamlaka za miji ya wilaya na	800,000,000	300,000,000	1,100,000,000	Basket

Na.	Jina la Mradi/Kazi	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Jumla	Jina la Mfadhili
	miji midogo magari na vitendea kazi vingine				
71.	Kujengea uwezo wa mamlaka za maji katika maandalizi na usimamizi wa miradi	500,000,000	0	500,000,000	
72.	Kukarabati ofisi 5 na kujenga ofisi 5 katika miradi ya kitaifa, kwenye wilaya na miji midogo	4,000,000,000	0	4,000,000,000	
73.	Ukaguzi wa utoaji huduma kwa Mamlaka za maji mijini	90,000,000	0	90,000,000	
74.	Kugharamia uendeshaji na matengenezo (O&M) ya miradi kwa mamlaka za maji mijini	2,440,400,000	-	2,440,400,000	
75.	Kuziwezesha Mamlaka za Maji mijini kupata mikopo kwenye Taasisi za fedha	60,150,000	0	60,150,000	
Jumla ya Mradi		8,700,000,000	490,000,000	9,190,000,000	
JUMLA - MIRADI YA MAJI MIJINI		143,000,000,000	130,000,000,000	273,000,000,000	

Jedwali Na. 7: Mchanganuo wa Fedha kwa Miji Itakayonufaika na Ufadhili wa Dola za Marekani Milioni 503.04 kutoka Serikali ya India

Na.		Fedha (Dola za Kimarekani/Milioni)
Phase I		
1.	Muheza	14.754
2.	Wanging'ombe	48.99
3.	Makambako	32.40
4.	Kayanga	30.0
5.	Songea	50.889
6.	Zanzibar	31
	Jumla Ndogo	208.033
Phase II		
7.	HTM	84.4
8.	Njombe	13.5
9.	Mugumu	8.64
10.	Kilwa masoko	4.15
11.	Geita	45.841
12.	Chunya	5.2

	Jumla Ndogo	161.731
Phase III		
13.	Makonde	87.41
14.	Manyoni	17.989
15.	Sikonge	16.574
16.	Kasulu	6.2
17.	Rujewa	5.103
	Jumla Ndogo	133.276
	JUMLA KUU	503.04
	JUMLA KUU	503.04

Jedwali Na. 8: Orodha ya Skimu za Umwagiliaji na Hatua Zilizofikiwa

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
1.	Kilimanjaro	Hai	Nsanya	340	94	23/9/2016	08/12/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 650. Ujenzi wa vigawa maji vinne na kalvati moja umekamilika. Kwa ujumla utekelezaji wa mkataba umefikia asilimia 75.
2.	Kilimanjaro	Hai	Musa Mwinjanga	506	150	23/9/2016	13/12/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 469. Kwa ujumla utekelezaji wa mkataba umefikia asilimia 19.
3.	Kilimanjaro	Hai	Kikafu chini	541	100	23/9/2016	08/12/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 1,276, ujenzi wa vigawa maji viwili vya mashambani umekamilika. Kwa ujumla utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 81.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
4.	Kilimanjaro	Siha DC	Mowonjamu	50	100	07/01/2016	10/11/2016	Uchimbaji wa bwawa na mfereji mkuu mita 700 umekamilika. kwa ujumla utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 40.
5.	Kilimanjaro	Siha DC	Kishisha	120	150	07/01/2016	04/11/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 960. Kwa ujumla utekelezaji wa mkataba umefikia asilimia 95.
6.	Tanga TC	Korogwe TC	Mahenge	250	60	Tayari	Bado	Taratibu za manunuzi zinaendelea.
7.	Kilimanjaro	Moshi	Mawalla	760	150	Bado	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
8.	Kilimanjaro	Mwanga	Kivulini	330	80	11/03/2016	09/02/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
9.	Arusha	Arusha	Themi ya Simba	250	150	Tayari	Bado	Taratibu za manunuzi zinaendelea
10.	Arusha	Arusha	ATC	-	36	Tayari	18/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
11.	Arusha	Arusha	Kigongoni	150	100	Tayari	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
12.	Kilimanjaro	Mwanga	Kileo	460	190	11/03/2016	09/02/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
13.	Morogoro	Morogoro, R	Kiroka	70	77	25/8/2016	23/12/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>)
14.	Morogoro	Kilosa	Lumuma	988	0	30/09/2016	27/01/2017	Mfereji mkuu umechimbwa mita 350 na kusakafia mita 80, ujenzi wa mawe kwenye vikapu (<i>Gabion</i>) ujazo 50. Hadi sasa, ujenzi umefikia asilimia 15.
15.	Morogoro	Mvomero DC	Wami Luhindo	60	90	29/8/2016	31/12/2016	Mfereji wa kutoa maji (<i>drain canal</i>) umechimbwa mita 1,500 kati ya 2,300, kuchimba mfereji mita 400 kati ya mita 1,650 na kufanya marekebisho ya nyumba ya pampu.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
16.	Morogoro	Ulanga	Minepa	150	450	08/09/2016	23/11/2016	Ujenzi wa banio unaendelea na utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 16.
17.	Pwani	Bagamoyo DC	Msoga	0	100	Tayari	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
18.	Pwani	Bagamoyo DC	Bagamoyo BIDP	72	28	11/08/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
19.	Pwani	Kibaha DC	Mongomole/Kwala	48	152	11/11/2016	19/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
20.	Pwani	Rufiji	Nyamweke	10	290	10/02/2016	17/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
21.	Morogoro	Morogoro (R)	Tulo/Kongwa	0	500	25/8/2016	23/12/2016	Mfereji mkuu kuchimbwa mita 100 na ujenzi wa vivusha maji viwili.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkatoba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
22.	Mbeya	Mbarali	Mwendam titu	0	3000	07/05/2016	30/09/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 400, kujenga vizuia mchanga viwili, kupanga mawe kwa vikapu (<i>Gabion</i>) mita 30 na kujenga vigawa maji viwili. Utekelezaji wa Mkatoba umefikia asilimia 90.
23.	Rukwa	Nkasi	Lwafi	150	350	Bado	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
24.	Rukwa	Nkasi	Katongolo	100	300	Bado	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
25.	Mbeya	Mbeya	Mshewe	150	150	Bado	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
26.	Iringa	Iringa	Mkombilen ga/Magozi	1300	200	27/7/2016	09/07/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 607. Utekelezaji wa Mkatoba umefikia asilimia 80.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
27.	Iringa	Iringa	Mlambalasi	200	300	27/7/2016	7/9/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 670. Utekelezaji wa mradi umefikia asilimia 90.
28.	Mbeya	Ileje	Mbebe/Sa senga	540	0	07/04/2016	21/02/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
29.	Njombe	Njombe DC	Itipingi	70	90	10/12/2016	18/01/2017	Kuchimba mfereji mkuu mita 170 kati ya 1,725.
30.	Mbeya	Mbarali	Igomelo	312	0	07/05/2016	30/09/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 1,100 kati ya mita 1,345. Utekelezaji wa mkataba umefikia asilimia 80.
31.	Mbeya	Momba	Naming'ongo	1500	0	10/05/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
32.	Mbeya	Mbarali	Uturo	900	100	07/05/2016	30/09/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 600. Utekelezaji wa mkataba umekamilika.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
33.	Mbeya	Mbarali	Gwiri	500	0	07/05/2016	10/03/2016	Mfereji mkuu kuchimba mita 100 kati ya 400 tayari, sehemu ya banio marekebisho tayari ,vizuia mchanga viwili. Utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 85.
34.	Songwe	Mbozi	Mbulu Mlowo	30	50	31/8/2016	Tayari	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
35.	Iringa	Kilolo	Mgambale nga	200	0	22/9/2016	Tayari	Kazi ya kuchimba mfereji mkuu na kuweka vikapu vya mawe (<i>Gabions</i>) imefikia asilimia 40.
36.	Njombe	Ludewa	Lifua	80	0	Bado	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
37.	Kigoma	Kakonko	Ruhwiti	140	0	12/8/2016 re-advertised 4/11/2016	bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
38.	Kigoma	Kasulu	Titye	500	75	22/07/2016	24/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
39.	Kigoma	Uvinza.	Kashagulu	800	400	30/08/2016 readv-17/6/2016	24/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (Mobilisation stage).
40.	Kigoma	Kasulu	Rungwe Mpya	300	0	22/07/2016	24/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (Mobilisation stage).
41.	Tabora	Uyui	Shitage	375	0	21/6/2016	29/8/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 170 na kazi inaendelea.
42.	Tabora	Nzega	Lusu	600	0	27/07/2016	05/12/2016	Mfereji mkuu umechimbwa mita 970, kusakafia mfereji mkuu lfumba mita 575. Utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 45.
43.	Tabora	Nzega	Kahamanh alanga	500	0	27/07/2016	05/12/2017	Mfereji mkuu umechimbwa mita 3,000. Utekelezaji wa Mkataba umefikia asilimia 30.
44.	Tabora	Urambo	Ussoke/Ml imani	200	300	08/10/2016	25/10/2016	Mfereji mkuu umesakafiwa mita 313. Utekelezaji wa mkataba umefikia asilimia 54.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
45.	Tabora	Igunga	Mwamapuli	630	0	14/7/2016	10/08/2016	Mkataba umesitishwa na taratibu za kumpata mkandarasi mwingine zinaendelea.
46.	Lindi	Liwale DC	Mtawango	80	150	16/9/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
47.	Ruvuma	Namtumbo DC	Msanjesi	50	100	22/09/2016	Tayari	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
48.	Ruvuma	Namtumbo DC	Amani	85	100	22/9/2016	Tayari	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
49.	Ruvuma	Songea DC	Hanganga dinda	100	150	28/9/2016	Bado	Kazi ya uchimbaji wa mfereji mkuu na ujenzi wa vigawa maji viwili inaendelea.
50.	Ruvuma	Songea DC	Nakahuga	100	174	18/10/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
51.	Lindi	Ruangwa DC	Nanganga	60	250	Bado	Bado	Usanifu wa mradi unapitiwa upya ili kufanya maboresho.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
52.	Mtwara	Newala	Chikwedu-Chipamanda	850	350		Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
53.	Kagera	Karagwe DC	Mwisa	20	280	16/9/2016	16/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
54.	Kagera	Muleba DC	Kyota	80	40	24/8/2016	11/01/2017	Ujenzi upo katika hatua za maandalizi (<i>Mobilisation stage</i>).
55.	Kagera	Muleba DC	Buhangaza	11	84	24/8/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
56.	Mara	Bunda DC	Nyatwali	60	80	27/8/2016 readvert	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
57.	Simiyu	Bariadi DC	Mwasubuya	10	100	Bado	Bado	Ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya inaendelea na taratibu za manunuzi.
58.	Singida	Manyoni/l tigi	Itagata	0	200	19/8/2019 - READVERT 16/11/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.

Na.	Mkoa	Wilaya	Skimu	Eneo la Sasa (ha)	Ongezeko la Eneo (ha)	Kutangaza	Tarehe ya Mkataba	Hatua iliyofikiwa hadi mwezi Machi 2017
59.	Manyara	Simanjiro	Kambi ya chokaa	100	300	04/11/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
60.	Manyara	Simanjiro	Lemkuna	350	80	04/11/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zimechelewa katika ofisi ya Mkurugenzi wa Wilaya.
61.	Dodoma	Chemba DC	Kidoka	0	60	26/9/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zinaendelea.
62.	Manyara	Simanjiro	Ngage	540	200	04/11/2016	Bado	Taratibu za manunuzi zinaendelea.
63.	Dodoma	Bahi	Mtazamo	20	230	19/8/2019	13/10/2016	Kazi za kusakafia mfereji mkuu , kukarabati sehemu ya banio, kunyosha mto na kujenga kivusha maji mita 72 zimekamilika.

Jedwali Na. 9 (a): Halmashauri Zilizopelekewa Fedha za Mfuko wa Maji hadi Mwezi Machi, 2017

Na.	Mkoa	Halmashauri
MKOA WA ARUSHA		
1	Meru	1,115,502,871.82
2	Monduli	409,284,500.95
3	Longido	1,533,112,517.04
4	Arusha DC	263,952,610.00
	Jumla	3,321,852,499.81
MKOA WA KILIMANJARO		
5	Siha DC	1,078,667,321.19
6	Moshi DC	50,597,602.80
7	Rombo DC	540,903,157.00
8	Mwanga DC	2,115,117,085.35
	Jumla	3,785,285,166.34
MKOA WA MANYARA		
9	Babati TC	57,796,227.30
10	Simanjiro DC	976,634,095.37
11	Kiteto DC	33,865,000.00

12	Hanang'	427,671,585.20
	Jumla	1,495,966,907.87
MKOA WA TANGA		
13	Tanga CC	336,808,700.00
14	Kilindi	489,388,889.00
15	Lushoto	528,339,695.00
16	Bumbuli DC	383,391,329.00
17	Mkinga DC	1,077,308,057.00
	Jumla	2,815,236,670.00
MKOA WA SINGIDA		
18	Singida DC	33,730,536.00
19	Iramba	529,496,328.00
	Jumla	563,226,864.00
MKOA WA DODOMA		
20	Chamwino	440,582,160.00
21	Dodoma MC	616,419,794.54
22	Mpwapwa DC	146,772,530.00
23	Kondoa	115,453,943.43
	Jumla	1,319,228,427.97
MKOA WA MOROGORO		

24	Morogoro DC	959,532,774.66
25	Morogoro MC	169,295,785.00
26	Ulanga DC	1,355,523,639.46
27	Kilosa	578,902,605.24
	Jumla	3,063,254,804.36
MKOA WA DAR ES SALAAM		
28	Temeke MC	127,022,518.00
	Jumla	127,022,518.00
MKOA WA PWANI		
29	Kisarawe DC	108,983,116.75
30	Mkuranga DC	57,000,000.00
31	Mafia DC	266,536,839.04
32	Kibaha DC	221,025,955.60
33	Kibaha TC	352,091,958.00
	Jumla	1,005,637,869.39
MKOA WA TABORA		
34	Nzega DC	693,420,365.15
35	Sikonge	101,898,225.60
	Jumla	795,318,590.75

MKOA WA SHINYANGA		
36	Kishapu	124,944,964.00
37	Ushetu	506,349,000.00
38	Shinyanga DC	1,298,706,001.06
39	Meatu DC	209,009,472.36
	Jumla	2,139,009,437.42
MKOA WA MWANZA		
40	Kwimba	293,577,511.50
41	Missungwi	200,000,000.00
42	Ilemela DC	442,607,722.00
43	Sengerema	588,181,708.38
44	Ukerewe	1,128,441,044.38
45	Magu	948,401,518.00
	Jumla	3,601,209,504.26
MKOA WA GEITA		
46	Geita DC	1,041,452,634.05
47	Bukombe DC	103,827,500.00
48	Nyanghw'ale	400,754,680.90
49	Chato DC	481,906,438.63
	Jumla	2,027,941,253.58

MKOA WA SIMIYU		
50	Meatu DC	1,561,338,411.41
51	Bariadi DC	20,947,650.00
52	Maswa DC	76,703,978.76
53	Itilima DC	236,737,836.45
	Jumla	1,895,727,876.62
MKOA WA MARA		
54	Bunda DC	704,598,896.00
55	Rorya DC	652,809,715.66
	Jumla	1,357,408,611.66
MKOA WA KAGERA		
56	Karagwe DC	642,567,621.90
57	Muleba DC	472,867,356.00
58	Biharamulo DC	285,904,430.00
59	Ngara DC	367,193,334.00
60	Bukoba DC	111,005,680.30
	Jumla	1,879,538,422.20
MKOA WA KIGOMA		
61	Kasulu DC	831,245,375.00
62	Kigoma DC	384,042,341.00

63	Kibondo DC	112,881,649.00
64	Uvinza	529,545,701.00
	Jumla	1,857,715,066.00
MKOA WA RUKWA		
65	Nkasi DC	1,720,141,780.67
66	Sumbawanga DC	341,288,078.00
67	Nyakirangani	225,655,666.00
	Jumla	2,287,085,524.67
MKOA WA KATAVI		
68	Mlele DC	629,935,692.00
69	Mpimbwe DC	88,124,400.00
	Jumla	718,060,092.00
MKOA WA MBEYA		
80	Mbarali DC	692,962,500.00
81	Rungwe DC	1,940,328,100.01
82	Kyela DC	211,721,500.00
	Jumla	2,845,012,100.01
MKOA WA IRINGA		
83	Iringa DC	643,172,737.88
	Jumla	643,172,737.88

MKOA WA NJOMBE		
84	Makete DC	19,725,358.68
85	Njombe DC	696,924,800.00
86	Wanging'ombe	165,225,000.00
	Jumla	881,875,158.68
MKOA WA RUVUMA		
87	Namtumbo DC	791,340,917.00
88	Songea DC	315,636,039.55
89	Nyasa DC	103,738,005.00
90	Tunduru DC	272,757,166.50
	Jumla	1,483,472,128.05
MKOA WA MTWARA		
91	Newala DC	3,384,914,490.50
92	Masasi DC	1,496,737,349.00
93	Nanyamba DC	400,000,000.00
94	Mtwara DC	616,881,034.37
Na.	Halmashauri	Kiasi Kilichotumwa (TZS)
95	Tandahimba	175,984,042.00
	Jumla	6,074,516,915.87
MKOA WA LINDI		

96	Kilwa Masoko DC	4,131,960,842.52
97	Lindi MC	1,536,766,362.38
98	Ruangwa DC	835,428,773.00
99	Lindi DC	315,760,325.53
	Jumla	6,819,916,303.43
	Jumla Kuu	54,803,691,450.82

Jedwali Na. 9 (b): Mamlaka za Maji Mijini Zilizopelekewa Fedha za Mfuko wa Maji hadi Mwezi Machi, 2017

Na.	Jina la Mamlaka	Fedha Zilizotumwa (TZS)
1.	Moshi UWSSA	843,372,344.00
2.	Dodoma UWSSA	4,013,930,978.16
3.	DAWASA	2,738,156,949.15
4.	Musoma UWSSA	1,694,677,800.00
3.	Chalinze UWSSA	8,238,121,882.09
4.	Ikwiriri (Rufiji)	62,000,000.00
5.	KASHWASA	2,411,321,196.72

6.	Tabora UWSSA	1,521,310,916.00
7.	Lindi UWSSA	1,439,223,166.50
8.	Maswa UWSSA	747,511,035.25
9.	Mwanza UWSSA	2,175,693,012.34
10.	Mpanda UWSSA	800,000,000.00
11.	Sumbawanga UWSSA	163,595,000.00
12.	Pangani	200,000,000.00
13.	Babati UWSSA	265,447,755.00
14.	Iringa UWSSA	336,044,497.00
15.	Njombe UWSSA	377,724,813.18
16.	Geita UWSSA	105,950,000.00
	Jumla Kuu	28,134,081,345.39

Jedwali Na. 9 (c): Fedha za Mfuko wa Maji Zilizotumwa Kwenye Miradi Inayosimamiwa na Wizara hadi Mwezi Machi, 2017

Na.	Wizara	Kiasi Kilichotumwa (TZS)
1.	MoWI	6,088,936,635.14
	Jumla	6,088,936,635.14

Jedwali Na. 10: Udahili wa Wanafunzi kuanzia Mwaka wa Masomo 2005/2006 katika Ngazi ya Stashahada na Shahada

Mwaka wa Masomo	Cheti na Stashahada			Shahada			Jumla ya Wanafunzi Wote		
	Me	Ke	Jumla	Me	Ke	Jumla	Me	Ke	Jumla Kuu
2005/2006	44	5	49				44	5	49
2006/2007	72	4	76				72	4	76
2007/2008	50	8	58				50	8	58
2008/2009	74	36	110				74	36	110
2009/2010	94	28	122				94	28	122
2010/2011	176	37	213				176	37	213
2011/2012	198	29	227				198	29	227

2012/2013	291	67	358				291	67	358
2013/2014	333	79	412	58	8	66	391	87	478
2014/2015	289	94	383	106	13	119	395	107	502
2015/2016	256	138	394	166	27	193	422	165	587
2016/2017	486	221	707	186	55	241	672	276	948

Jedwali Na. 11: Idadi ya Wahitimu katika Ngazi ya Cheti na Stashahada

Mwaka wa masomo	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Idadi ya wahitimu	57	48	71	98	91	147	217	288	313

Jedwali Na. 12: Idadi ya Watumishi katika Chuo cha Maji

Mwaka	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Idadi ya Watumishi	60	57	60	60	50	62	73	92	92	91

Jedwali Na. 13: Orodha ya Visima Vilivyochimbwa hadi Mwezi Machi, 2017

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
1.	D'salaam	122	Mbezi Louis (Hon. Judge Amir Mruma)	Kinondoni	5	120	2.60
2.	Pwani	123	Vikawe (Daniel Mungure)	Kibaha	5	180	0.60
3.	Tanga	124	Songe (MoWI)	Kilindi	6	120	7.10
4.	Tanga	125	Vilindwa - Miluzi (MoWI)	Kilindi	6	100	4.95
5.	Tanga	126	Nkama (MoWI)	Kilindi	6	100	
6.	D'salaam	127	Kinyerezi (Bengiel H. Msofe)	Ilala	5	100	0.68
7.	Tanga	128	Kerenge (Mfundia Sec. School)	Korogwe	5	110	2.38
8.	Pwani	129	Mdaula (Jovin Mynah)	Bagamoyo	5	80	0.80
9.	Tanga	130	Mafisa (MoWI)	Kilindi	5	120	3.17
10.	Dodoma	131	Bogo (M/s. Yell Ltd I)	Kongwa	5	100	8.20
11.	Dodoma	132	Matandu (M/s. Yell Ltd II)	Kongwa	5	100	3.72
12.	Mbeya	133	Mbalali (M/s. Lushu Ranching Co. Ltd)	Mbalali	5	100	8.50
13.	Iringa	134	Makombe (Ali Haji Ahmed)	Ifunda	5	150	9.10
14.	Arusha	135	Matiani - Namanga (MoWI)	Namanga	8	120	
15.	D'salaam	136	Gongo la Mboto I (PS MDNS)	Ilala	6	180	10.40
16.	D'salaam	137	Somangira – Kigamboni (Obey Aseri)	Temeke	5	60	21.40
17.	Pwani	138	Mbwawa - Mlandizi (Ayubu J Shaushi)	Kibaha	5	90	5.17
18.	D'salaam	139	Gongo la Mboto II (PS MDNS)	Ilala	5	120	9.00
19.	Pwani	140	Gumba (Philomena Muhula Rwiza)	Chalinze	5	130	2.60
20.	Dodoma	141	Mpwapwa Prison (M/s. C.I.D.T.F.)	Mpwapwa	5	150	13.07

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
21.	Pwani	142	Mzenga Vilabwa (Caroline Jerry)	Kisarawe	5	120	12.00
22.	Dodoma	143	Vilindoni (SIFF Manager)	Dodoma U	5	140	0.54
23.	Dodoma	144	Nzinje (SIFF Manager)	Dodoma U	5	120	7.50
24.	Dodoma	145	Nghungugu (SIFF Manager)	Dodoma U	5	120	6.23
25.	Dodoma	146	Kikombo (SIFF Manager)	Dodoma U	5	120	13.20
26.	Pwani	147	Fukayose (John Ndunguru)	Bagamoyo	5	150	4.80
27.	Mwanza	148	Mwamanga - Misambo Ibarani (M/s. Yell Ltd I)	Magu	6	80	5.20
28.	Mwanza	149	Mwamanga - Mwamasubuya Kisesa (M/s. Yell Ltd II)	Magu	6	80	8.90
29.	Mwanza	150	Mwamanga - Sesele Kisesa B (M/s. Yell Ltd III)	Magu	6	80	2.00
30.	Mwanza	151	Ihushi A - Yichobela (M/s. Yell Ltd IV)	Magu	6	80	5.20
31.	Mwanza	152	Ihushi C - Yichobela (M/s. Yell Ltd)	Magu	6	80	5.28
32.	Mwanza	153	Ihushi B - Yichobela (M/s. Yell Ltd)	Magu	6	80	
33.	Mwanza	154	Bugando - Yichobela (M/s. Yell Ltd VII)	Magu	6	80	2.00
34.	Mwanza	155	Lubugu Kati (M/s. Yell Ltd VIII)	Magu	6	80	2.50
35.	Mwanza	156	Nungu (M/s. Yell Ltd IX)	Magu	6	80	1.50
36.	Mwanza	157	Mwamangolyo (M/s. Yell Ltd X)	Magu	6	80	0.74
37.	Pwani	158	Kimela (Charles Thomas)	Bagamoyo	5	150	2.00
38.	D'salaam	159	Magogoni (TPSC)	Ilala	5	25	2.83
39.	Pwani	160	Mkuranga (Xavier Daudi)	Bagamoyo	5	120	1.60
40.	D'salaam	161	Ubungo (WDMI)	Ubungo	5	150	12.48
41.	Pwani	162	Boko (Samwel Manyiga)	Kibaha	5	140	2.30

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
42.	Pwani	163	Miono (Prof. Immanuel Bavu)	Chalinze	5	120	0.66
43.	Pwani	164	Visiga (Francis Mugisha)	Kibaha	5	150	
44.	Katavi	165	Nsekwa 01 (DED Mlele)	Mlele	6	110	0.81
45.	Katavi	167	Kaulolo (DED Mlele)	Mlele	6	110	2.66
46.	Katavi	168	Kamsisi Shama (DED Mlele)	Mlele	6	110	1.60
47.	Katavi	169	Kamsisi (DED Mlele)	Mlele	6	110	2.50
48.	Katavi	170	Wachawaseme (DED Mlele)	Mlele	6	110	7.50
49.	Katavi	171	Utende (DED Mlele)	Mlele	6	110	3.77
50.	Mwanza	172	Kilabi (M/s. Yell Ltd XI)	Magu	6	80	1.00
51.	Mwanza	173	Ilamata (M/s. Yell Ltd XII)	Magu	6	80	0.76
52.	Mwanza	174	Ng'wamande (M/s. Yell Ltd XIII)	Magu	6	80	2.00
53.	Mwanza	175	Mwambasabi (M/s. Yell Ltd XIV)	Magu	6	80	1.00
54.	Mwanza	176	Inyaja Mpakani (M/s. Yell Ltd XV)	Magu	6	80	0.52
55.	Mwanza	177	Inyaja Jilala (M/s. Yell Ltd XVI)	Magu	6	80	3.00
56.	Mwanza	178	Lubungu Mpakani (M/s. Yell Ltd XVII)	Magu	6	80	15.82
57.	Njombe	179	Mgodechi (M/s. SIETCO)	Njombe	5	100	0.47
58.	Njombe	180	Agafilo (M/s. SIETCO)	Njombe	5	120	1.98
59.	D'salaam	181	Malamba Mawili (Mukhusin Mahela)	Ubungo	5	150	15.60
60.	D'salaam	182	Boko (Lucy Diwi)	Kinondoni	5	25	6.60
61.	Manyara	183	Hydom (Trust Engineering Ltd)	Hydom	5	100	9.75
62.	Manyara	184	Hydom (Trust Engineering Ltd)	Hydom	5	100	
63.	D'salaam	185	Kizuiani (Said Sultani)	Temeke	6	100	9.85
64.	Kagera	186	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	50	0.50

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
65.	Kagera	187	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	80	DRY
66.	Kagera	188	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	50	
67.	Kilimanjaro	189	Nayeme - Rombo (Alexander Kimario)	Rombo	6	150	
68.	D'salaam	190	Mbezi Loius (Nelson Boniface)	Ubungo	5	150	14.85
69.	Mtwara	200	Nanguluwe (M/s. Milembe Constuction)	Mtwara	6	200	
70.	Pwani	201	Disunyala (Azimio Joseph Jirabi)	Kibaha	5	120	1.28
71.	Pwani	202	Kerege (Aimtonga A. Makawia)	Bagamoyo	5	150	1.26
72..	D'salaam	203	Mbezi Louis (Rebecca F. Urío)	Ubungo	5	140	0.77
73.	Mtwara	204	Msijute (M/s. Eco &Social RSCH Foundation)	Mtwara	5	150	
74.	Pwani	205	Mwamvi (B. Mashiba)	Bagamoyo	5	150	1.34
75.	Katavi	206	Inyonga Sec. School (DED Mlele)	Mlele	6	110	8.06
76.	Katavi	207	Kalovya (DED Mlele)	Mlele	6	110	2.51
77.	Manyara	208	Hydom (Trust Engineering Ltd)	Hydom	5	100	
78.	Pwani	209	Fukayose (David Melanchton)	Bagamoyo	5	150	3.47
79.	Arusha	210	Matiani - Namanga (MoWI)	Namanga	8	120	6.60
80.	Mtwara	211	Lwelu (Mussa Hashimu Kapilimba)	Mtwara	5	80	4.40
81.	Mwanza	212	Nyakasage (WHO)	Magu	5	100	1.00
82.	Mwanza	213	Chabura (WHO)	Magu	5	100	1.00
83.	Mwanza	214	Ilemela Igombe I (WHO)	Ilemela	5	100	2.70
84.	Mwanza	215	Ilemela Igombe II (WHO)	Ilemela	5	100	0.72
85.	Mwanza	216	Sengerema Chifunfu (WHO)	Sengerema	5	100	22.00
86.	Mwanza	217	Kakukuru (M/s. WHO)	Ukerewe	5	100	5.00

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
87.	Mwanza	218	Mliti (WHO)	Ukerewe	5	100	1.00
88.	Mwanza	219	Buchosa Nyakalilo (WHO)	Buchosa	5	100	5.00
89.	Mwanza	220	Buchosa Luhama (WHO)	Buchosa	5	100	1.00
90.	Mwanza	221	Sengerema Mnazi Mmoja (WHO)	Sengerema	5	100	15.00
91.	Mara	223	Kisorya (WHO)	Bunda	5	100	5.00
92.	Mara	224	Utegi (WHO)	Rorya	5	100	5.80
93.	Mara	225	Kinyariri - Buhemba (WHO)	Butiama	5	100	7.00
94.	Mara	226	Butiama Butasya (WHO)	Butiama	5	100	0.80
95.	Mara	227	Murito (WHO)	Tarime	5	100	0.70
96.	Mara	228	Kisarwi (WHO)	Tarime	5	100	0.80
97.	Mara	229	Matongo (WHO)	Tarime	5	100	1.50
98.	Mara	230	Musoma Kageraituma (WHO)	Musoma	5	100	1.00
99.	Mara	231	Musoma Nyasaungu (WHO)	Musoma	5	100	0.87
100.	Mara	232	Musoma Bukima (WHO)	Musoma	5	100	
101.	D'salaam	233	Wazo Mivumoni (Patrick Kasera)	Kinondoni	5	130	15.90
102.	D'salaam	234	Goba (Juma Kambi)	Kinondoni	5	150	15.32
103.	Dodoma	235	Farkwa Sec. School (TEA)	Chemba	6	150	9.50
104.	Dodoma	236	Msakwalo Sec. School (TEA)	Chemba	6	150	1.80
105.	D'salaam	237	Boko Magengeni (Mwajabu Maryanne Manamba)	Kinondoni	5	50	9.89
106.	Dodoma	238	Bahi (Godwin Mwisomba)	Bahi	5	130	DRY
107.	Arusha	239	Tingatinga (TAPHGO)	Longido	6	130	
108.	Kilimanjaro	240	Pangaro (M/s. Empower Tanzania Inc) I	Same	8	180	

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
109.	Kilimanjaro	241	Katahe (M/s. Empower Tanzania Inc)	Same	8	170	
110.	Kilimanjaro	242	Masandare (Rotary Club of Same)	Same	8	160	
111.	Kilimanjaro	243	Pangaro (M/s. Empower Tanzania Inc)	Same	6	150	11.58
112.	Mtwara	244	Mtwara (Kepha Daniely)	Mtwara	5	80	21.77
113.	Pwani	245	Bungu (Mwanahamis Mtepe)	Kibiti	5	150	21.80
114.	Iringa	246	Iringa Town (M/s. Trust Engineering Co. LTD)	Iringa	5	100	5.05
115.	D'salaam	247	Kibamba - Kibwegere (Benet M. Urassa)	Kinondoni	5	120	6.51
116.	Mtwara	248	Nanguluwe (M/s. Milembe Constuction II)	Mtwara	6	200	11.31
117.	Pwani	249	Pangani (M/s. New Turn)	Kibaha	5	160	0.72
118.	Dodoma	250	Zuzu (Dr. Philip Mpango)	Dodoma	5	140	9.23
119.	Dodoma	251	Matanga (Hon. Charles Tizeba)	Dodoma	5	100	5.50
120.	Mtwara	252	Nanguruwe (DED Mtwara)	Mtwara	6	160	13.20
121.	D'salaam	253	Malamba Mawili (Rahim H. Shekoloa)	Kinondoni	5	150	8.32
122.	Pwani	254	Mwendapole II (Mwendapole Investment Centre)	Kibaha	6	200	19.40
123.	D'salaam	255	Oysterrbay (John Ainory Njau)	Kinondoni	5	30	11.42
124.	Pwani	256	Fukayose (Specioza Lugazia)	Bagamoyo	5	160	
125.	D'salaam	257	Mbezi Louis II (DAWASA)	Kinondoni	5	150	4.17
126.	D'salaam	258	Mbweni (Beatrice Roman)	Kinondoni	5	30	3.31
127.	Pwani	259	Sungwi (Valentino Mlowola II)	Kisarawe	6	200	12.20
128.	Arusha	260	Tingatinga (TAPHGO II)	Longido	6	140	

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
129.	Lindi	261	Mlumba (Tachi Enterprizes)	Lindi	5	80	
130.	D'salaam	262	Tegeta 'A' (Dr. Robert Muhamba)	Kinondoni	5	140	7.20
131.	D'salaam	263	Mbezi Makabe (Michael Kimea)	Kinondoni	5	150	4.60
132.	D'salaam	264	Tabata (Charles Kiondo)	Ilala	5	150	0.45
133.	Pwani	265	Kongowe (Pili Mtani)	Kibaha	5	150	2.20
134.	D'salaam	266	Chanika (Sonni Mweselela)	Ilala	5	120	5.18
135.	Pwani	267	Bungu (Omari Mandari)	Kibiti	5	150	4.50
136.	Pwani	268	Vikawe (Aidan Kaude)	Kibaha	5	180	1.44
137.	D'salaam	269	Goba (Eliud Kagongo)	Kinondoni	5	110	8.22
138.	Dodoma	270	Matanga (Hon. Charles Tizeba)	Dodoma	5	100	7.20
139.	D'salaam	271	Kijitonyama (University of Dar Es Salaam)	Kinondoni	5	80	13.20
140.	D'salaam	272	Goba Kunguru (Erneus Kaijage)	Kinondoni	5	130	3.96
141.	Mtwara	273	Nanguluwe (Milembe Construction)	Mtwara	6	200	11.31
142.	Pwani	274	Kidomole (Frida Macha)	Bagamoyo	5	130	5.40
143.	Kilimanjaro	275	Masandare (Rotary Club of Same)	Same	8	210	DRY
144.	D'salaam	276	Mikocheni "A" (M. E & Company Ltd)	Kinondoni	5	40	
145.	Pwani	277	Kazimzumbwi (Alex Bunzu)	Kisarawe	5	160	
146.	Arusha	278	Arusha (Arusha Tech)	Arusha	8	120	2.70
147.	Pwani	279	Kondo (Edward Mkony)	Mkuranga	5	120	1.12
148.	Kilimanjaro	280	Ishinde (Victor Ernest Mziray)	Same	6	180	13.40
149.	D'salaam	281	Kijichi (MOHA)	Temeke	5	100	22.40
150.	Dodoma	282	ZUZU (Prof. Elisante Gabriel)	Dodoma	5	120	5.20

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
151.	Pwani	283	Fukayose (Lameck Nyella)	Bagamoyo	5	150	2.60
152.	D'salaam	284	Mbezi Makabe (Manasse Munuo)	Ubungo	5	170	DRY
153.	D'salaam	285	Upanga (MOI)	Ilala	5	120	
154.	Pwani	286	Mindukeni (Abubakari Kiroge)	Bagamoyo	5	150	
155.	Mara	287	Kusaya - Buhemba (WHO)	Butiama	5	100	1.10
156.	D'salaam	288	Bunju "A" (Bruno Mwakiborwa)	Kinondoni	5	100	21.00
157.	D'salaam	289	Banana (Steven Mpapasingo)	Ilala	5	100	6.52
158.	Pwani	290	Vikindu (St. Vicent De Paul)	Mkuranga	5	140	
159.	D'salaam	300	Kilwalani (M/s. Jambo Freight Co. Ltd)	Temeke	5	100	19.60
160.	Mtwara	301	Kitangali (M/s. G.E. Engineering Con. Ltd I)	Newala	5	150	
161.	Mtwara	302	Kitangali (M/s. G.E. Engineering Con. Ltd II)	Newala	5	150	8.80
162.	Dodoma	303	Dodoma (Stanley Niiduma)	Dodoma	5	90	DRY
163.	Katavi	304	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
164.	Katavi	305	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
165.	Katavi	306	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
166.	Katavi	307	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
167.	Katavi	308	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
168.	Katavi	309	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
169.	Katavi	310	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
170.	Katavi	311	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
171.	Katavi	312	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	
172.	Katavi	313	Nsimbo (MoWI)	Mpanda	5	100	

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
173.	Pwani	314	Pangani (M/s. Sunshare Co. Ltd)	Kibaha	5	150	1.04
174.	D'salaam	315	Chanika (Dr. Philip Mpango)	Ilala	5	140	1.51
175.	D'salaam	316	Kivukoni (M/s. Dar Rapid Transit Agency)	Ilala	5	30	11.31
176.	Iringa	317	Mayale - Wanging'ombe (Tarcisio Moresch)	Iringa	5	84	
177.	D'salaam	318	Mikochei "A" (M/s. M. E & Company Ltd II)	Kinondoni	5	40	7.80
178.	Dodoma	319	Mnyakongo (M/s. KOWASA)	Kongwa	8	150	
179.	Dodoma	320	Ibwaga (M/s. KOWASA)	Kongwa	8	150	3.00
180.	Dodoma	321	Ibwaga (M/s. KOWASA)	Kongwa	8	150	
181.	Kagera	322	Kayungu (M/s. Yell Ltd)	Karagwe	6	100	13.00
182.	Kagera	323	Nyakakika (M/s. Yell Ltd)	Karagwe	6	100	7.65
183.	D'salaam	324	Oysterbay (M/s. Eprise Holding Company Limited)	Kinondoni	6	150	22.45
184.	D'salaam	325	Toangoma (Herieth Mchaki)	Kigamboni	5	100	11.34
185.	Pwani	326	Kidimu (Baghayo Saqware)	Kibaha	5	140	21.03
186.	D'salaam	327	Ukongu (M/s. Tanzania Building Agency)	Ilala	5	150	
187.	D'salaam	328	Mbezi Msumi (Frida D. Mbuya)	Ubungo	5	150	1.70
188.	Dodoma	329	Iyumbu (NHC)	Dodoma	5	150	0.62
189.	Pwani	330	Miono (Waryoba Nyakitita)	Chalinze	5	120	
190.	D'salaam	331	Kifuru - Kinyerezi (Gerald Mashingia)	Ilala	5	160	15.34
191.	Pwani	332	Mlandizi (DAWASA)	Kibaha	5	140	3.96
192.	D'salaam	333	Msongola (Severine Mtallo)	Temeke	5	100	7.30

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
193.	Mocimboa	334	Awazi (Benedictine Abbey)	Mozambique	5	140	1.14
194.	Pwani	335	Boko Mnemela (Kagyabukama Kiliba)	Kibaha	5	150	0.57
195.	Kilimanjaro	336	Masandare (Rotary Club of Same)	Same	8	150	55.08
196.	D'salaam	1	Makongo Juu (Newal Silas)	Ubungo	6	180	18.00
197.	Arusha	2	Tingatinga II	Longido	6	180	
198.	D'salaam	3	Disunyala II (Azimio Jirabi)	Kibaha	5	150	0.45
199.	Morogoro	4	Morogoro (VETA)	Morogoro	6	100	11.70
200.	Morogoro	5	Morogoro (MORUWASA)	Morogoro	6	100	3.20
201.	D'salaam	6	Mbezi (Mbezi High School)	Ubungo	5	180	10.10
202.	Dodoma	7	Kongwa (KOWASA)	Kongwa	6	120	DRY
203.	Dodoma	8	Bahi (Godwin Mwisomba)	Bahi	5	130	
204.	Iringa	9	Nyango'lo (M/s. ASAS)	Iringa	6	150	
205.	D'salaam	10	Ukongwa (M/s. Tanzania Building Agency II)	Ilala	6	180	6.00
206.	D'salaam	11	Wazo (James Uisso)	Kinondoni	5	130	4.66
207.	Njombe	12	Njombe (M/s. Trust Engineering Co. Ltd) I	Njombe	5	100	DRY
208.	Njombe	13	Njombe (M/s. Trust Engineering Co. Ltd) II	Njombe	5	100	
209.	Njombe	14	Njombe (M/s. Trust Engineering Co. Ltd) III	Njombe	5	100	
210.	Arusha	15	Arusha (Dr. Charles Kaaya)	Arusha	6	150	
211.	D'salaam	16	Bunju "B" (Suzana Ulawe)	Kinondoni	5	130	
212.	D'salaam	17	Chanika (Winga Montessori School)	Ilala	5	150	18.50

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
213.	D'salaam	18	Mbezi Beach (Komba)	Kinondoni	5	20	7.50
214.	Kilimanjaro	19	Tarakea (Method Ndeshilo)	Rombo	5	150	
215.	Kagera	20	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	220	0.51
216.	Kagera	21	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	108	
217.	Kagera	22	Nyamigogo (MoWI)	Biharamulo	6	96	1.44
218.	D'salaam	23	Mbondole (Pendo Agostino)	Ilala	5	120	5.00
219.	D'salaam	24	Chanika (Wilhelmi J. Kimoi)	Ilala	5	150	19.86
220.	D'salaam	25	Mbezi Louis (Dismas Massawe)	Ubungo	5	140	
221.	Pwani	26	Galagaza (Neema Kamori)	Kibaha	5	160	1.58
222.	D'salaam	27	Mikocheni (M/s. CocaCola Kwanza Ltd)	Kinondoni	5	150	DRY
223.	Pwani	28	Msoro (Laurent Kadashi)	Rufiji	5	150	
224.	D'salaam	29	Kimbiji (Komba)	Kigamboni	5	30	7.20
225.	Pwani	30	Kidimu (Fabian Mwakatumu)	Kibaha	8	110	DRY
226.	Pwani	31	Nasibugani (DC Office)	Mkuranga	6	100	
227.	Dodoma	32	Kongwa (KOWASA)	Kongwa	8	150	
228.	Morogoro	33	Kola 11 (MORUWASA)	Morogoro	8	100	
229.	Morogoro	34	Lita (MORUWASA)	Morogoro	8	120	
230.	Morogoro	35	Kola Hill (MORUWASA)	Morogoro	8	120	
231.	Morogoro	36	Lita (MORUWASA)	Morogoro	8	120	
232.	D'salaam	37	Mbutu (Catherine Fumbuka)	Kigamboni	5	20	7.60
233.	Pwani	38	Vibangu - Zegero (Abdallah Jamal)	Kisarawe	5	130	DRY
234.	Arusha	39	Magereza (AUWSA)	Arusha	10	150	
235.	Arusha	40	Magereza (AUWSA)	Arusha	10	150	

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
236.	D'salaam	41	Goba Kulangwa (Prof Ndalichako)	Ubungo	5	150	
237.	Dodoma	42	Ihumwa (TPDF)	Dodoma	6	150	
238.	Dodoma	43	Ihumwa (TPDF)	Dodoma	6	150	
239.	Mocimboa	44	Awazi (Benedictine Abbey)	Mozambique	5	140	1.76
240.	D'salaam	45	Mbweni (Leonard Nshishi)	Kinondoni	5	30	20.00
241.	Coast	46	Vikindu (St. Vicent De Paul)	Mkuranga	5	140	
242.	Mwanza	47	Buhindi (Buhindi Forest Plantation)	Buchosa	5	100	DRY
243.	Arusha	48	Mpakani - Namanga (MoWI)	Longido	6	150	
244.	Kilimanjaro	49	Mbugani - Mabogini (Kassim Msuya)	Moshi	6	60	
245.	D'salaam	50	Navy (JWTZ)	Kigamboni	6	50	
246.	D'salaam	51	Navy (JWTZ)	Kigamboni	6	50	
247.	Pwani	52	Kisarawe (JWTZ)	Kisarawe	6	200	
248.	D'salaam	53	Kimbiji (JWTZ)	Kigamboni	6	100	
249.	Morogoro	54	Pangawe (JWTZ)	Morogoro	6	120	
250.	Pwani	55	Malumbo (MoWI)	Kisarawe	6	200	
251.	Pwani	56	Vikawe (DAWASA)	Bagamoyo	6	200	
252.	Pwani	57	Mapinga (DAWASA)	Bagamoyo	5	120	
253.	Pwani	58	Kitonga (Patrick Kitigwa)	Mkuranga	5	140	
254.	Arusha	59	Arusha (Mohamed Babu)	Arusha	5	160	
255.	Lindi	60	Sinde (LUWASA)	Kitunda	8	150	
256.	Dodoma	61	Kibakwe (Local Investment Climate Project)	Mpwapa	6	200	
257.	D'salaam	62	Mabwe Pande (Brighthon Kazoba)	Kinondoni	5	100	

Na.	Mkoa	Namba ya Kisima	Eneo la Kisima	Wilaya	Kipenyo	Kina	Uwezo wa Kisima
					(Inch)	(Mita)	(M ³ /hr)
258.	Pwani	63	Kisarawe (Kasmiri Mwacha)	Kisarawe	5	150	
259.	Njombe	64	Lwanga (M/s. Multistruct (T) Ltd)	Njombe	6	120	
260.	Njombe	65	Lwanga (M/s. Multistruct (T) Ltd)	Njombe	6	120	
261.	Pwani	66	Mkenge (M/s. Le 6 kilimo & Investment Co. Ltd)	Bagamoyo	5	170	
262.	D'salaam	67	Bunju "A" (Happy A. Kidata)	Ubungo	5	100	
263.	Katavi	68	Mwamwapuli (DED MPIMBWE)	Mpimbwe	6	150	
264.	Katavi	69	Chamaland (DED MPIMBWE)	Mpimbwe	6	150	
265.	Katavi	70	Kashishi P/R School (DED MPIMBWE)	Mpimbwe	6	150	
266.	D'salaam	71	Mbopo Madale (Kennedy Ndos)	Ubungo	5	150	
267.	Geita	72	Chabulongo (MoWI)	Chato	5	120	1.05
268.	Geita	73	Buzirayombo (MoWI)	Chato	5	130	1.32
269.	Geita	74	Nyarututu (MoWI)	Chato	5	120	2.95
270.	Geita	75	Ibondo (MoWI)	Chato	5	120	2.26
271.	Geita	76	Ludete (MoWI)	Chato	5	120	6.24
272.	Geita	77	Ibozymagigo (MoWI)	Chato	5	120	3.86